

Artikelsgewijze toelichting

Ontwerp Omgevingsverordening Fryslân 2022

INHOUD

HOOFDSTUK 1	Begripsbepalingen.....	2
HOOFDSTUK 2	Ruimtelijk omgevingsbeleid	3
HOOFDSTUK 3	Water	42
HOOFDSTUK 4	Milieu Bodem en Ontgroningen	53
HOOFDSTUK 5	Natuur.....	69
HOOFDSTUK 6	Duurzame Energie	97
HOOFDSTUK 7	Infrastructuur.....	98
HOOFDSTUK 8	Nadeelcompensatie en schade.....	113
HOOFDSTUK 9	Procedures	116
HOOFDSTUK 10	Overgangs- en slotbepalingen.....	118

HOOFDSTUK 1 Begripsbepalingen

Buitendijks gebied

Het buitendijks gebied is gedefinieerd als het gebied dat niet tegen buitenwater wordt beschermd door de primaire waterkering. Het begrip primaire waterkering is gedefinieerd in de Bijlage bij artikel 1.1 van de Omgevingswet als: waterkering die bescherming biedt tegen overstroming door water van een oppervlaktewaterlichaam waarvan de waterstand direct invloed ondergaat van hoge stormvloed, hoog opperwater van een van de grote rivieren, hoog water van het IJsselmeer of het Markermeer, of een combinatie daarvan, en van het Volkerak-Zoommeer, het Grevelingenmeer, het getijdedeel van de Hollandse IJssel en de Veluwerandmeren.

CEMT-klassen III, IV en Va

De binnen- of rivierscheepvaart is in Europa opgedeeld in CEMT-klassen om de afmetingen van vaarwegen in West-Europa op elkaar af te stemmen. De klasse-indeling is in 1992 bepaald door de Conférence Européenne des Ministres de Transport (= CEMT). Per klasse zijn de maximale afmetingen van het schip vastgelegd. Hiermee wordt meteen duidelijk welke bruggen al dan niet ondervaarbaar zijn en welke kanalen en rivieren al dan niet bevaarbaar zijn vanwege diepgang en manoeuvreerbaarheid. De indeling loopt van 0 t/m VIIa. De genoemde namen van het soort schip zijn ontleend aan het schip waarvoor de afmetingen van de vaarweg maximaal geschikt zijn.

HOOFDSTUK 2 Ruimtelijk omgevingsbeleid

Artikel 2.1 Omgevingskwaliteiten als basis

Wat zijn omgevingskwaliteiten?

Het principe van ‘omgevingskwaliteiten als basis’ (inclusief archeologie), is opgenomen in artikel 2.1. In de Omgevingsvisie is het begrip “Omgevingskwaliteit” niet vastomlijnd. Het omvat aspecten als cultureel erfgoed, archeologisch erfgoed (Famke), beeldkwaliteit van bouwwerken, milieuhygiëne, stedenbouwkundige kwaliteit en kwaliteit van natuur en landschap. Het gaat daarbij zowel om de menselijke beleving van de fysieke leefomgeving als om de intrinsieke waarden die de maatschappij toekent aan de identiteit van gebieden en aan dier- en plantensoorten. Het omvat ook de functies en kwaliteiten van “ons watersysteem en verkeers- en vervoerssysteem, en het netwerk van steden en dorpen waardoor voorzieningen en werkgelegenheid voor iedereen binnen redelijke tijd bereikbaar zijn en waarbinnen verschillende woon- en werkmilieus te vinden zijn”.

De kenmerken van een gebied, én de manier waarop mensen deze zien en beleven vormen samen de omgevingskwaliteiten van een gebied.

Omgevingskwaliteiten als ontwerpbasis

Op grond van artikel 2.1, eerste lid moet in een omgevingsplan voor gronden buiten het bestaand stedelijk gebied een onderbouwing worden gegeven van de wijze waarop het plan rekening houdt met de aanwezige omgevingskwaliteiten. Dit begint met een goede beschrijving van de aanwezige omgevingskwaliteiten. Vervolgens verwachten wij dat in het omgevingsplan de effecten van nieuwe ontwikkelingen worden beschreven, waarbij wordt niet alleen goed rekening gehouden met de aanwezige omgevingskwaliteiten maar volgens het principe ‘Omgevingskwaliteit als ontwerpbasis’ de bestaande omgevingskwaliteiten benut worden en er zo voor gezorgd wordt dat een nieuwe ontwikkeling ook voor een verbetering van de omgevingskwaliteiten. Belangrijk is om de omgeving in dit traject te betrekken.

Voorbeelden:

- zorgen voor minder stankoverlast van een agrarisch bedrijf door het treffen van extra maatregelen bij de bouw van een nieuwe stal;
- een verbetering van de landschappelijke kwaliteit door gelijk met de nieuwe ontwikkeling ook het bestaande goed in te passen;
- bij nieuwbouwwijken archeologisch waardevolle terreinen vrijhouden door hier de groenvoorzieningen te plannen;
- het versterken van de biodiversiteit bij het toestaan van een zonnepark;
- een recreatieve ontwikkeling gecombineerd met herstel van cultuurhistorisch erfgoed.

Grutsk op ‘e Romte

In artikel 2.1, eerste lid onder a is geregeld dat een omgevingsplan in ieder geval een analyse van de samenhang van de ondergrond, netwerken en nederzettingpatronen omvat. Bij het opmaken van de analyse kan gebruik worden gemaakt van de Structuurvisie Grutsk op ‘e Romte. In Grutsk zijn per deelgebied de landschappelijke en cultuurhistorische samenhangende structuren van provinciaal belang benoemd. Ook zijn er richtinggevende adviezen gegeven. De gemeente weegt af en dient te motiveren op welke wijze in het plan rekening is gehouden met die waarden en structuren. De verordening stuurt dus niet zelf op basis van normering en objectieve instructies. Kwaliteit vergt naar zijn aard lokaal maatwerk. Dat past ook in ons uitgangspunt van samenwerking met gemeenten. Grutsk moet bij voorkeur inspirerend en stimulerend werken. De verordening is echter op dit punt niet vrijblijvend: van de gemeente verwachten wij een zorgvuldige analyse en motivering.

Famke

In artikel 2.1, eerste lid onder b is geregeld dat in een omgevingsplan een onderbouwing wordt gegeven van de wijze waarop rekening wordt gehouden met de aanwezige archeologische waarden en archeologische verwachtingswaarden, zoals aangegeven op de Friese archeologische monumentenkaart extra (Famke). De actuele Famke is te raadplegen op de provinciale website. De Famke is een kaart die van tijd tot tijd geactualiseerd wordt, bv. naar aanleiding van verdiepingsslagen.

In de Famke staat per gebied en tijdperiode (advieskaart steentijd-bronstijd; advieskaart ijzertijd-middel-eeuwen) informatie over de kans op het aantreffen van archeologische waarden (archeologische verwachtingswaarden) en over archeologische waarden en monumenten die al bekend zijn (archeologische waarden). Daarbij wordt een geschikte wijze van onderzoek naar en behoud van archeologische (verwachtings-)waarden aangegeven. Hiervan kan worden afgeweken indien in een vergelijkbare bescherming wordt voorzien. De gemeente onderbouwt dit in het omgevingsplan.

Enkele belangrijke uitgangspunten in de Famke zijn:

- de advieskaarten adviseren bij welke omvang van een ontwikkeling onderzoek nodig is;
- bij advies 'streven naar behoud' wordt afgeraden om ingrepen te verrichten, die het bodemarchief kunnen schaden;
- de omvang van de ingreep wordt bepaald door de totale oppervlakte van een bestemmingswijziging. Met de oppervlakte van de ingreep wordt dus niet de letterlijke omvang van de versterking van de bodem bedoeld. Het gaat om de eventuele versterking die planologisch mogelijk wordt gemaakt;
- agrarische bouwvlakken die uitgebreid worden zijn uitgezonderd van archeologisch onderzoek, tenzij binnen de uitbreiding sprake is van bekende archeologische waarden. Deze terreinen moeten worden ontzien of nader onderzocht.

Situering en inrichting op basis van omgevingskwaliteiten

In artikel 2.1, tweede lid staat dat in nieuwe functies of uitbreiding van bestaande functies op zorgvuldige wijze gesitueerd en ingericht moeten worden op basis van de omgevingskwaliteiten van het gebied. De beschrijving van de omgevingskwaliteiten is daarbij het startpunt. Dit betekent niet dat het bestaande onaantastbaar is, wel dat ontwikkelingen voortbouwen op bestaande kwaliteiten en deze zo mogelijk versterken of door ontwikkelen. Maatwerk is mogelijk. Elke plek is anders en heeft andere kwaliteiten.

Afhankelijk van de aard en schaal van de ontwikkeling kan sprake zijn van:

- inpassen, waarbij de kenmerken van een gebied in stand blijven en nieuwe ontwikkelingen zich daar in voegen;
- aanpassen van een gebied of structuur als inpassing niet mogelijk is; het landschap wordt dan anders maar behoudt zijn identiteit;
- transformeren, door ontwikkeling van nieuwe kwaliteiten en identiteiten in het gebied.

Een en ander moet resulteren in een ruimtelijk inrichtingsplan, waarvan de uitvoering is geborgd in het omgevingsplan. De provincie vraagt gesprekspartner te zijn in die ontwikkelingen waar sprake is van aanpassen of transformeren van een gebied.

Bescherming archeologische waarden

In artikel 2.1, derde lid is bepaald dat in een omgevingsplan zo nodig regels worden opgenomen die ertoe strekken dat de archeologische waarden en archeologische verwachtingswaarden worden beschermd.

Omgevingstafel

In artikel 2.1, vierde lid staat dat de gemeente een ruimtelijk inrichtingsplan opstelt met behulp van een omgevingstafel wanneer sprake is van mogelijk grote impact op de omgevingskwaliteiten. Dit is bijv. aan de orde wanneer sprake is van een ontwikkeling die niet zonder meer inpasbaar is in het landschap of binnen de cultuurhistorische kenmerken (als aanpassing of transformatie aan de orde is), de beoogde ontwikkeling op of nabij een waardevol archeologisch terrein plaatsvindt, de nieuwe ontwikkeling op of nabij belangrijke natuurwaarden ligt. Hier ligt een link met de aard en schaal van de ontwikkeling en dus of het gaat om inpassen, aanpassen of transformeren. In principe is het aan de gemeente om van geval tot geval te bepalen of sprake is van een grote impact op de omgevingskwaliteiten en er dus een Omgevingstafel moet worden georganiseerd. Voor sommige ontwikkelingen die in de verordening worden toegestaan zijn wij van mening dat er sprake is van de noodzaak om een Omgevingstafel te houden, waarbij de provincie ook gesprekspartner is. In veel gevallen zal het gaan over ontwikkelingen die niet inpasbaar zijn, maar de omgevingskwaliteiten aanpassen of transformeren. Wanneer dit aan de orde is hebben wij dat in deze toelichting ook benoemd. Uiteraard is in overleg met de provincie altijd maatwerk mogelijk.

In de begripsbepalingen is omschreven wat een Omgevingstafel is. Dit is een werkwijze waarbij alle partijen die een belang vertegenwoordigen rondom de ruimtelijke ontwikkeling, voorafgaand aan de uitwerking van een plan met elkaar om tafel gaan om:

- te komen tot de juiste locatiekeuze en een goede landschappelijke inpassing;
- te werken aan acceptatie;
- te komen tot een integrale oplossing waarin alle belangen samenkomen;
- het initiatief vervolgens verder te brengen.

Gemeenten mogen dit zelf verder invullen. De methode kan ook per soort ontwikkeling verschillen. Met betrekking tot de uitbreiding van een agrarisch bedrijf is al veel ervaring opgedaan met de Nije Pleats methodiek. Met betrekking tot zonneparken zijn Sinnetafels gehouden. Deze methodieken zijn beproefd gebleken en zijn prima toepasbaar als leidraad voor het proces van een Omgevingstafel. Een nieuwe insteek van de Omgevingsvisie (zowel provinciaal als nationaal) is dat uitgaande van de omgevingskwaliteiten van een gebied wordt gezocht naar de juiste plek. Het vroegtijdig met elkaar om tafel gaan (via een Omgevingstafel) is daarbij belangrijk en biedt voordelen voor de snelheid in het proces, draagvlak en acceptatie en kwaliteit van de Friese leefomgeving. Nieuw is wel de insteek om in het proces ook te werken aan acceptatie. Dit betekent dat wij verwachten dat meer dan voorheen ook de omgeving wordt betrokken bij het proces. De gemeenten zijn bevoegd om te bepalen op welke wijze ze dit willen aanpakken.

In het kader van de samenwerking met gemeenten in de DFA willen wij samen met gemeenten nadenken over de verdere ontwikkeling van het systeem van Omgevingstafels.

In het omgevingsplan verwachten wij een beschrijving van het proces dat heeft plaatsgevonden. Wij gaan ervan uit dat de resultaten van de Omgevingstafel gebruikt worden om keuzes te maken met betrekking tot de plannen.

Artikel 2.2 Zuinig- en meervoudig ruimtegebruik

Het principe zuinig- en meervoudig ruimtegebruik

In de Omgevingsvisie is zuinig- en meervoudig ruimtegebruik één van de inhoudelijke principes. Grote ruimteclaims afgezet tegen de beperkt beschikbare ruimte, maken het noodzakelijk om de Friese ruimte doelmatig en slim te benutten en verspilling tegen te gaan. Onze ambitie is om gemeenten, initiatiefnemers en planontwikkelaars uit te dagen om hiervoor al hun creativiteit en energie aan te wenden. Bij de locatiekeuze, de inrichting en onderbouwing van plannen spelen dan aspecten als:

- de maatschappelijke behoefte aan nieuwe functies, waarbij demografische ontwikkelingen en regionale afstemming van belang zijn;
- het (intensiever) benutten van wat er al is, zoals bestaande bebouwing en infrastructuur;
- hergebruik van karakteristieke gebouwen en locaties (Oud voor Goud);
- de mogelijkheden om functies te combineren ('meervoudig ruimtegebruik');
- de mogelijkheden van tijdelijk ruimtegebruik, met als vertrekpunt dat alles te hergebruiken is (circulariteit in ruimtegebruik).

In artikel 2.2, eerste lid van de verordening zijn regels gesteld over zuinig- en meervoudig ruimtegebruik. Voor alle ontwikkelingen buiten bestaand stedelijk gebied geldt op grond van artikel 2.2, eerste lid onder a, dat de nieuwe functie moet voorzien in een behoefte. In artikel 2.2, eerste lid onder b vragen wij van gemeenten om te motiveren waarom geen gebruik kan worden gemaakt van een bestaand bouwperceel. Als hergebruik een optie is gaan wij ervan uit dat hier ook daadwerkelijk voor wordt gekozen. Op grond van artikel 2.2, tweede lid geldt voor *stedelijke* functies aanvullend de voorwaarde dat onderbouwd moet worden waarom de functie redelijkerwijs niet binnenstedelijk kan worden gerealiseerd.

Op grond van artikel 2.2, eerste lid, onder c vragen wij om de mogelijkheden om de ruimte meervoudig (bijv. recreatieve ontwikkelingen bij bestaande functies in het landelijk gebied, verkoop van ter plaatse vervaardigde producten in het landelijk gebied) te gebruiken, af te wegen en zoveel als mogelijk, ook daadwerkelijk te benutten. De afwegingen zien wij graag terug in het omgevingsplan.

Artikel 2.3 Koppelen en verbinden

Het principe koppelen en verbinden

In de Omgevingsvisie hebben wij 'koppelen en verbinden' als inhoudelijk principe benoemd. Bij het ontwikkelen van projecten stimuleren we dat van het begin af aan wordt bijgedragen aan meerdere opgaven en ambities: onder meer natuur-inclusief ontwerpen, water-robuust inrichten en bouwen, energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, voedsel, werkgelegenheid en landschapsversterking. We sluiten in dit verband aan bij trends in de samenleving als maatschappelijk ondernemen en nieuwe verdienmodellen, en stimuleren dat integraliteit maximaal wordt benut. Zulke plussen kunnen een reden zijn om van een regel gemotiveerd af te wijken, of om bijv. als provincie zelf deel te nemen in een initiatief.

Het principe koppelen en verbinden is in de basis terug te vinden in artikel 2.3 van de verordening. Wanneer sprake is van een ontwikkeling buiten bestaand stedelijk gebied dan verwachten wij van gemeenten dat in een omgevingsplan de mogelijkheden om te 'koppelen en verbinden' worden overwogen en dat wordt gemotiveerd waarom hier wel of niet gebruik van zal worden gemaakt. Het principe van koppelen en verbinden komt ook voor in een aantal specifieke bepalingen in de verordening. Het benutten van de kansen om te koppelen en verbinden kan, zoals in de Omgevingsvisie al wordt aangegeven, reden zijn om in bepaalde gevallen met afwijking mee te werken aan een grotere ontwikkeling dan in de basis is toegestaan (bv. de uitbreiding van een grondgebonden agrarisch bedrijf boven de 3 ha).

Artikel 2.4 Gezond en veilig

Het principe gezond en veilig

In de Omgevingsvisie hebben wij 'gezond en veilig' als inhoudelijk principe benoemd. Wij denken dat door in een vroeg stadium gezondheid en veiligheid integraal mee te nemen in plannen en projecten, veel gezondheidswinst kan worden geboekt, vooral preventief (artikel 2.4, eerste lid). Gezondheid vatten we hierbij breed op: naast lichamelijke gaat het ook over geestelijke gezondheid en de mate waarin mensen regie over hun eigen leven hebben. De fysieke leefomgeving is hierop van invloed en

kan gezonde keuzes stimuleren. Par. 4.1 en par. 5.7 (veilige leefomgeving) van de Omgevingsvisie geven een indicatie van de relevante gezondheids- en veiligheidsaspecten.

In dit onderdeel zijn ook twee bepalingen over wateroverlast en overstroming opgenomen. Vanwege de gevolgen van klimaatverandering zetten wij in op een sterkere borging van water-robust inrichten en water-robust bouwen. Als water-robust inrichten verstaan wij het zodanig vormgeven en inrichten van het stedelijk gebied, dat de impact van de klimaatverandering zo klein mogelijk blijft. Water-robust bouwen is voldoende hoog of adaptief bouwen, zodat bij calamiteiten de schade van een overstroming beperkt blijft.

Tegengaan wateroverlast

Artikel 2.4, tweede lid beoogt de nadelige gevolgen te beperken van wateroverlast of van een overstroming vanuit de Friese boezem, bijv. als de regionale waterkeringen onverhoopt falen. Bij de locatiekeuze en de inrichting van gronden wordt hiermee rekening gehouden; dit betreft de tweede en derde laag van meerlaagsveiligheid, zoals aangegeven in par. 6.4 (waterveiligheid) van de Omgevingsvisie.

Water-robust bouwen

Artikel 2.4, derde lid beoogt dat water-robust wordt gebouwd als nieuwe bebouwing een risico loopt op wateroverlast of op overstroming (vanuit de Friese boezem, maar ook in lokale of regionale systemen). Gemeenten nemen in het omgevingsplan hiervoor regels op, bijvoorbeeld voor drempelhoogten ten opzichte van NAP. Deze regels kunnen gedifferentieerd worden naar categorieën van bebouwing. Zo kan een loods minder schadegevoelig zijn dan woningen. Water-robust bouwen speelt vooral bij nieuwe uitbreidingslocaties bij een stad of dorp. Maar het kan ook spelen bij de bouw van een stal bij een agrarisch bedrijf, of bij de aanleg van nieuwe infrastructuur die een kritische functie vervult voor een groter gebied, zoals een gebiedsontsluitingsweg of een datacentrum.

Risicokaarten en waterkansenkaarten op basis van klimaatstresstesten, geven inzicht in risico's van overstroming en wateroverlast bij extreme buien en neerslaghoeveelheden.

Afdeling 2.2 Stedelijke functies

Artikel 2.5 Bundeling stedelijke functies bij kernen

Fryslân kent een samenhangend netwerk van steden, grote en kleine dorpen. De steden en dorpen vullen elkaar aan en hebben eigen kwaliteiten. In het netwerk zijn alle typen woningen, woonmilieus en voorzieningen te vinden. In steden ligt het accent op stedelijk wonen en publiekstrekkende voorzieningen voor een wijde omtrek. In dorpen ligt het accent op wonen in een groene, dorpse setting met alledaagse voorzieningen in de nabijheid.

In de Omgevingsvisie hebben wij aangegeven dat wij de onderdelen van het netwerk nog sterker met elkaar willen verbinden tot een compleet palet aan woon-, en werkmilieus en voorzieningen. Het netwerk moet de basis vormen voor een gezonde en innovatieve economie, bereikbare voorzieningen en plezierig wonen.

In het algemeen zijn per saldo voldoende locaties voor stedelijke voorzieningen, zoals woningbouw en bedrijvigheid en voorzieningen beschikbaar in de steden en dorpen om in de vraag te voorzien. Benutting van bestaande locaties en bestaande capaciteit (door herstructurering van de woningvoorraad en transformatie dan wel herstructurering van verouderde bedrijventerreinen en kantoorlocaties) staat daarom voorop. Wanneer in het bestaande gebied niet aan de behoefte kan worden voldaan, is uitbreiding van stad of dorp mogelijk, mits dit aansluit op het bestaand stedelijk gebied en de uitbreiding naar aard en schaal past bij de stad of het dorp (artikel 2.5, tweede lid).

Leeuwarden, Drachten, Sneek en Heerenveen zijn logische plaatsen voor grootschalige nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast zijn er regionale centra die een compleet aanbod aan lokale en bovenlokale voorzieningen hebben. Ze hebben een belangrijke functie voor de leefbaarheid en voor de bereikbaarheid van diverse voorzieningen in hun regio's. Als regionale centra beschouwen wij in ieder geval Oosterwolde, Wolvega, Gorredijk, Joure, Lemmer, Balk, Workum, Makkum, Bolsward, Franeker, Sint Annaparochie, Burgum, Buitenpost, Kollum, Surhuisterveen en Grou. Gemeenten zijn bevoegd om in aanvulling hierop zelf kernen aan te wijzen die door ligging, aard en schaal verder kunnen bijdragen aan de versterking van het netwerk van voorzieningen.

De verordening biedt aanvullend nog meerdere mogelijkheden voor het realiseren van nieuwe stedelijke functies in het landelijk gebied, bijvoorbeeld door middel van ruimte-voor-ruimte, hergebruik van vrijkomende boerderijen en andere vrijkomende gebouwen, kwaliteitsarrangementen en ontwikkelingsmogelijkheden in clusters en bebouwingslinten. In artikel 2.5, tweede lid, onder b is in de basis geregeld dat zulke ontwikkelingen, niet aansluitend op het bestaand stedelijk gebied, zijn toegestaan wanneer aan de specifieke bepalingen wordt voldaan.

Werken met principes en Omgevingstafel

De principes zijn van toepassing op de ontwikkeling van nieuwe stedelijke functies buiten het bestaand stedelijk gebied. De gemeenten zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor het toepassen van de principes. Bij grote nieuwe ontwikkelingen (woonuitbreiding, nieuw bedrijventerrein) willen wij graag in een vroegtijdig stadium betrokken worden.

Bij grote ontwikkelingen zal een omgevingstafel altijd aan de orde zijn. Als provincie willen wij hier graag aanschuiven. Tijdens de omgevingstafel kan samen met alle betrokken partijen worden nagedacht over het zo optimaal toepassen van de inhoudelijke principes.

Bij kleinere initiatieven (enkele woningen of een enkel bedrijf) gaan wij in het kader van het vooroverleg beoordelen of in het omgevingsplan voldoende aandacht is geschonken aan de principes.

De beoordeling of een omgevingstafel nodig is ligt tevens bij de gemeente. De provincie schuift in principe niet aan bij de omgevingstafel. Bij complexe gevallen zijn wij op verzoek van de gemeente uiteraard bereid om inbreng te leveren.

Afdeling 2.3 Wonen

Artikel 2.6 Programmering woningbouw en woningbouwafspraken

Vanuit de wettelijke verantwoordelijkheid voor zorgvuldig en verantwoord gebruik van de schaarse ruimte, zorgt de provincie voor regionale afstemming van plannen voor woningbouw. Via flexibele programmering kan worden ingespeeld op veranderingen in de markt.

De provincie maakt in dit verband actuele prognoses, monitort ontwikkelingen en herijkt geregeld regionale afspraken met gemeenten.

In het kader van regionale woningbouwprogrammering maakt de provincie afspraken met regio's over de samenhang tussen herstructurering, sloop, nieuwbouw en verduurzaming. Hierbij wordt rekening gehouden met de woningbehoeften op zowel korte als lange termijn.

De provincie stelt geen grenzen aan woningbouwprojecten op inbreidingslocaties, onder de voorwaarde dat met de gemeenten tot goede afspraken kan worden gekomen over de uitbreiding van een stad of dorp.

Het 'binnenstedelijk plafondloos bouwen' is niet in de regels van de verordening verwerkt. Dit is niet nodig omdat dit als onderdeel van de te maken regionale woningbouwafspraken kan worden

overwogen. Het niet vastleggen van het plafondloos bouwen biedt gemeenten de flexibiliteit om met maatwerk voor een andere systematiek te kiezen.

De regionale woningbouwafspraken worden door gemeenten vertaald in een gemeentelijk woonplan en een woningbouwprogramma. De verdeling van de woningbouwruimte over de verschillende kernen, zien wij als een gemeentelijke verantwoordelijkheid. In hun visies en plannen bepalen ze waar dit gebeurt en in welke kwaliteit.

De systematiek van werken met woonplannen is een effectieve manier om de gemeentelijke woningbouwplannen in te passen in het provinciaal beleid en in de regionale behoefte. Door voldoende flexibiliteit in woonplannen in te bouwen, kunnen gemeenten steeds inspelen op nieuwe ontwikkelingen.

Een woonplan bevat in principe de volgende onderdelen:

- een actueel overzicht van de omvang en de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad, waarbij aandacht wordt geschonken aan het aanbod van en de vraag naar de verschillende woonmilieus;
- inzicht in de benodigde herstructurering van de bestaande woningvoorraad;
- de ontwikkeling van de kwantitatieve en kwalitatieve woningbehoefte op basis van de demografische ontwikkelingen, en ontwikkelingen op de woningmarkt of in de woonwensen van mensen;
- de inpassing van de gemeentelijke woningbehoefte in de regionale woningbouwafspraken;
- inzicht in de doelstellingen en inspanningen inzake het bevorderen van duurzaam bouwen;
- een woningbouwprogramma met daarin een overzicht van de lopende en voorgenomen herstructureringsplannen en woningbouwplannen, inclusief de fasering daarvan, met een duiding van de locaties als binnenstedelijk of buitenstedelijk.

Woonplan en woonprogramma

Artikel 2.6 sluit aan op de systematiek van woningbouwafspraken en woonplannen. In principe moeten alle woningbouw mogelijkheden in een omgevingsplan passen in een woonplan en een actueel woningbouwprogramma. Dit geldt ook voor het realiseren van nieuwe woningen in het kader van bijvoorbeeld hergebruik van vrijkomende boerderijen en toepassing van de ruimte voor ruimte regeling. De provincie gaat ervan uit dat gemeenten voor dit soort verspreide ontwikkelingen een algemene reservering binnen hun woningbouwprogramma opnemen.

Flexibele ruimte

Ten behoeve van programmatische flexibiliteit is in artikel 2.6, tweede lid een afwijking opgenomen voor woningbouwprojecten die niet in een woonplan of woningbouwprogramma zijn opgenomen. In dat geval is het aan de gemeente om aan te tonen dat via uitwisseling of fasering van projecten, de woningbouw kan worden ingepast binnen het woonplan en woonprogramma. Hiermee kan flexibel ingespeeld worden op kwaliteiten waar zichtbaar behoefte aan is, zonder dat een overschot aan woningvoorraad ontstaat.

Als voorwaarde is in 2.6, tweede lid, onder b opgenomen dat de aantallen en de kwaliteit van de woningbouw moet passen bij de kern (stad of dorp).

Bij een voorgenomen afwijking zal de gemeente met de provincie moeten overleggen over de noodzaak om het project aan het gemeentelijk woningaanbod toe te voegen. Dit is als voorwaarde in 2.6, tweede lid, onder c opgenomen.

Actueel woonprogramma

In het algemeen heeft een woonplan een langere doorlooptijd dan een woningbouwprogramma. Het is daarom aan te bevelen om het woningbouwprogramma actueel te houden door dit regelmatig (bv. elk jaar of ad hoc) te herzien. Dit geeft de mogelijkheid om snel flexibel in te kunnen spelen op wijzigingen in de woningmarkt en het woningbouwprogramma aan te passen aan de actuele stand van zaken wanneer gebruik is gemaakt van de afwijking in artikel 2.6, tweede lid.

Experiment regio Noord Oost Fryslân

In de regio Noord Oost Fryslân zal de komende jaren op een experimentele manier worden gewerkt aan het maken van de woningbouwafspraken. De gemeenten in deze regio krijgen meer vrijheid om zelf te bepalen welke woningbouwopgave er voor de komende periode ligt. We gaan er vanuit dat ook de gemeenten in deze regio een woonplan en een woningbouwprogramma aan ons voorleggen. Het is daarom niet nodig om extra bepalingen in de Omgevingsverordening op te nemen om ruimte te geven voor het experimenteel werken.

Inbreiding of uitbreiding

In de verordening is het bestaand stedelijk gebied begrensd. Woningbouwafspraken die betrekking hebben op binnenstedelijk bouwen zijn gekoppeld aan de begrenzing van het bestaand stedelijk gebied. Echter, niet alle woningbouw binnen het bestaand stedelijk gebied kan als binnenstedelijk bouwen worden aangemerkt. Er gelden twee randvoorwaarden:

- Uitbreidingslocaties, waarvoor eerder al een omgevingsplan is vastgesteld maar die nog niet (volledig) zijn ingevuld, liggen wel binnen de begrenzing van het bestaand stedelijk gebied maar kunnen uiteraard niet als inbreidingslocatie worden aangemerkt. Het toevoegen van extra woningen op een uitbreidingslocatie moet worden verdisconteerd in het buitenstedelijk programma.
- Als woningbouw op een transformatielocatie plaatsvindt en de eerder op deze locatie aanwezige functie wordt uitgeplaatst naar het landelijk gebied, aangrenzend aan de kern, dan kan de vrijkomende binnenstedelijke locatie niet zonder meer als inbreidingslocatie worden aangemerkt. Als voorbeeld kan worden genoemd het verplaatsen van sportvelden naar een locatie buiten het bestaand stedelijk gebied met het doel om ruimte te bieden voor een woonuitbreiding op de oude locatie van de sportvelden. Maatwerk blijft uiteraard mogelijk.

Afdeling 2.4 Werken

Artikel 2.7 Programmering bedrijventerreinen en kantorenterreinen

Programmering bedrijventerreinen en kantorenterreinen

Vanuit de wettelijke verantwoordelijkheid voor zorgvuldig en verantwoord gebruik van de schaarse ruimte zorgen we voor regionale afstemming van plannen voor bedrijventerreinen en kantoorvolume. We maken in regioverband meerjarige programma-afspraken over passend aanbod, zowel kwantitatief alsook kwalitatief wanneer dat gewenst is. Met de Waddeneilanden maken we bilaterale afspraken.

Via flexibele programmering kan worden ingespeeld op veranderingen in de markt. We voeren periodiek prognoses uit naar de behoefte aan bedrijventerreinen en kantoren, we monitoren en herijken de gemaakte afspraken als dit nodig is.

De regionale afspraken hebben betrekking op:

- de regionale vervangings- en uitbreidingsvraag naar bedrijven- of kantorenterreinen;
- de mogelijkheden om deze vraag op bestaande terreinen op te vangen, waarbij de herstructurering en revitalisering van bestaande terreinen worden betrokken;
- de kwantitatieve en kwalitatieve behoefte aan nieuwe terreinen die per saldo overblijft en de fasering daarvan, met inbegrip van de ruimtevraag van bedrijven met speciale locatie-eisen (vanwege watergebondenheid, onveiligheid of hinder, goederenstromen of verkeersaantrekkende werking, het aantrekken van grote aantallen werknemers of bezoekers);
- zeehaventerreinen.

Het benutten van bestaande locaties en bestaande capaciteit moet voorop staan bij het maken van nieuwe regionale afspraken. Wanneer in het bestaand bebouwd gebied niet in de behoefte kan worden voorzien, is uitbreiding van stad of dorp mogelijk.

Bij het maken van regionale afspraken willen we gemeenten ondersteunen bij het toepassen van de Ladder voor duurzame verstedelijking. Van belang hierbij is dat stedelijke functies naar aard en schaal passen bij stad of dorp en dat ze goed ontsloten worden. Samen met gemeenten willen we inzetten op een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor hoogwaardige innovatieve bedrijvigheid, onderwijs en kennisinstellingen. We ondersteunen voldoende beschikbaarheid van aansprekende toplocaties wat betreft omvang, vestigingsprofiel, ligging en ontsluiting. Nieuwe locaties kunnen met name nodig zijn voor bedrijvigheid in het segment transport, logistiek en distributie. Ook voor nieuwe activiteiten als onderdeel van de circulaire economie willen wij ruimte beschikbaar maken.

We zien dat de veranderende economie (o.a. flexwerken, digitalisering en circulaire economie) leidt tot een ander soort ruimtevraag en locatiewens van bedrijven. Ook zien we dat bedrijventerreinen steeds vaker een bijdrage kunnen leveren aan andere maatschappelijke opgaven en provinciale ambities, bijvoorbeeld op het gebied van de circulaire economie. Bedrijventerreinen zijn een belangrijke plek voor de circulaire economie. Enerzijds voor het realiseren van meer industriële symbiose, waarbij reststromen binnen het terrein worden hergebruikt (warmte, materialen, water) of waarbij bijvoorbeeld uitwisseling van restwarmte en energie met een naastgelegen woonwijk plaatsvindt. Anderzijds zijn het dé plekken die zich als inzamel-, demontage- en verwerkingslocatie lenen voor de herwinning van grondstoffen uit gebruikte materialen en hergebruik van reststromen. Op korte en middellange termijn betekent dit een grotere ruimtevraag. Zo vraagt een circulaire economie meer ruimte voor opslag en hergebruik van reststromen en –materialen en ontstaat er een nieuwe logistieke opgave door extra vervoersbewegingen. Dit leidt ook tot extra, noodzakelijke investeringen vanuit het bedrijfsleven. Door deze ontwikkeling vinden bedrijven fysieke nabijheid steeds relevanter om reststromen uit te wisselen. Omdat de provincie de transitie naar een circulaire economie wil bevorderen, betekent dit ook dat we willen bijdragen aan circulaire bedrijventerreinen.

Afwijking bedrijventerreinenplan of kantorenplan

Artikel 2.7, tweede lid geeft de mogelijkheid om incidenteel af te wijken van een bedrijventerreinenplan of kantorenplan. De afwijking beperkt zich tot één of enkele nieuwe bedrijven of kantoren. Een grotere ontwikkeling vergt een aanpassing van het bedrijventerreinen- of kantorenplan.

Voor wat betreft kantoren blijven grotere ontwikkelingen beperkt tot de F4-gemeenten (Leeuwarden, Smallingerland, Súdwest Fryslân, Heerenveen). Tot dusver is alleen in deze gemeenten sprake van een kantorenplan. In de andere gemeenten is hier minder behoefte aan. In voorkomend geval kan gebruik worden gemaakt van de afwijkingsmogelijkheid in artikel 2.7, tweede lid.

De afwijkingsruimte is gebonden aan voorwaarden. Ten eerste moet het gaan om de behoefte van concrete bedrijven of kantoren. Dit maakt het mogelijk om in te spelen op een zich plotseling voordoende vraag, waar in het regionale bedrijventerreinenplan of kantorenplan geen rekening mee gehouden is. De ontwikkeling moet wat betreft aard en schaal passen bij de schaal van stad of dorp. Ook hier is het belangrijk om eerst te overwegen of de functie niet inpasbaar is in leegstaande bedrijfsgebouwen of kantoren in de omgeving. Vervolgens moet gekeken worden naar de beschikbaarheid op bestaande bedrijven- of kantorenterreinen in de regio.

Artikel 2.8 Natte bedrijventerreinen

Artikel 2.8, eerste lid regelt het gebruik van de natte bedrijventerreinen; dit zijn bedrijventerreinen die voor de beroepsvaart ontsloten worden en die in het bedrijventerreinenplan zijn gelabeld als nat bedrijventerrein. Natte bedrijventerreinen (ook de bestaande) zijn bedoeld voor vaarweggebonden bedrijven en bedrijven met een omvangrijke goederenstroom over water. Vaarweggebonden bedrijven zijn bedrijven die voor hun bedrijfsvoering afhankelijk zijn van een ligging aan vaarwater. Onder bedrijven met omvangrijke goederenstromen die over water getransporteerd kunnen worden, vallen bedrijven die zich bij uitstek (op termijn) lenen voor aan- en afvoer van goederen per schip. Bij de transitie naar een circulaire economie zullen het aantal en het belang van zulke bedrijven waarschijnlijk toenemen.

In een bedrijventerreinenplan worden ook specifiek afspraken gemaakt over natte bedrijvigheid. Om het vervoer over water te stimuleren, zoals de Omgevingsvisie beoogt, streven we een optimale benutting van natte bedrijventerreinen door watergebonden bedrijvigheid na. Op deze manier wordt voorkomen dat relatief schaarse terreinen die specifiek voor een categorie van bedrijven met de bijbehorende voorzieningen zijn aangelegd, door andere bedrijven in beslag worden genomen.

Van het eerste lid kan de gemeente op grond van artikel 2.8, tweede lid gemotiveerd afwijken indien wordt onderbouwd:

- dat er een overmaat is aan nat bedrijventerrein in relatie tot de behoefte, ook op lange termijn, of
- dat er sprake is van aanvullende behoefte voor niet watergebonden bedrijven op bedrijfspercelen die niet direct door vaarwater worden ontsloten.

Artikel 2.9 Niet agrarische bedrijven buiten het bestaand stedelijk gebied

Uitbreiding niet agrarische bedrijven

Ook op het platteland streven wij naar het behoud van de leefbaarheid en het in stand houden van de omgevingskwaliteiten. Leegstand en verpaupering van bestaande bedrijfsfuncties in het landelijk gebied willen wij zoveel mogelijk vermijden. Dit betekent ook dat we bedrijven in het landelijk gebied de mogelijkheid bieden om door te groeien.

Bedrijven, maatschappelijke voorzieningen, horecagelegenheden of vergelijkbare bestaande functies in het landelijke gebied, hebben in artikel 2.9, eerste lid een gelimiteerde uitbreidingsruimte tot een maximum van 50% gekregen. Dit betekent dat de bestaande bebouwing of de bestaande bedrijfskavel met maximaal 50% mag worden vergroot. Onze ervaring is dat dit voldoende ruimte biedt voor verdere ontwikkeling van bestaande functies.

In bepaalde gevallen kan sprake zijn van een noodzaak om een grotere uitbreiding te bewerkstelligen. Dit kan wat ons betreft aanvaardbaar zijn wanneer een grote uitbreiding wordt gecombineerd met:

- het aanzienlijk verbeteren van de omgevingskwaliteiten op en rond het perceel, en

- het leveren van een bijdrage aan andere opgaven en ambities, zoals herstel biodiversiteit, energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, werkgelegenheid of landschapsversterking.

Uiteraard moet de ontwikkeling blijven passen bij de aard en schaal van de omgeving (artikel 2.9, tweede lid onder b). Wanneer een bedrijf na uitbreiding niet langer zou passen bij de omgeving, ligt verplaatsing naar een bedrijventerrein in de regio in de rede.

Artikel 2.10 Nieuwe horecagelegenheden

Horeca is enerzijds een stedelijke functie, maar voorziet tegelijk in het toeristisch-recreatieve aanbod. Naast de mogelijkheden voor het uitbreiden van bestaande horecagelegenheden in artikel 2.9 en de mogelijkheden om nieuwe horecagelegenheden in bestaande bebouwing te realiseren in artikel 2.24, is in artikel 2.10 een mogelijkheid opgenomen voor het realiseren van een nieuwe horecagelegenheid buiten het bestaand stedelijk gebied.

In de Omgevingsvisie staat dat wij inzetten op de slimme groei van de gastvrijheids-economie. Dit betekent dat wij ruimte zien voor de ontwikkeling van toeristische bestemmingen in ruimtelijke en vooral in functionele clusters, waarbinnen recreatieve functies en voorzieningen complementair aan elkaar zijn. Dus niet meer van hetzelfde, maar aanvullingen die het aanbod completeren. Belangrijke voorwaarde in artikel 2.10, eerste lid onder a is daarom dat uit behoefte-onderzoek moet blijken dat de horecagelegenheid een bijdrage kan leveren aan de gastvrijheidseconomie. Daarnaast gelden de voorwaarden zoals deze ook gelden bij uitbreiding van bestaande horecagelegenheden. De horecagelegenheid moet wat betreft aard en schaal passen bij de omgeving en een bijdrage leveren aan andere opgaven en ambities.

Werken met principes en Omgevingstafel

Wanneer gebruik wordt gemaakt van de uitbreidingsruimte tot 50% voor niet agrarische functies in het landelijk gebied is de gemeente verantwoordelijk voor het toepassen van de principes. In het kader van het vooroverleg zullen wij beoordelen of de principes in voldoende mate een plek hebben gekregen in het omgevingsplan. De beoordeling of een omgevingstafel nodig is laten wij tevens aan de gemeente.

Bij een uitbreiding van meer dan 50% of bij het toestaan van een nieuwe horeca-gelegenheid willen wij graag vroegtijdig (nog voor het formele vooroverleg) betrokken worden. Als een omgevingstafel noodzakelijk is vanwege de mogelijke effecten op de omgevingskwaliteiten schuiven wij graag aan om samen met de gemeente en andere betrokkenen na te denken over het toepassen van de principes.

Afdeling 2.5 Detailhandel

Winkelcentra

De toename van de aantrekkelijkheid van stads- en dorpscentra en de afname van de leegstand in de centra is als doel voor de komende periode in de Omgevingsvisie opgenomen. Centrumgebieden met publieksfuncties vormen het kloppende hart van steden en dorpen. Er zijn vitale MKB-bedrijven nodig om de levendigheid en aantrekkelijkheid te behouden. Leegstand doet hier afbreuk aan. Zonder extra inzet van gemeenten kan de leegstand toenemen en structureel worden.

In de regels van de verordening wordt daarom uitgegaan van concentratie van detailhandel in het kernwinkelgebied en het gebied direct daarop aansluitend. De begripsomschrijving van kernwinkelgebied spreekt van een 'aaneengesloten winkelgebied'. In de verordening zijn echter geen

grenzen van de kernwinkelgebieden van kernen opgenomen. De gemeente is verantwoordelijk voor het bepalen van de omvang van het kernwinkelgebied op basis van lokaal maatwerk. De gemeente is in eerste instantie ook degene die bevoegd is om te beoordelen nog als ‘het gebied direct aansluitend aan het kernwinkelgebied’ kan worden beschouwd.

Perifere detailhandel

Buiten bestaande kernwinkelgebieden kan de gemeente op grond van artikel 2.11 perifere detailhandel toestaan, mits dit geen afbreuk doet aan de winkelfunctie van het kernwinkelgebied. Het moet dan gaan om detailhandel die wat betreft de volumineuze aard van de goederen, gevaar en hinder of dagelijkse bevoorrading niet meer goed inpasbaar is in de winkelcentra. De aard en schaal van de detailhandel moet aansluiten bij de aard en schaal van de kern. Dit betekent dat in kleine kernen geen of nauwelijks mogelijkheden voor perifere detailhandel geboden kunnen worden. De nadruk moet hier liggen op een lokaal marktgebied. Bij grotere dorpen en steden kunnen ook mogelijkheden voor perifere detailhandel met een (boven)regionaal marktgebied worden geboden. In de begripsbepaling ‘perifere detailhandel’ worden voorbeelden genoemd van soorten detailhandel die als perifere detailhandel kunnen worden aangemerkt. De opsomming is bewust niet limitatief van aard, waardoor wordt voldaan aan de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 20 juni 2018 ECLI:NL:RVS:2018:2062 “Appingedam”. De mogelijkheden zijn echter niet onbeperkt. Dit hoeft op grond van de jurisprudentie ook niet als de beperking is gerechtvaardigd vanuit het algemeen belang. Hiervoor hebben wij al aangegeven dat het voor het levendig en leefbaar houden van de centra van essentieel belang is dat de detailhandel zoveel als mogelijk daar wordt gevestigd.

Ook gemeenten zijn gehouden aan de Dienstenrichtlijn. Dit betekent dat in een omgevingsplan beperkingen in de branchering van geval tot geval nader gemotiveerd moeten worden. Wij gaan er vanuit dat binnen de kaders van de Dienstenrichtlijn ruimte is om te kunnen voldoen aan de in de verordening gestelde regels.

Buurtwinkelcentrum

Op grond van artikel 2.12, eerste lid kan in afwijking van de basis (detailhandel in het kernwinkelgebied) worden afgeweken ten behoeve van winkels als onderdeel van een buurtwinkelcentrum. Hierbij gaan wij ervan uit dat in dat winkelcentrum zeer beperkt ruimte wordt geboden voor detailhandel in de niet-dagelijkse recreatieve branches, omdat anders afbreuk wordt gedaan aan de recreatieve winkelfunctie van het kernwinkelgebied.

Solitaire winkels

Artikel 2.12, tweede lid maakt het mogelijk om solitaire kleinschalige winkelvestigingen in een woonbuurt of gemengde buurt toe te staan. We denken daarbij aan winkels (bakkerij, groenteboer, slager, drogisterij, kadowinkel) met een vloeroppervlakte tot circa 250 m².

Verruimde perifere detailhandel

In artikel 2.13, eerste lid wordt bij de kern Leeuwarden verruimde perifere detailhandel toegestaan. Een voorbeeld hiervan is de clustering van grootschalige winkelformules op De Centrale en bij het WTC. De branches voor recreatief winkelen zijn hiervan uitgesloten, omdat anders teveel afbreuk wordt gedaan aan de recreatieve winkelfunctie van het kernwinkelgebied.

Wij gaan er overigens vanuit dat naast De Centrale en de locatie WTC geen nieuwe locaties voor verruimde perifere detailhandel in Leeuwarden worden ontwikkeld. Het risico dat een nieuwe locatie zal leiden tot afbreuk aan het kernwinkelgebied van Leeuwarden, maar ook aan de kernwinkelgebieden van omliggende dorpen, is niet onaanzienlijk.

Detailhandel bij grootschalige voorziening

In artikel 2.13, tweede lid wordt ruimte geboden voor ondergeschikte detailhandel die direct verband houdt met een grootschalige voorziening een grote kern. Wij denken dan aan een winkel

met supportersartikelen bij een voetbalstadion of een boekwinkel in het ziekenhuis. We gaan er vanuit dat de voorziening zelf is afgestemd op de aard en schaal van de kern en dat de totale omvang van de detailhandel wordt afgestemd op de omvang van de voorziening.

Werken met principes en Omgevingstafel

De principes zijn van toepassing bij het aanwijzen van nieuwe locaties voor detailhandel. Bij het toestaan van detailhandel in of aansluitend op het kernwinkelgebied, perifere detailhandel, een beperkte uitbreiding van een buurtwinkelcentrum en solitaire kleinschalige winkelvestigingen laten wij het toepassen van de principes aan de gemeente. In het kader van het vooroverleg over omgevingsplannen zullen wij beoordelen of de principes in voldoende mate een plek hebben gekregen in het omgevingsplan. De beoordeling of een omgevingstafel nodig is laten wij tevens aan de gemeente.

In de overige gevallen (nieuw buurtwinkelcentrum, nieuwe of uitbreiding van verruimde perifere detailhandel, detailhandel die verband houdt met een grootschalige voorziening) willen wij graag vroegtijdig betrokken worden. Als een omgevingstafel noodzakelijk is vanwege de mogelijke effecten op de omgevingskwaliteiten schuiven wij graag aan om samen met de gemeente en andere betrokkenen na te denken over het toepassen van de principes. Dit zal in ieder geval aan de orde zijn bij een nieuwe locatie voor verruimde perifere detailhandel en bij detailhandel die verband houdt met een grootschalige voorziening.

Afdeling 2.6 Recreatie

Algemeen

Wij zien zowel binnenstedelijk als buitenstedelijk goede mogelijkheden om recreatieve voorzieningen te ontwikkelen. Het afwegen van recreatieve mogelijkheden binnen bestaand stedelijk gebied zien wij primair als een verantwoordelijkheid van de gemeente. De regels in afdeling 2.6 zijn van toepassing op recreatieve activiteiten buiten het bestaand stedelijk gebied.

Artikel 2.14 Kleinschalige recreatieve voorzieningen

Kleinschalig kamperen/jachthaven

Artikel 2.14, eerste lid onder a biedt de mogelijkheid om een kleinschalig kampeerterrein met maximaal 25 kampeerplaatsen of een kleinschalige jachthaven met maximaal 25 ligplaatsen te realiseren op of aansluitend aan het bouwperceel van een agrarisch bedrijf, bedrijf, woning, horecagelegenheid of maatschappelijke voorziening.

In de begripsbepalingen wordt onder kleinschalig kampeerterrein verstaan een terrein met kleinschalige opzet met een beperkt aantal standplaatsen, niet zijnde stacaravans, inclusief de bij die kampeermiddelen behorende gemeenschappelijke faciliteiten, welk terrein alleen in het toeristische seizoen opengesteld is en waarop de kampeermiddelen ook alleen in het toeristische seizoen aanwezig zijn.

De voorwaarden gelden om te voorkomen dat kleinschalige kampeerterrinen dezelfde omvang en uitstraling krijgen als reguliere campings. Dit zou ten koste gaan van de diversiteit van het aanbod aan recreatiemogelijkheden in Fryslân. Wij vinden onbeperkte groei van kampeerplaatsen op een kleinschalig kampeerterrein tevens ongewenst vanwege de impact die dit kan hebben op de landschappelijke- en cultuurhistorische waarden in het gebied.

Het realiseren van een kleinschalige jachthaven bij een bestaande verblijfsrecreatieve accommodatie, kan bijdragen aan de vitaliteit van de recreatieve accommodatie.

Logies, recreatiewoningen, groepsaccommodaties

Er zijn ruime mogelijkheden voor het realiseren van kleinschalige verblijfsrecreatieve voorzieningen bij (agrarische) bedrijven, woningen, horeca-inrichtingen en maatschappelijke voorzieningen (artikel 2.14, eerste lid onder b). Logies, recreatiewoningen en groepsaccommodaties zijn toegestaan, onder voorwaarde dat deze binnen de bestaande bebouwing worden gerealiseerd.

Op grond van artikel 2.14, tweede lid is het mogelijk om de bestaande oppervlakte aan bebouwing te vervangen wanneer de bestaande bebouwing niet geschikt is. Enige aanvullende bebouwing kan ook gerealiseerd worden.

In het kader van koppelkansen benutten en agrariërs optimale mogelijkheden bieden om aanvullende verdienmodellen te vinden, maakt artikel 2.14, eerste lid onder c het mogelijk om groepsaccommodaties te realiseren in nieuw te bouwen gebouwen, aansluitend op de bestaande bebouwing op het bouwperceel van een agrarisch bedrijf. Groepsaccommodaties passen in het algemeen qua schaal goed bij de maat van een agrarisch bedrijf. Aandachtspunt is dat de nieuwbouw landschappelijk goed ingepast wordt. De groepsaccommodatie dient wat betreft uitstraling een logisch onderdeel uit te maken van het agrarische bouwperceel.

Trekkershutten

Op grond van artikel 2.14, eerste lid onder d zijn trekkershutten toegestaan op of in aansluiting op het bouwperceel van een agrarisch bedrijf of voormalig agrarisch bedrijf. Als voorwaarde geldt dat de trekkershutten aansluitend aan de bestaande bebouwing moet worden geplaatst. Door in te zetten op een compact erf wordt verrommeling van het landschap zoveel mogelijk voorkomen. Het maximum aantal te plaatsen trekkershutten bij agrarische bedrijven of voormalig agrarische bedrijven in het landelijk gebied is op 10 gesteld. Het toestaan van meer trekkershutten zou, net als het onbeperkt toestaan van kampeerplaatsen, nadelige gevolgen kunnen hebben voor de diversiteit van het aanbod aan recreatiemogelijkheden in Fryslân en voor de landschappelijke- en cultuurhistorische waarden in het gebied.

Wat onder 'trekkershut' wordt verstaan, inclusief de afmetingen, is omschreven in de begripsbepalingen.

Dagrecreatieve voorzieningen

Goede en gevarieerde dagrecreatieve voorzieningen versterken de aantrekkelijkheid van Fryslân als toeristische bestemming. Dagrecreatieve voorzieningen kunnen ook een positief effect hebben op de leefomgeving. Op grond van artikel 2.14, eerste lid onder e is een kleinschalige dagrecreatieve voorziening op of in aansluiting op het erf van een agrarisch bedrijf, woning, bedrijf, horecagelegenheid of maatschappelijke voorziening toegestaan. Bij kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen kan worden gedacht aan sportieve- en spelactiviteiten, kleinschalige horeca met proeverij en verkoop van eigen producten, visvijvers, een kunstbeeldentuin of aan speelvoorzieningen voor kinderen.

We gaan er vanuit dat voor de dagrecreatieve voorzieningen gebruik wordt gemaakt van reeds aanwezige bebouwing op het bouwperceel. Het toevoegen van beperkte nieuwbouw ten behoeve van de dagrecreatieve functie is toegestaan, bijvoorbeeld een opslagschuur voor materialen of een toiletgebouwtje.

Werken met principes en Omgevingstafel

Het toepassen van de principes bij het beoordelen van kleinschalige recreatieve ontwikkelingen is primair een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Kleinschalige recreatieve ontwikkelingen bij bestaande functies zijn veelal een goed voorbeeld van meervoudig ruimtegebruik. Bij het realiseren van een nieuw kleinschalig kampeerterrein of jachthaven gaan wij er vanuit dat in elk geval aandacht

wordt besteed aan de principes omgevingskwaliteit als basis (bijv. goede inpassing) en koppelen en verbinden (bijv. natuurvriendelijke oevers bij aanleg jachthaven).

Bij ontwikkelingen die een grotere impact op de leefomgeving hebben, zoals het ontwikkelen van een nieuw kleinschalig kampeerterrein of jachthaven, is het organiseren van een Omgevingstafel passend (bijv. vanwege cultuurhistorische, landschappelijke, natuurlijke of archeologische waarden in het gebied). Dit wordt geborgd door in een omgevingsplan voor het landelijk gebied voor dergelijke gevallen een Omgevingstafel voor te schrijven.

Artikel 2.15 Recreatieve voorzieningen

Uitbreiding voorzieningen/nieuwe voorzieningen nabij/aansluitend aan het bestaande

Op grond van artikel 2.15, eerste lid kan worden meegewerkt aan:

- uitbreiding of aanpassing van bestaande recreatieve voorzieningen;
- nieuwe recreatieve voorzieningen aansluitend het bestaand stedelijk gebied van een kern, of aansluitend bij een bestaande recreatieve voorziening buiten het bestaand stedelijk gebied.

Aard en schaal principe

De mogelijkheden zijn niet gekoppeld aan een kwantitatieve grens maar aan een kwalitatieve beoordeling. De uitbreiding van een bestaande recreatieve voorziening of een nieuwe recreatieve voorziening moet passen bij de aard en schaal van de kern of bij de aard en schaal van bestaande recreatieve voorzieningen (artikel 2.15, eerste lid onder b). Dit gebeurt op basis van maatwerk waarbij dit per geval wordt beoordeeld. De gemeenten wegen dit af en zijn verantwoordelijk voor een goede motivering. Waar nodig zullen wij gemeenten hierbij ondersteunen. De motivering van aard en schaal is alleen van toepassing op uitbreiding en nieuwvestiging. Bij aanpassing van bestaande voorzieningen hoeft dit niet verantwoord te worden.

Gastvrij Fryslân

In artikel 2.15, eerste lid onder c is als voorwaarde opgenomen dat een positieve bijdrage moet worden geleverd aan een Gastvrij Fryslân. Slimme groei van recreatie en toerisme kan een grote bijdrage leveren aan leefbaarheid, natuur- en cultuurerfgoed en werkgelegenheid (toekomstbestendige banen). Dit betekent met name inzetten op (cultuur-)toeristen die geïnteresseerd zijn in de kwaliteit en identiteit van onze provincie, meer jaarrond bezoek in plaats van pieken, en meer bezoek verspreid in heel Fryslân. Het uitgangspunt is niet méér van hetzelfde, maar aanvullingen die het aanbod in de regio jaarrond completeren.

In de Omgevingsvisie staat dat er vooral behoefte is aan modernisering en kwaliteitsverbetering van accommodaties. We streven naar ruimtelijke en vooral functionele clusters, waarbinnen recreatieve functies en voorzieningen elkaar aanvullen en versterken.

In de omgevingsvisie hebben we accenten per regio aangegeven. De aanbevelingen uit het onderzoek Vitale logiesaccommodaties Fryslân (2020) kunnen worden gebruikt als hulpmiddel bij de motivering of de recreatieve ontwikkeling in een concreet geval positief kan bijdragen aan een Gastvrij Fryslân en slimme toeristische groei.

Naast het vitaliseren en uitbreiden van bestaande verblijfsrecreatieve voorzieningen denken wij met name ook aan toevoegingen aan het dagrecreatieve netwerk. Door nieuwe voorzieningen, zoals doe-musea en experience-centra, kunnen bezoekers het verhaal van Fryslân of haar waarden beter beleven. Ook zien wij potentie in nieuwe ontwikkelingen waarbij de verbinding tussen land en water wordt versterkt en ontwikkelingen waarbij gebruik wordt gemaakt van bestaand cultureel erfgoed.

Aansluiten op het bestaande

Concentratie van nieuwe initiatieven is gewenst om zoveel mogelijk synergie en maatschappelijke meerwaarde te bereiken. Ontwikkelingen in of aansluitend aan een kern kunnen een belangrijke impuls geven aan het draagvlak voor voorzieningen en de leefbaarheid van de kern; nieuwe initiatieven die aansluiten op bestaande recreatieve voorzieningen kunnen een goede bijdrage leveren aan de diversiteit en aantrekkelijkheid van het recreatieve aanbod in een bepaald gebied. Artikel 2.15, eerste lid onder a koppelt daarom het realiseren van nieuwe recreatieve ontwikkelingen aan het bestaand stedelijk gebied van een kern, of aan bestaande recreatieve voorzieningen buiten het bestaand stedelijk gebied.

Kleinschalige recreatieve voorzieningen blijven kleinschalig

Door het realiseren van nieuwe kleinschalige recreatieve voorzieningen in bestaande bebouwing (bijv. gebruik cultureel erfgoed) of het toestaan van kleinschalig kampeerterreinen in het landelijk gebied kan een positieve bijdrage worden geleverd aan een Gastvrij Fryslân. Het toeristisch netwerk kan dan worden verbeterd en tegelijkertijd heeft dit positieve effecten voor de leefbaarheid van het platteland.

Kleinschalige recreatieve voorzieningen zijn echter met name bedoeld voor de rustzoekende toerist. Het is daarom belangrijk om deze voorzieningen kleinschalig te houden. Alleen op deze manier blijven ze ook op de lange termijn een waardevolle toevoeging op het toeristisch netwerk van Fryslân en wordt een divers aanbod voor verschillende soorten doelgroepen beter geborgd. Voorkomen moet worden dat door verdere groei van bijvoorbeeld kampeerterreinen bij de boer een overschot aan reguliere kampeerplekken ontstaat, waardoor de bestaande recreatieterreinen verder onder druk komen te staan en afbreuk wordt gedaan aan de diversiteit van het aanbod aan recreatie en het landschap.

In artikel 2.15, tweede lid is daarom bepaald dat kleinschalige recreatieve voorzieningen niet kunnen worden aangemerkt als bestaande recreatieve voorziening zoals bedoeld in 2.15, eerste lid onder a. Verdere uitbreiding of aanpassing van kleinschalige recreatieve voorzieningen is alleen mogelijk wanneer de locatie aansluit bij het stedelijk gebied van een kern.

Artikel 2.16 Nieuwe recreatieve voorzieningen niet aansluitend aan het bestaande

Met artikel 2.16 kan in uitzonderingsgevallen worden meegewerkt aan een recreatieve ontwikkeling die qua aard en schaal niet aansluit bij de kern of bestaande recreatieve voorziening, of aan een recreatieve ontwikkeling die niet aansluit op een kern of bestaande recreatieve voorziening. In dit geval dient uit een onderzoek te blijken dat de voorziening een positieve bijdrage kan leveren aan een Gastvrij Fryslân door het bevorderen van een prettige en gezonde woon- en leefomgeving, het behoud en ontwikkeling van natuur en cultuurerfgoed of het creëren van toekomstbestendige banen. De accenten per regio in de Omgevingsvisie en de aanbevelingen uit het rapport Vitale Logiesaccommodaties Fryslân (2020) kunnen als leidraad voor onderzoek worden aangehouden. Aanvullende voorwaarde is dat een bijdrage wordt geleverd aan het realiseren van andere opgaven en ambities, zoals genoemd. De mogelijkheden hiervoor zijn divers, zoals:

- het energie-neutraal opleveren van een nieuwe ontwikkeling;
- minimaal 25% van de gronden reserveren voor verbetering biodiversiteit;
- in verhouding 1:1 natuur toevoegen;
- een combinatie maken met waterberging;
- aantoonbaar bijdragen aan de instandhouding van voorzieningen in de omgeving (horeca, winkels);
- aantoonbaar bijdragen aan de leefbaarheid en het vervullen van een sociale rol richting omgeving.

In artikel 2.16, tweede lid is bepaald dat een nieuw complex van recreatiewoningen alleen mogelijk is wanneer sprake is van een bedrijfsmatige exploitatie hiervan. Op deze wijze leveren de recreatiewoningen een grotere bijdrage aan een Gastvrij Fryslân.

Werken met principes en Omgevingstafel

Bij beperkte uitbreidingen van bestaande recreatieve voorzieningen of bij kleinschalige nieuwe ontwikkelingen die passen bij aard en schaal van de kern of bestaande recreatieve voorzieningen, zijn gemeenten als eerste verantwoordelijk voor het toepassen van de principes. We gaan er vanuit dat gemeenten hiertoe voorwaarden in hun omgevingsplannen opnemen. Ook bij grotere ontwikkelingen is de gemeente aan zet om de principes toe te passen. In het kader van het overleg zullen we de toepassing van de principes bekijken en daarover zo nodig adviseren. In voorkomend geval kan de gemeente de provincie al bij de start van een initiatief inschakelen, zodat gezamenlijk tot een goed plan kan worden gekomen.

Bij beperkte uitbreidingen en kleinschalige nieuwe ontwikkelingen zal een Omgevingstafel in principe niet nodig zijn. Dit kan anders liggen als de gemeente verwacht dat een ontwikkeling aanzienlijke impact heeft op de leefomgeving. Van belang is dat in het omgevingsplan randvoorwaarden staan die ruimte bieden voor maatwerk per geval. Bij grotere ontwikkelingen moet met een omgevingstafel worden gewerkt. In voorkomend geval kan de provincie hierbij aanschuiven.

Bij ontwikkelingen die niet aansluiten bij een kern of bestaande voorzieningen of die wat betreft aard en schaal niet passen bij de kern of de bestaande voorzieningen, willen wij graag in een vroegtijdig stadium betrokken worden. Wij denken bij dergelijke initiatieven samen met de gemeente na over het zo optimaal toepassen van de principes. De provincie kan in dit geval ook behulpzaam zijn bij de opzet voor een onderzoek. De provincie wil in dit geval ook graag meedoen aan de Omgevingstafel.

Artikel 2.17 Bijzondere bepaling Waddeneilanden

In artikel 2.17 is bepaald dat op de Waddeneilanden alleen nieuwe recreatieve voorzieningen zijn toegestaan als wordt onderbouwd op welke wijze de totale recreatiedruk op het Waddeneiland beheersbaar wordt gehouden. Dit betekent dat onbeperkte groei van het aantal 'bedden' op de Waddeneilanden vanwege de druk die dit geeft op de aanwezige natuurwaarden niet mogelijk is. Wij vragen van gemeenten om beleidsmatig keuzes te maken en deze keuzes af te stemmen met de provincie.

Artikel 2.18 Permanente bewoning van recreatiewoningen

Verbod permanente bewoning

Het provinciaal beleid is er op gericht om recreatiewoningen beschikbaar te houden voor recreatief gebruik, om te voorkomen dat door de bouw van nieuwe recreatiewoningen beslag wordt gelegd op het landelijk gebied. Veel permanente bewoning heeft tot gevolg dat verblijfsrecreatieve capaciteit verdwijnt, en is nadelig voor de recreatieve aantrekkelijkheid van recreatieterreinen. Permanente bewoning van recreatiewoningen vinden we daarom ongewenst.

In de verordening is vastgelegd dat een omgevingsplan geen mogelijkheden mag bieden voor permanente bewoning van recreatiewoningen buiten het bestaand stedelijk gebied (artikel 2.18, eerste lid). In 2.18, tweede lid is bepaald dat deze bepaling geen betrekking heeft op recreatiewoningen die oorspronkelijk als woning zijn gebouwd. Het gaat hier om (bedrijfs-)woningen die in de loop der tijd in gebruik zijn genomen als recreatiewoning en ook als zo danig zijn bestemd. Het is toegestaan de recreatieve functie dan weer terug te brengen naar een woonfunctie.

Wijziging naar functie wonen

Bij uitzondering kan de gemeente op grond van artikel 2.18, derde lid de functie recreatiewoningen wijzigen naar de functie permanente bewoning als aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Een voorwaarde is dat de functiewijziging moet passen bij de aard en schaal van de kern. Dit betekent dat de omzetting geen disproportionele toevoeging van woningen aan het dorp tot gevolg mag hebben. Van belang hierbij is dat de toe te voegen woningen passen in het geaccordeerde woonplan van de gemeente.

Persoonsgebonden gedoogbeschikking of -ontheffing

Er wordt ruimte gelaten voor een persoonsgebonden ontheffing of gedoogbeschikking voor die gevallen waarin vóór 31 oktober 2003 sprake was van permanente bewoning die sindsdien ook onafgebroken is voortgezet (artikel 2.18, vierde lid). Dit is een goede optie als niet aan alle voorwaarden in artikel 5.3.1, derde lid kan worden voldaan, bijvoorbeeld omdat de woning niet aansluit op het bestaand stedelijk gebied.

In artikel 2.18, vijfde lid is een afwijking opgenomen om in bijzondere gevallen een persoonsgebonden gedoogbeschikking of ontheffing af te geven voor het tijdelijk permanent bewonen van een recreatiewoning. Dit geldt voor nieuwe situaties van permanente bewoning, waar geen gebruik kan worden gemaakt van het derde en vierde lid van artikel 2.18.

We gaan er vanuit dat de gemeente hier alleen gebruik van maakt als sprake is van een bijzondere, urgente omstandigheid, bijvoorbeeld als de bewoner niet in de eigen woning kan verblijven vanwege ziekte, of door een scheiding op korte termijn tijdelijke woonruimte nodig heeft.

Waar gemeenten op het moment van inwerkingtreding van de verordening een objectgebonden overgangsrecht hebben toegekend, wordt dit als een bestaand recht gerespecteerd.

Artikel 2.19 Transformatie verblijfsrecreatierrein voor arbeidsmigranten

Uit het Vitaliteitsonderzoek logiesaccommodaties Fryslân blijkt dat een deel van het aanbod aan recreatiewoningen gedateerd is en het risico loopt te verloederen. Wanneer het geen reële optie meer is om een recreatierrein weer geschikt maken voor verblijfsrecreatie, bijvoorbeeld vanwege de ongunstige ligging, dan kan de recreatieve functie ervan worden gewijzigd in een woonfunctie ten behoeve van de (tijdelijke) huisvesting van arbeidsmigranten. Het gehele recreatierrein wordt dan omgezet. Het is niet gewenst om her en der afzonderlijke recreatiewoningen voor langere tijd te gebruiken voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Dit zou teveel ten koste gaan van de recreatieve kwaliteit van het terrein.

Als voorwaarde geldt dat aantoonbaar behoefte is aan tijdelijke huisvesting van arbeidsmigranten in de omgeving. Het terrein moet in de buurt liggen bij een bedrijf of meerdere bedrijven die gebruik maken van arbeidsmigranten. Verder moet onderzocht worden wat de mogelijkheden zijn om de arbeidsmigranten in de nabijgelegen dorpen of steden van de bedrijven op te vangen.

Wij gaan er vanuit dat bij de omzetting van een recreatiepark ten behoeve van arbeidsmigranten tevens een kwaliteitsslag wordt gemaakt: de ontwikkeling levert een bijdrage aan andere opgaven en ambities, zoals herstel biodiversiteit, energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, werkgelegenheid of landschapsversterking.

De accommodaties zijn verder ruimtelijk en functioneel geschikt te maken voor fatsoenlijke en legale huisvesting van arbeidsmigranten. Wij zullen hier mede op toezien.

Werken met de principes en Omgevingstafel

De principes zijn van toepassing bij het wijzigen van de functie van een complex van recreatiewoningen naar een woonfunctie en het wijzigen van een recreatieve functie ten behoeve van huisvesting van arbeidsmigranten. Vanwege de mogelijke impact op de leefomgeving willen wij

in beide gevallen graag vroegtijdig betrokken worden, om samen met de gemeente de principes zo optimaal mogelijk toe te passen.

Een Omgevingstafel is in ieder geval nodig bij de wijziging van een recreatieve functie ten behoeve van de huisvesting van arbeidsmigranten. Bij de omzetting van een complex van recreatiewoningen naar een woonfunctie zal een nieuw inrichtingsplan niet altijd noodzakelijk zijn. Hier kan maatwerk worden toegepast.

Afdeling 2.7 Landbouw

Artikel 2.20 Agrarische activiteiten grondgebonden agrarische bedrijven

Op grond van artikel 2.20, eerste lid kan worden meegewerkt aan een nieuw grondgebonden agrarisch bedrijf of de uitbreiding van een bestaand grondgebonden agrarisch bedrijf.

In het tweede lid is geregeld dat schaalvergroting tot 3 ha mogelijk is.

Ook in het landelijk gebied streven wij naar zorgvuldig ruimtegebruik, om verrommeling, verstening en versnippering zoveel mogelijk te voorkomen. Op grond van artikel 2.20, tweede lid onder d moet eerst onderzoek worden gedaan naar de mogelijkheden van bestaande, vrijkomende bouwpercelen, alvorens een nieuw bouwperceel wordt aangewezen.

De mogelijkheden voor schaalvergroting in artikel 2.20 gelden alleen als het agrarisch bedrijf ook na uitbreiding grondgebonden blijft. Er is sprake van een grondgebonden bedrijf wanneer er een relatie is tussen de omvang van een bedrijf en de oppervlakte grond die het bedrijf in de omgeving in beheer en onderhoud heeft. Dit betekent dat op grond van de gehanteerde begripsbepaling 'grondgebonden veehouderij' er voldoende grond bij het bedrijf moet horen om overwegend (in ieder geval meer dan de helft) te voorzien in de mestafzet en benodigde ruwvoer. De begripsbepaling laat dus geen ruimte voor nieuwe 'footloose' melkveehouderijen (dit zijn intensieve en grootschalige bedrijven die geen enkele relatie meer hebben met de grond rondom). Zulke bedrijven zijn volgens de Omgevingsvisie ongewenst.

Er is geen normstelling ten aanzien van grondgebondenheid. Dit is bewust gedaan. Maatwerk is mogelijk. Wij verwachten dat in een omgevingsplan het principe van grondgebondenheid wordt opgenomen en tevens wordt beschreven hoe de grondgebondenheid is of zal worden beoordeeld. Er is in ieder geval voldaan aan de eis van grondgebondenheid bij een veebezetting van ca. 3 grootvee-eenheden (GVE) of minder per hectare grasland of voedergewassen. Dit richtgetal is een gemiddelde voor efficiënt producerende veebedrijven. Hier kan rekening houdend met individuele omstandigheden van af worden geweken.

Onder de bij het bedrijf behorende landbouwgrond wordt verstaan landbouwgrond in de directe omgeving (binnen 20 km) van het bedrijf. Het bedrijf moet structureel, bij voorkeur op basis van eigendom of langdurige pacht over de gronden kunnen beschikken.

We onderkennen dat een groeiend bedrijf soms niet meteen over de benodigde grond beschikt. In dat geval zal aannemelijk gemaakt moeten worden dat het bedrijf binnen redelijke tijd over voldoende grond kan beschikken.

Niet-grondgebonden veehouderijen

De begripsomschrijving voor niet-grondgebonden veehouderij (intensieve veehouderij), in combinatie met de begripsomschrijving voor grondgebonden veehouderij, biedt enerzijds duidelijkheid en anderzijds ruimte voor veranderingen in bedrijfsvoering.

Het vestigen van nieuwe intensieve veehouderijen is niet toegestaan. Er geldt alleen een uitzondering voor een bestaande intensieve veehouderij die om dringende maatschappelijke redenen verplaatst moet worden. Ook hier geldt als voorwaarde dat eerst gekeken moet naar de mogelijkheden om het bedrijf te vestigen op een vrijkomend bouwperceel.

Voorbeelden van maatschappelijke redenen om te verplaatsen:

- een veehouderij die teveel stikstof uitstoot bij een kwetsbaar natuurgebied;
- een veehouderij die te overlast veroorzaakt voor de omgeving (verkeersbewegingen, stank);
- een veehouderij die vanwege gebiedsontwikkeling moet verplaatsen.

Een bestaand niet-grondgebonden agrarisch bedrijf mag op grond van artikel 2.20, tweede lid onder b worden uitgebreid tot 2 ha.

Gemengde agrarische bouwpercelen

Hier en daar komen gemengde bedrijven (akkerbouw/ intensieve veehouderij; melkveehouderij/ intensieve veehouderij) voor. In die gevallen is bij het toekennen van een bouwperceel, de hoofdtak van het bedrijf bepalend. Als de intensieve tak de hoofdactiviteit is, kan het bouwperceel maximaal 2 ha bedragen. Als de melkveehouderij/akkerbouw de hoofdactiviteit is, kan het bouwperceel groeien naar max. 3 ha. Ook als sprake is, zoals een enkele keer voorkomt, van twee vrijwel gelijkwaardige hoofdactiviteiten, is een groei naar max. 3 ha mogelijk. In dat geval mag het intensieve bedrijfsonderdeel niet meer dan 2 ha ruimtebeslag innemen. Wij verwachten dat in het omgevingsplan duidelijk wordt gemotiveerd welke activiteit de hoofdactiviteit is. Wij gaan ervan uit dat de hoofdtak in ieder geval meer arbeidsuren vergt en meer opbrengsten genereert.

Glastuinbouw

In de planologisch geregelde clusters in Noordwest Fryslân is nog voldoende ruimte aanwezig voor nieuwe glastuinbouw. Op grond van artikel 2.20, eerste lid onder d is vestiging van nieuwe glastuinbouwbedrijven daarom alleen mogelijk op de glastuinbouwlocaties Noordwest Fryslân. De locaties staan op de bij de verordening horende kaart 'Glastuinbouwlocaties Noordwest Fryslân' (Bijlage 2.1).

Buiten de glastuinbouwlocaties Noordwest Fryslân is de ontwikkelingsruimte voor glastuinbouw beperkt. Reguliere uitbreiding van deze bestaande glastuinbouwbedrijven is wel mogelijk tot maximaal 50% (2.20, eerste lid onder e, en tweede lid).

Glastuinbouw bij overige agrarische bedrijven is in artikel 2.22, eerste lid onder d beperkt tot een ondersteunende tak of ondersteunende teelt van maximaal 1.500 m².

Gebruiksgerichte paardenhouderijen

Er is onderscheid gemaakt tussen productiegerichte paardenhouderijen - zoals paardenfokkerijen en paardenhandel - die vanuit deze productiegerichtheid een bepaalde mate van functionele binding met het landelijk gebied hebben, en gebruiksgerichte paardenhouderijen waar het recreatieve aspect en de ruiters/amazone centraal staan, zoals maneges. Artikel 2.20, eerste lid onder f richt zich op het toestaan dan wel uitbreiden van gebruiksgerichte paardenhouderijen.

Stads- en dorpsranden vormen de primaire zoekgebieden voor recreatieve voorzieningen als maneges en rijhallen. In artikel 2.20, tweede lid onder e is daarom als voorwaarde opgenomen dat in eerste instantie moet worden gekeken naar een geschikte locatie in aansluiting op het stedelijk gebied. Daarnaast heeft het gebruik maken van bestaande accommodaties zoals voormalige boerderijen de voorkeur boven nieuwe vestigingen in het landelijk gebied. In artikel 2.20, tweede lid onder d is daarom een motiveringsvereiste opgenomen.

Extra uitbreidingsmogelijkheden

In de Omgevingsvisie staat dat extra inspanning voor bijvoorbeeld biodiversiteit, natuurbeheer, (leef)milieu of duurzaamheid een plus kan opleveren in de vorm van extra ontwikkelruimte. Daarom is in artikel 2.20, derde lid de mogelijkheid opgenomen om bij uitzondering een groter bouwperceel

toe te staan. Voorwaarde is dat de ontwikkeling een wezenlijke bijdrage levert aan andere opgaven en ambities, zoals herstel biodiversiteit, energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, werkgelegenheid of landschapsversterking.

Concreet kan worden gedacht aan maatregelen als asbest verwijderen, opknappen karakteristieke panden, gebruik maken van bebouwing die minder milieubelastend is of minder overlast voor de omgeving veroorzaakt, landbouw in combinatie met natuurbeheer of waterberging, het plaatsen van zonnepanelen op alle daken (of een grondopstelling voor eigen behoefte). Van geval tot geval moet worden bekeken welke maatregelen minimaal kunnen worden getroffen.

Werken met principes en Omgevingstafel

De principes zijn van toepassing bij uitbreiding en nieuwvestiging van agrarisch bedrijven. Wij gaan er vanuit dat de mogelijkheden voor reguliere uitbreiding doorgaans opgenomen worden in een globaal omgevingsplan voor het landelijk gebied. De gemeente is dan verantwoordelijk voor het toepassen van de principes per geval. Wij gaan ervan uit dat de gemeente in het omgevingsplan de toepassing van de principes en het proces ervan borgt.

Wanneer sprake is van nieuwvestiging of een ontwikkeling waarbij gebruik wordt gemaakt van artikel 2.20, derde lid (uitbreiding grondgebonden agrarisch bedrijf > 3 ha of uitbreiding niet-grondgebonden agrarisch bedrijf > 2 ha) is, naast borging van de principes, ook provinciale betrokkenheid gewenst. Omdat het gaat om ontwikkelingen met mogelijk grote impact op de omgevingskwaliteiten, denken wij in een vroeg stadium graag mee over het toepassen van de principes.

Wanneer een Omgevingstafel nodig is en wanneer dit achterwege kan blijven is deels maatwerk. In artikel 2.1, derde lid staat dat een Omgevingstafel nodig is als er mogelijk grote impact op de omgevingskwaliteiten te verwachten is. Dit impliceert dat gemeenten dit per geval beoordelen. Ter indicatie hanteren we de volgende criteria:

1. Omgevingstafel in ieder geval nodig bij nieuwvestiging van een agrarisch bedrijf. De provincie wil participeren in het traject;
2. Omgevingstafel is nodig als voor een groter bouwperceel gebruik wordt gemaakt van artikel 2.20, derde lid. De provincie wil participeren in het traject;
3. Omgevingstafel in principe nodig bij uitbreiding van een agrarisch bedrijf > 1,5 ha, tenzij sprake is van een kleinschalige perceelsverruiming in niet-complexe situaties. De verantwoordelijkheid ligt bij de gemeente;
4. Omgevingstafel nodig bij uitbreiding van bestaande glastuinbouwbedrijven buiten het glastuinbouwgebied met meer dan 20%;
5. De gemeente beoordeelt of een Omgevingstafel nodig is bij uitbreidingen van bouwpercelen tot 1,5 ha (of uitbreidingen van glastuinbouwbedrijven tot 20%).
Wanneer er grote impact op de leefomgeving te verwachten is, is een Omgevingstafel noodzakelijk. Dit kan aan de orde zijn wanneer sprake is van een vergroting van meer dan 0,5 ha, of van een vergroting waarbij mogelijk bestaande landschappelijke elementen worden verwijderd.

Artikel 2.21 Nevenactiviteiten

Op grond van artikel 2.21 kan een niet-grondgebonden agrarische neventak worden ontwikkeld bij een grondgebonden agrarisch bedrijf. Als voorwaarde is gesteld dat de intensieve agrarische activiteiten ondergeschikt zijn aan de grondgebonden bedrijfsactiviteiten. De inkomsten die uit de neventak worden gegenereerd mogen de inkomsten van de grondgebonden tak niet overstijgen. Ook gaan we er vanuit dat de fysieke ruimte die wordt ingenomen door de intensieve tak minder is dan de ruimte die nodig is voor de grondgebonden tak.

Artikel 2.22 Al dan niet aan landbouw gerelateerde nevenactiviteiten op het bouwperceel

Artikel 2.22 biedt ruimte voor nevenactiviteiten bij een agrarisch bedrijf. Het kan gaan om aan de landbouw gerelateerde activiteiten zoals mestvergisting, glastuinbouw of agrarische dienstverlenende activiteiten (agrarisch hulpbedrijf).

Voor activiteiten die betrekking hebben op het bewerken, verwerken, vergisten van mest of andere agrarische producten geldt dat deze zijn toegestaan als ten dienste staan van of verband houden met de agrarische activiteiten van het agrarisch bedrijf.

Artikel 2.22 biedt ook ruimte voor een divers palet aan niet aan landbouw gerelateerde nevenactiviteiten, zoals productie-gebonden detailhandel, detailhandel in streekproducten, zorgactiviteiten, kinderopvang, kleinschalige recreatie, lichte bedrijvigheid of het opwekken voor duurzame energie. Uitgangspunt voor alle nevenactiviteiten is dat deze wat betreft aard en schaal ondergeschikt blijven aan de agrarische bedrijfsactiviteiten (artikel 2.22, tweede lid). De nevenactiviteiten mogen de schaal en inkomsten van de agrarische bedrijfsactiviteiten niet overstijgen.

In artikel 2.22, derde lid is voor de duidelijkheid bepaald dat de overige artikelen in de verordening van overeenkomstige toepassing zijn. Het opwekken van duurzame energie is bijvoorbeeld alleen mogelijk als dit binnen de regels in het hoofdstuk duurzame energie past. Ook voor recreatie gelden aanvullende bepalingen in hoofdstuk 2.

Werken met de principes en Omgevingstafel

Nevenactiviteiten zullen zich met name op de bestaande bouwpercelen afspelen. Wij gaan er vanuit dat de mogelijkheden voor het toestaan van nevenactiviteiten meestal zullen worden opgenomen in een globaal omgevingsplan voor het landelijk gebied. De gemeente is dan verantwoordelijk voor het toepassen van de principes van geval tot geval. Wij zullen er op toezien dat de gemeente in het omgevingsplan borgt dat de principes worden toegepast.

Als ten behoeve van de nevenactiviteiten een uitbreiding van het bouwperceel nodig is dan geldt hetgeen onder 2.20 is opgemerkt over het werken met de principes en Omgevingstafel.

Artikel 2.23 Agrolocatie

Artikel 2.23 regelt dat ten behoeve van agrarische hulpbedrijven of aan landbouw gerelateerde activiteiten (zoals mestvergisting en mestverwerking) een nieuwe agrolocatie kan worden ontwikkeld. Een agrolocatie is een plek waar agrarische hulpbedrijven of voorzieningen en installaties ten behoeve van meerdere agrarische bedrijven zijn geconcentreerd. Een en ander betekent dat op een agrolocatie ook wat grotere co-vergisters zijn toegestaan, die niet verband houden met de eigen agrarische activiteiten.

Voorwaarde is dat eerst wordt onderzocht of vestiging op of aansluitend op een bestaande agrolocatie, een bedrijventerrein, een glastuinbouwlocatie of een terrein voor openbare nutsvoorzieningen tot de mogelijkheden behoort. Verder is moet de behoefte aan meerdere kavels op een agrolocatie aantoonbaar aanwezig zijn.

Werken met principes en Omgevingstafel

Het ontwikkelen van een nieuwe of een aanzienlijke uitbreiding van een bestaande agrolocatie kan grote impact hebben op de omgevingskwaliteiten en de leefomgeving. Een zorgvuldige locatiekeuze met toepassing van de principes is belangrijk. Ook is een Omgevingstafel noodzakelijk bij het toestaan van een nieuwe agrolocatie. Wij willen graag in een vroeg stadium mee participeren en meedoen aan de Omgevingstafel.

Bij kleine uitbreidingen van een bestaande agrolocatie kan een Omgevingstafel in sommige gevallen achterwege blijven. De beoordeling laten wij in eerste instantie aan de gemeente. De principes moeten worden toegepast.

Afdeling 2.8 Overige functies buiten bestaand stedelijk gebied

Artikel 2.24 Hergebruik vrijkomende (niet-)agrarische bebouwing

Breed scala aan functies

Passend hergebruik van vrijkomende (agrarische) bebouwing in het landelijk gebied draagt bij aan het behoud van karakteristieke bebouwing en zorgt voor belangrijke sociale en economische dragers in het landelijk gebied. Kapitaalvernietiging kan op deze manier worden voorkomen. Artikel 2.24 regelt het hergebruik. Een breed scala aan nieuwe stedelijke functies (wonen, zorg, dienstverlening, bedrijvigheid, productie-gebonden detailhandel) zijn mogelijk. Voorwaarde is wel dat de nieuwe functie naar aard en schaal past bij de omgeving.

Industriële (zware) bedrijvigheid en bedrijvigheid met grote verkeersaantrekkende werking horen thuis op een bedrijventerrein en niet in het landelijk gebied. We gaan er vanuit dat gemeenten in omgevingsplannen dit soort categorieën van bedrijven uitsluiten.

(Zorg) woningen

Een belangrijke categorie voor hergebruik is de woon(zorg)functie, als belangrijke en kansrijke nieuwe drager voor de plattelandseconomie.

Ontwikkeling van gespreide, geconcentreerde woonclusters in het landelijk gebied past echter niet in het omgevingsbeleid. De woonfunctie blijft beperkt tot het hoofdgebouw.

Met hoofdgebouw bedoelen we de voormalige bedrijfswoning, inclusief aangebouwde bijgebouwen. Woningbouw is tevens toegestaan in karakteristieke bijgebouwen. Er kan dan geen sprake zijn van vervanging van de bebouwing. Verbouw is wel mogelijk.

Het aantal (zorg-)woningen dat mag worden gerealiseerd in voormalige bebouwing in het landelijk gebied is in principe niet beperkt. Voor niet zorgwoningen geldt wel dat deze moeten worden verdisconteerd in het woningbouwprogramma van de gemeente. Wij adviseren gemeenten hiervoor een aparte reservering te doen in het programma.

Detailhandel

Detailhandel is als vervangende functie in het landelijk gebied in het algemeen niet geschikt. We maken een uitzondering voor detailhandel die verband houdt met de hoofdfunctie van het perceel en daaraan bedrijfsmatig en wat betreft omvang ondergeschikt is. Deze bepaling biedt onder andere mogelijkheden voor detailhandel in (met name) eigen gemaakte streekproducten.

Recreatie

De mogelijkheden voor recreatie worden niet in 2.24 benoemd. Deze zijn opgenomen in afdeling 2.6 van deze verordening.

Regels vervangende nieuwbouw en aanvullende bebouwing

Bij vervangende nieuwbouw geldt dat de oppervlakte en hoogte worden afgestemd op de afmetingen van de bestaande bebouwing. Op grond van 2.24, tweede lid kan enige aanvullende bebouwing worden toegestaan, mits ondergeschikt aan de bestaande bebouwing op het perceel. Dit is maatwerk; een toevoeging van 50% kan nog als aanvullende bebouwing worden aangemerkt.

Bij vervanging van de gebouwen op het perceel, kan het in beperkte mate verhogen van de (goot)hoogte en vergroten van de oppervlakte als enige aanvullende bebouwing worden

aangemerkt. Artikel 2.24, derde lid maakt het ook mogelijk om bij vervangende nieuwbouw de situering van de bebouwing te wijzigen. Voorwaarde is dat de nieuwbouw op het bestaande bouwperceel wordt geplaatst.

Belangrijk is dat de plaatsing, omvang, vorm en het gebruik van gebouwen passen binnen de omgevingskwaliteiten. De silhouet van een erf staat hierbij centraal. Het erf (de compositie van meerdere gebouwen) bepaalt in belangrijke mate de waarden van het erf voor het landschap.

Werken met de principes en Omgevingstafel

Hergebruik, verbouw en vervanging van bestaande bebouwing speelt zich af op bestaande bouwpercelen. Wij gaan er vanuit dat de mogelijkheden hiervoor worden opgenomen in een globaal omgevingsplan voor het landelijk gebied. De gemeente past de principes per geval toe. We verwachten dat de gemeente in het omgevingsplan de toepassing van de principes borgt. Bij aanvullende nieuwbouw of een wijziging in de situering van de bebouwing, is een Omgevingstafel nodig, tenzij sprake is van een kleinschalige perceelsverruiming in niet complexe situaties. Wij verwachten dat in een enkel geval de grens voor aanvullende bebouwing (50% van de bestaande bebouwing) zal worden opgezocht. Bij deze incidentele gevallen willen wij graag vroegtijdig betrokken worden en mee-participeren in het Nije Pleats traject.

Artikel 2.25 Toevoegen stedelijke functies in bebouwingslinten en bebouwingsclusters in het landelijk gebied

Bij een aantal bebouwingslinten en bebouwingsclusters in het landelijk gebied is sprake van een slechte tot matige (beeld-)kwaliteit en dreigt fysiek en functioneel verval. Artikel 2.25 biedt de mogelijkheid om door het toevoegen van naar aard en schaal passende, streekeigen woon- en werkfuncties de omgevingskwaliteit hiervan te verbeteren. Het is niet de bedoeling om bestaande bebouwingslinten en -clusters onbepaald uit te breiden. Er moet daarom sprake zijn van verdichting of afronding van een bestaand bebouwingslint of -cluster.

Werken met de principes en Omgevingstafel

Het toevoegen van stedelijke functies in bebouwingslinten en -clusters, leent zich minder goed voor regeling in een globaal omgevingsplan. Wij gaan er vanuit dat in voorkomende gevallen wordt meegewerkt aan een initiatief middels een apart omgevingsplan of een buitenplanse afwijking, waarbij de principes worden toegepast en het inrichtingsplan tijdens een Omgevingstafel tot stand komt. Wanneer aanzienlijke effecten op de omgevingskwaliteiten te verwachten zijn, willen we graag vroegtijdig mee-adviseren over het initiatief. Dit is in ieder geval aan de orde als de omvang van de nieuwbouw dan wel het nieuwe bouwperceel groter is dan de gemiddelde omvang in de omgeving.

Artikel 2.26 Saldoregeling woningen

Artikel 2.26 biedt de mogelijkheid om een bestaande woning in het landelijk gebied te vervangen en verplaatsen. In artikel 2.26, eerste lid, onder a en b zijn eisen gesteld om te borgen dat per saldo het aantal woningen in het landelijk gebied niet zal toenemen. De saldoregeling kan niet worden gebruikt om woningen in een kern of in een bestaand bebouwingslint of -cluster, te vervangen door een woning op een solitaire locatie in het landelijk gebied.

Werken met de principes en Omgevingstafel

Bij de bouw van een nieuwe woning zijn de principes relevant. Met name het principe omgevingskwaliteiten als basis is belangrijk. Voorkomen moet worden dat een kleine woning wordt gesloopt en dat daarvoor in de plaats een veel grotere woning wordt gebouwd die niet past binnen de karakteristiek van de omgeving. Gemeenten kunnen de vervanging van woningen in een globaal omgevingsplan voor het landelijk gebied regelen. Dit geldt ook voor een verschuiving van een woning

binnen het woonperceel. We gaan ervan uit dat de gemeente, door het stellen van voorwaarden, borgt dat de nieuwe woning past in de omgeving.

Het verplaatsen van de bouwtitel naar een andere solitaire locatie kan meer effect hebben op de leefomgeving. In het kader van het overleg letten we op de toepassing van de principes, en adviseren we hierover zo gewenst. De beoordeling of gebruik moet worden gemaakt van een Omgevingstafel laten we aan de gemeente. In voorkomende gevallen, bijvoorbeeld gelet op natuurlijke, landschappelijke of cultuurhistorische waarden, kan het gewenst zijn om de provincie vroegtijdig te betrekken.

Artikel 2.27 Ruimte-voor-ruimte sloop beeldverstorende bebouwing

Om de sloop van beeldverstorende bebouwing in het landelijk gebied te stimuleren, zit in 2.27 de mogelijkheid om na sloop van minimaal 1000 m² aan beeldverstorende bebouwing, maximaal één nieuwe woning op een voormalig solitair bouwperceel te realiseren. Gemotiveerd moet worden dat de omgevingskwaliteiten op en rond het perceel per saldo aanzienlijk verbeteren (artikel 2.27, eerste lid, onder b). Door de sloop van minimaal 1000 m² aan beeldverstorende bebouwing zal veelal al aan deze voorwaarde kunnen worden voldaan.

De nieuwe woning dient qua omvang aan te sluiten bij de omgeving.

Volgens artikel 2.27, tweede lid kan worden volstaan met de sloop van iets minder dan 1000 m² wanneer dit leidt tot een versterking van de omgevingskwaliteiten. Een extra bijdrage kan bestaan uit bijvoorbeeld het verwijderen van asbestdaken of het saneren van een intensief bedrijf nabij woningen. Als de 1000m² sloop bij lange na niet gehaald wordt (er kan bijvoorbeeld minder dan 750m² worden gesloopt) dan moet worden bekeken of gebruik kan worden gemaakt van een kwaliteitsarrangement op grond van artikel 2.28.

In artikel 2.27, derde lid wordt het mogelijk gemaakt om in plaats van één extra woning maximaal twee extra woningen te realiseren op een solitair bouwperceel. Wij verwachten dat in ruil hiervoor minimaal 3000m² aan beeldverstorende bebouwing wordt gesloopt.

Ten behoeve van de financiering van de verplaatsing van een agrarisch bedrijf kan op grond van artikel 2.27, vierde lid een compensatiewoning worden gebouwd zonder sloop van beeldverstorende bebouwing. Het dient dan te gaan om een bedrijf dat een wezenlijke belemmering vormt voor de realiseren van een groot openbaar belang. Het gaat dan om het realiseren van een ontwikkeling die maatschappelijk zeer gewenst is en waarvan de positieve effecten het lokale schaalniveau overstijgen. Voorbeelden hiervan zijn de verplaatsing van een bedrijf om:

- de gewenste natuur- en milieukwaliteit te realiseren in een deel van de ecologische hoofdstructuur, respectievelijk Natura 2000-gebied;
- de noodzakelijke waterveiligheid of versterking van een primaire waterkering tot stand te brengen;
- essentiële voorzieningen voor het functioneren van de samenleving te realiseren, zoals energie- en vervoersvoorzieningen;
- een of meer recreatieve voorzieningen met minimaal een regionale functie te realiseren.

Werken met principes en Omgevingstafel

Bij sloop van minimaal 1000m² aan beeldverstorende bebouwing passen de gemeenten de principes toe. Een Omgevingstafel zal meestal niet nodig zijn.

Wanneer niet wordt voldaan aan minimaal 1000m² sloop (artikel 2.27, tweede of derde lid), willen we graag middels het vooroverleg betrokken worden. De principes spelen in dit geval een meer prominente rol. Een Omgevingstafel kan in bepaalde gevallen nodig zijn. De gemeente kan dit beoordelen.

Artikel 2.28 Kwaliteitsarrangement

In de omgevingsverordening zitten ruime mogelijkheden voor hergebruik van vrijkomende bebouwing in het landelijk gebied. In een enkel geval is sprake van een bijzonder initiatief, waarbij initiatiefnemers niet uit de voeten kunnen met de beperkte nieuwbouwmogelijkheden in artikel 2.24. In artikel 2.28 is een regeling opgenomen die het mogelijk maakt mee te werken aan een kwaliteitsarrangement. Bij een kwaliteitsarrangement is een relatie aanwezig tussen de bijdrage aan de sociale of economische vitaliteit van het platteland, en verbetering van de omgevingskwaliteiten in het gebied. Ook koppelkansen met andere opgaven en ambities worden benut. Als voorbeeld kan worden gedacht aan het realiseren van een landgoed op een voormalig boerenerf of op een oude fabriekslocatie, in combinatie met natuurbouw, bosaanleg, recreatieve beleving, landschapsherstel of waterberging.

Werken met principes en Omgevingstafel

Wij gaan er vanuit dat de provincie vroegtijdig bij het initiatief wordt betrokken, om mee te denken over het toepassen van de inhoudelijke principes. In dit geval doen we ook mee aan de Omgevingstafel.

Artikel 2.29 Reclame-uitingen

Meer dan voorheen vinden wij het toestaan van reclamemasten een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Wij stellen daarom geen regels voor reclamemasten binnen het bestaand stedelijk gebied. Dit geldt ook voor grondgebonden reclamemasten buiten het bestaand stedelijk gebied. Wij gaan er vanuit dat gemeenten hier zelf beleid op voeren.

Artikel 2.29 stelt wel voorwaarden aan niet-grondgebonden reclamemasten buiten het bestaand stedelijk gebied. Wij zien met name mogelijkheden voor niet-grondgebonden reclamemasten die (zo veel mogelijk) aansluiten op het bestaand stedelijk gebied. Daarnaast moeten deze reclamemasten passend zijn bij de omgevingskwaliteiten in het gebied. Grote niet-grondgebonden reclamemasten zijn in het algemeen niet geschikt bij de wat kleinere dorpen. Bij steden en grote dorpen, nabij bedrijventerreinen, zien wij meer mogelijkheden.

Werken met principes en Omgevingstafel

Het toestaan van niet-grondgebonden reclamemasten vergt van gemeenten een eigen ruimtelijke visie te ontwikkelen, waarbij rekening wordt gehouden met de principes. Wij willen graag betrokken worden bij de totstandkoming van een dergelijke visie.

Wij gaan er vanuit dat gemeenten in het omgevingsplan een maximale hoogte voor niet-grondgebonden reclamemasten in het landelijk gebied opnemen en een Omgevingstafel verplicht stellen als de reclamemast een bepaalde hoogte overschrijdt.

Afdeling 2.9 Kustverdediging

Algemeen

De reserveringszones voor versterking van de primaire waterkeringen staan op de kaart Reserveringszones in Bijlage 3.3, met een onderscheid naar aaneengesloten bebouwd gebied (kustplaatsen) en de gebieden daarbuiten.

Het is van belang dat bij de herziening van een omgevingsplan de exacte reserveringszone wordt begrensd en dat de bijbehorende voorwaarden in het tweede lid van artikel 2.30 en 2.31 in acht worden opgenomen. Hiermee kunnen ongewenste ontwikkelingen worden voorkomen die toekomstige versterking in de weg staan. Onder een onomkeerbare belemmering verstaan wij in dit

verband een zodanige verandering van gebruik, inrichting, of bebouwing van de ruimte, dat een toekomstige dijkversterking ter plaatse onmogelijk zou worden of uitsluitend nog met ingrijpende en kostbare maatregelen mogelijk zou zijn.

Artikel 2.30 Reserveringszones voor versterking primaire waterkeringen buiten aaneengesloten bebouwd gebied

Buiten het aaneengesloten bebouwd gebied van de kustplaatsen is sprake van consoliderend beleid ('nee, tenzij' benadering). De beperkingen binnen deze reserveringszones zijn vergelijkbaar met de beperkingen voor functies in het landelijk gebied. In het geval van maatwerk is vroegtijdig overleg met de waterkering-beheerder nodig.

Artikel 2.31 Afwijkingsmogelijkheid

Op grond van artikel 2.31 kunnen gemeenten afwijken van artikel 2.30 voor nieuwe bebouwing als sprake is van een openbaar belang en toekomstige dijkversterking zich daartegen niet verzet. In algemene zin dient het te gaan om een algemeen of maatschappelijk belang, zoals werkgelegenheid, huisvesting, water- en kustveiligheid, civiele veiligheid, volksgezondheid, en essentiële voorzieningen voor het functioneren van de samenleving zoals energie- en vervoersvoorzieningen.

Artikel 2.32 Reserveringszones voor versterking primaire waterkeringen binnen aaneengesloten bebouwd gebied

Binnen het aaneengesloten bebouwd gebied van de kustplaatsen geldt een maatwerkbenadering omdat hier al (historische) bebouwing aanwezig is. In die situatie behoeft aanvullende bebouwing niet op voorhand te leiden tot een onomkeerbare extra belemmering voor de versterking van de waterkering. Het gaat hier om een afweging van de bouwkundige aspecten en van de financiële effecten. Dat is relevant indien de uitbreiding van de waterkering te zijner tijd vraagt om het verwijderen van de bebouwing of indien de bebouwing rekening moet houden met de stabiliteit van het toekomstige dijklichaam. Het waterschap adviseert hierover. Zo nodig stelt de gemeente voorwaarden aan de ruimtelijke ontwikkeling om de belangen van toekomstige dijkversterking ter plaatse te waarborgen.

Voor delen van de Waddeneilanden zullen de reserveringszones voor de primaire waterkeringen nog nader worden bepaald, mede omdat de gewenste ligging van de waterkering hier nog moet worden vastgelegd in de legger. Wanneer hierover duidelijkheid is, kunnen de zones worden geregeld via aanpassing van de verordening.

Artikel 2.33 Buitendijks bouwen

Het rijk geeft in het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) regels ten aanzien van de toelaatbare buitendijkse ontwikkelingen in het IJsselmeer, in verband met het waterbergend vermogen. Zo staat het Bkl per (voormalige) IJsselmeer-gemeente in Fryslân maximaal 5 ha buitendijkse inpoldering toe. In het Bkl staan ook regels voor buitendijkse ontwikkelingen in de Waddenzee (exclusief de havenkom bij Harlingen, artikel 5.129d Bkl). De regels in het Bkl moeten in samenhang met de regels in de verordening met betrekking tot buitendijks bouwen worden toegepast.

De regels in de verordening bieden, mede vanuit het landschappelijke motief (geen aantasting van de openheid en weidsheid van het IJsselmeer) een meer beperkte ruimte voor buitendijkse ontwikkelingen. Dit is geregeld in artikel 2.33: in 'buitendijks gebied' (zoals omschreven in de begripsomschrijvingen) zijn geen nieuwe recreatieve voorzieningen, nieuwe stedelijke functies of nieuwe bedrijven mogelijk. Deze bepaling heeft betrekking op het IJsselmeer en op de bestaande havenkom bij Harlingen zoals aangegeven in Bijlage 2.2 op de kaart Buitendijkse gebieden.

Voor een aantal situaties kan de gemeente onder voorwaarden afwijken van artikel 2.33.

Artikel 2.34 Afwijkingmogelijkheden

Artikel 2.34, eerste lid maakt watergebonden activiteiten en voorzieningen mogelijk.

Artikel 2.34, tweede lid, biedt de mogelijkheid voor herstructurering of transformatie van bestaande buitendijkse terreinen, zoals de haventerreinen bij Lemmer en bij Harlingen. Uitbreiding van terrein is niet mogelijk. Indien nieuwbouw of vervanging van bebouwing plaatsvindt, wordt water-robuust gebouwd. Dit kan op verschillende manieren. Bijvoorbeeld door het realiseren van watervluchtplaatsen op voldoende hoogte en van afsluitbare compartimenten. In alle gevallen is vroegtijdig overleg met de waterkering-beheerder, Rijkswaterstaat en zo nodig met de vaarwegbeheerder gewenst.

Artikel 2.35 Afsluitdijk

De Rijksstructuurvisie Toekomst Afsluitdijk is het beleidskader voor de versterking van de waterkerende functie van de Afsluitdijk. Naast het op het vereiste veiligheidsniveau brengen van de dijk, spelen daarbij ook andere belangen en ontwikkelingskansen (regionale ambities) om de beleving en de gebruiksmogelijkheden van de Afsluitdijk te vergroten. Voorbeelden hiervan zijn een duurzaamheids- en bezoekerscentrum, vismigratie, en het opwekken van duurzame energie uit de combinatie van zoet en zout water of de getijdenwerking. Artikel 2.35 biedt de mogelijkheid voor dit soort bijzondere functies die passen in een integraal plan voor de versterking van de Afsluitdijk. Voorwaarde voor toepassing van deze mogelijkheid is dat de gemeente (Súdwest Fryslân of Harlingen) met gedeputeerde staten overeenstemming heeft bereikt over de ontwikkeling, waarbij gedeputeerde staten toetsen of de concreet beoogde ontwikkelingen passen binnen de kaders die provinciale staten hebben gesteld.

Artikel 2.36 Kustfundament Waddeneilanden

Het Kustfundament is het gebied dat van belang is voor de bescherming van het laaggelegen deel van Nederland tegen overstroming. Het kustfundament omvat het geheel van zee, strand, zeedijken, dammen en het duingebied dat van belang is als drager van functies in het kustgebied.

In zeewaartse richting wordt het kustfundament begrensd door de doorgaande NAP –20m lijn (20 m onder Normaal Amsterdams Peil).

Aan de landzijde omvat het kustfundament alle duingebieden en alle op het kustfundament gelegen harde zeekeringen. De landwaartse grens van het kustfundament valt bij smalle duinen en dijken samen met de grens van de waterkering, uitgebreid met de ruimtereservering voor tweehonderd jaar zeespiegelstijging. Daar waar de duinen breder zijn, omvat het kustfundament het gehele duingebied tot aan de binnenduinrand.

In artikel 5.40 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) is geregeld in hoeverre omgevingsplannen die betrekking hebben op gebieden die behoren tot het kustfundament bouwactiviteiten kunnen toelaten. De regels zijn een beleidsneutrale omzetting van de instructieregels over het kustfundament uit het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).

Voor omgevingsplannen die betrekking hebben op stedelijk gebied gelden op grond van artikel 5.40 Bkl geen beperkingen voor bouwactiviteiten.

In gebieden buiten stedelijk gebied geldt een ‘nee, tenzij’ principe: een omgevingsplan kan geen bouwactiviteiten toelaten, tenzij sprake is van een van de uitzonderingen in het tweede lid van 5.40 Bkl.

Die uitzonderingen betreffen:

- bouwwerken voor tijdelijke of seizoensgebonden activiteiten;

- de herbouw of verbouw van bestaande bouwwerken waarbij een eenmalige uitbreiding van het grondoppervlak van ten hoogste tien procent is toegestaan, gerekend vanaf 30 december 2011;
- bouwwerken voor het openbaar belang die niet op een locatie in het stedelijk gebied kunnen worden geplaatst;
- bouwwerken die bijdragen aan de versterking van het zandige deel van het kustfundament;
- gebouwen en bouwwerken, geen gebouw zijnde, voor recreatief nachtverblijf of gebouwen ten behoeve van recreatief dagverblijf waar dranken worden geschonken, eten en drinkwaren voor consumptie worden bereid of verstrekt, of waar recreatieve activiteiten plaatsvinden.

Voor de Friese Waddeneilanden kunnen bij omgevingsverordening andere instructieregels voor omgevingsplannen worden gesteld dan de bovengenoemde regels in artikel 5.40 Bkl. Dit is bepaald in artikel 7.2 in samenhang met artikel 5.40, derde lid van het Bkl.

Deze uitzondering is gebaseerd op afspraken met de provincie Fryslân. Voor de Friese Waddeneilanden is er behoefte aan meer flexibiliteit voor het toelaten van bouwactiviteiten voor recreatieve ontwikkelingen, omdat het 'nee, tenzij' principe er anders toe zou kunnen leiden dat de eilanden voor een groot deel 'op slot' gaan. Zo ligt bijvoorbeeld op Vlieland het hele eiland binnen het kustfundament.

Provinciale staten van Fryslân kunnen daarom afwijkende regels stellen. Het is daarbij niet de bedoeling om grootschalige ontwikkelingen toe te laten. Op het stellen van afwijkende regels zijn op grond van artikel 7.1 de instructieregels in de paragrafen 5.1.5.2 en 5.1.5.3 over respectievelijk de kust en de Waddenzee en het Waddengebied van overeenkomstige toepassing.

Deze afwijkende regels hebben wij opgenomen in artikel 2.36 van de omgevingsverordening. Hierbij is rekening gehouden met het feit dat in de brede duingebieden op de eilanden van oudsher verblijfs-recreatieve bebouwing (recreatiewoningen, appartementen, hotels en enkele kampeerterreinen) en andere bebouwing (zoals enkele woningen, cafés, restaurants, nuts- en defensiegebouwen, uitkijktoren, vuurtoren) aanwezig zijn. De geldende omgevingsplannen (voorheen bestemmingsplannen) voor deze duingebieden consolideren de bestaande situatie, waarbij bestaande bebouwing kan worden uitgebreid in een orde van grootte van 10 tot 25 procent.

Het eerste lid van artikel 2.36 bepaalt dat deze bestaande bouw- en gebruiksmogelijkheden mogen worden benut zodat hierover geen onduidelijkheid kan bestaan.

Uitbreiding van het bestaande grondoppervlak met ten hoogste 10 procent conform het Bkl is in ieder geval toegestaan. Vanuit een oogpunt van behoud van het kustfundament vinden wij dit aanvaardbaar.

Voor eventuele nieuwe ontwikkelingen, biedt het tweede lid van artikel 2.36 een maatwerkbepaling. Als toetsingscriterium geldt dat geen belemmering mag ontstaan voor de instandhouding of versterking van het zandige deel van het kustfundament. Wij hebben in aanmerking genomen, dat in het kustfundament op de eilanden daarnaast nog diverse beperkingen gelden voor nieuwe (veelal recreatieve) ontwikkelingen. Dit is met name het gevolg van de ligging in, of nabij natuurgebied en landschappelijke aspecten. Het 'op slot zetten' van dit gebied waardoor recreatieve ontwikkelingen niet meer mogelijk zijn, vinden wij echter niet gewenst en vanuit een oogpunt van behoud van het kustfundament niet noodzakelijk.

Afdeling 2.10 Werelderfgoederen

Artikel 2.37 Beschermen werelderfgoederen

De basisregels voor erfgoed en werelderfgoederen staan in artikel 2.28 onder a en b van de Omgevingswet. Het Rijk stelt instructieregels op voor het omgevingsplan en het projectbesluit voor het behoud van cultureel erfgoed, met inbegrip van bekende of aantoonbaar te verwachten archeologische monumenten, in ieder geval ter uitvoering van het Europees Landschapsverdrag, het verdrag van Grenada en het verdrag van Valletta en voor het behoud van de uitzonderlijke universele waarden van werelderfgoed, in ieder geval ter uitvoering van het Werelderfgoed-verdrag.

De instructieregels zijn opgenomen in de artikelen 5.130 en 5.131 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Deze instructieregels richten zich tot de gemeenten.

Tot het moment waarop de verplichting voor gemeenten gaat gelden om een omgevingsplan te hebben vastgesteld gelden regels uit de bruidsschat. De bruidsschat bestaat uit Rijksregels die nu al gelden en die totdat de gemeente deze regels in haar omgevingsplan heeft opgenomen, blijven gelden. Dit is geregeld via het Invoeringsbesluit Omgevingswet. In de artikelen 2.2.7.2.6 en 2.2.7.3.3 van dit Invoeringsbesluit staan de regels met betrekking tot erfgoed en cultureel erfgoed.

Met het Invoeringsbesluit Omgevingsrecht is ook een lid toegevoegd aan artikel 7.3 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Artikel 7.3 maakt deel uit van hoofdstuk 7 van het genoemde besluit dat ziet op omgevingsverordeningen.

In het vijfde lid van artikel 7.3 van het Besluit kwaliteit leefomgeving worden de Koloniën van Weldadigheid gelegen op het grondgebied van de provincies Drenthe, Overijssel en Fryslân genoemd. In artikel 7.4, derde lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving wordt bepaald dat bij Omgevingsverordening in het belang van de instandhouding en versterking van de kernkwaliteiten van de werelderfgoederen en erfgoederen op de Voorlopige lijst werelderfgoed, regels worden gesteld over regels in omgevingsplannen als bedoeld in artikel 4.2, eerste lid van de wet en over projectbesluiten.

Dit betekent dat de provincie van het Rijk een instructie heeft gekregen om over de kolonie van Weldadigheid bij Wilhelminaoord in de gemeente Weststellingwerf, regels op te nemen in de omgevingsverordening. Aan deze instructie geeft artikel 2.10 van de verordening invulling. Het Waddengebied is ook aangewezen als Werelderfgoed. De bescherming van dit werelderfgoed loopt nu via de Structuurvisie Wadden. De Gebiedsagenda Wadden 2050 komt daarvoor in de plaats. Deze Gebiedsagenda wordt richtinggevend voor onder andere de regelgeving van betrokken organisaties, waaronder de provincie Fryslân. Op het moment dat de Gebiedsagenda Wadden 2050 definitief is vastgesteld, zal worden bekeken of regels in de omgevingsverordening moeten worden opgenomen. Tot nu toe loopt de bescherming via het Barro; de verwachting is dat de regulering in het Waddengebied blijft lopen via Rijksregels.

Afdeling 2.11 Natuurgebieden natuurnetwerk Nederland

Algemeen

De grondslag voor deze afdeling zit in de rijks-instructieregel in artikel 2.44, vierde lid van de Omgevingswet en artikel 7.6, 7.7 en 7.8 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Daarin is bepaald dat de provincies in hun omgevingsverordening de gebieden aanwijzen die behoren tot het natuurnetwerk Nederland (NNN): een samenhangend stelsel van natuurgebieden van (inter-) nationaal belang; daartoe behoren ook de Natura-2000 gebieden, met soorten en habitats die van

Europees belang zijn. Verder worden de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden vastgesteld en regels gesteld om deze te beschermen, in stand te houden, te verbeteren en te ontwikkelen.

Daarnaast kunnen provincies op grond van het vijfde lid van artikel 2.44 Ow in hun omgevingsverordening gebieden aanwijzen als bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen, met uitzondering van Natura 2000- gebieden of de NNN-gebieden. Wij hebben in deze verordening twee soorten bijzondere provinciale natuurgebieden aangewezen en van beschermende regels voorzien:

- natuurgebieden buiten NNN (afdeling 2.12);
- weidevogelkansgebieden en weidevogelparels (afdeling 2.13).

In Bijlage 2.4 bij deze verordening zijn de gebieden die onderdeel uitmaken van het natuurnetwerk Nederland vastgelegd.

Artikel 2.39 Basisbescherming natuurnetwerk Nederland

In artikel 2.39 zijn regels opgenomen met betrekking tot de bescherming van het natuurnetwerk Nederland. In een omgevingsplan moeten regels worden opgenomen die zijn gericht op de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden.

De wezenlijke kenmerken en waarden worden beschreven in het provinciale Natuurbeheerplan en de aanwijzingsbesluiten van de Natura-2000 gebieden (voor zover NNN tevens als Natura 2000-gebied is aangewezen).

De wezenlijke kenmerken en waarden zijn de aanwezige en potentiële natuurwaarden, inclusief de daarvoor vereiste bodem- en watercondities. Op de beheertypenkaart in het Natuurbeheerplan worden alle bestaande natuur en nog te ontwikkelen (begrensde) natuur, alle agrarische natuur en de landschapselementen aangegeven en getypeerd volgens de Index Natuur en Landschap. Met de beheertypenkaart stimuleert de provincie de instandhouding of realisatie van de op die kaart aangegeven beheertypen.

Op de ambitiekaart kunnen hogere of andere doelen staan vermeld dan op de beheertypenkaart. De beheertypenkaart zal daarom periodiek worden aangepast en geactualiseerd en uiteindelijk steeds dichterbij de gewenste eindsituatie komen zoals opgenomen in de ambitiekaart.

Artikel 2.40 Voortzetting bestaand gebruik

Zolang gronden nog niet zijn verworven of nog niet zijn ingericht en worden beheerd voor natuurontwikkeling, kan volgens artikel 2.40 bestaand gebruik in NNN-gebieden worden voortgezet. Het is dan tevens niet noodzakelijk om al een natuurbestemming op de gronden te leggen. De gronden kunnen worden bestemd overeenkomstig bestaand legaal gebruik.

Artikel 2.41 Toedeling functie natuur of bos in omgevingsplan

Wij vragen in artikel 2.41 van gemeenten om gronden die zijn aangewezen als NNN te wijzigen in een natuur- of bosbestemming als:

- a. de eigenaar van de betreffende gronden daarom vraagt;
- b. de gronden zijn verworven of ontpacht met het doel het realiseren van NNN;

ad a.

Het is niet noodzakelijk dat de gronden worden verworven voor natuurontwikkeling door een natuurbeherende instantie; eigenaren of gebruikers kunnen ook zelf invulling gaan geven aan het

natuurnetwerk (Natuur met de mens) als ze kunnen voldoen aan de natuurdoelen in het Natuurbeheerplan, in overleg met de provincie.

ad b.

Het wijzigen naar een functie natuur of bos is niet altijd direct na verwerving aan de orde. Soms zijn de gronden al verworven door een natuurbeherende instantie maar laat de ontwikkeling tot natuurgebied nog op zich wachten (bijvoorbeeld omdat niet alle gronden die nodig zijn om NNN te realiseren al zijn verworven). Ook dan kan voorlopig het bestaande gebruik van de gronden worden gehandhaafd (meestal zal het gaan om agrarisch gebruik). Pas als er een voornemen is om de gronden binnen afzienbare termijn te ontwikkelen tot natuurgebied, is het nodig een natuur- of bosbestemming te leggen.

Onteigening

Onteigening is een zwaar instrument dat wij niet licht zullen inzetten. Het komt echter voor dat natuurinrichtingsplannen vertraging oplopen of zelfs helemaal stil komen te liggen doordat sommige cruciale percelen niet op basis van vrijwillige verkoop verworven kunnen worden. Daarom is in de Nota Grondbeleid (2020) de inzet van onteigening als laatste redmiddel mogelijk gemaakt. Dit middel zal alleen worden gebruikt in gevallen waarbij de laatste hectares in een groot aaneengesloten gebied, waar het succes van het hele programma op hangt, niet kunnen worden verworven. In voorkomende gevallen zullen we niet aarzelen met de ons ter beschikking staande instrumenten (bijvoorbeeld door gebruik te maken van het instrument projectbesluit als opvolger van het provinciaal inpassingsplan) zo nodig een onteigeningsprocedure op te starten.

Artikel 2.42 Activiteiten en ontwikkelingen in NNN

Activiteiten en ontwikkelingen zijn op grond van artikel 2.39, tweede lid niet toegestaan wanneer deze nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden of wanneer die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen gebieden die deel uitmaken van het natuurnetwerk Nederland.

De beoordeling van de aantasting is gerelateerd aan de waarden en kenmerken op grond waarvan de NNN-gebieden (inclusief de Natura 2000 gebieden) zijn aangewezen, waarbij voor zover aanwezig ook naar de ambities voor het betreffende gebied wordt gekeken. Bij een voorgenomen activiteit of ontwikkeling in een gebied dat als NNN is aangewezen verwachten wij dat in een gedegen ecologische beoordeling de volgende aspecten worden meegenomen:

- wat zijn de wezenlijke kenmerken en waarden voor het gebied;
- wat zijn de mogelijk nadelige effecten van de activiteit of ontwikkeling op deze waarden (waarbij dus niet alleen gekeken wordt naar de feitelijk aanwezige waarden);
- is sprake van een vermindering van de kwaliteit van het natuurgebied;
- is sprake van areaalverlies;
- heeft de activiteit of ontwikkeling gevolgen voor de samenhang tussen NNN-gebieden.

Als uit de ecologische beoordeling blijkt dat er geen nadelige effecten zijn dan kan de activiteit of ontwikkeling worden toegestaan. Bij grotere initiatieven in NNN-gebied verwachten wij wel dat de conclusies uit de ecologische beoordeling vroegtijdig met de provincie worden afgestemd.

Als het NNN-gebied tevens is aangewezen als Natura 2000-gebied dan zijn aanvullend de regels in hoofdstuk 5 van toepassing.

Wanneer nadelige effecten of areaalverlies niet voorkomen kunnen worden, maar met de activiteiten of ontwikkeling wel een openbaar belang is gemoeid, dan kan het compensatietraject in artikel 2.42 worden gevolgd. In algemene zin dient het te gaan om een algemeen of maatschappelijk belang, zoals werkgelegenheid, huisvesting, water- en kustveiligheid, civiele veiligheid, volksgezondheid, en essentiële voorzieningen voor het functioneren van de samenleving, zoals

energie- en vervoersvoorzieningen. Op sommige plekken, bijvoorbeeld op de Waddeneilanden, kunnen in voorkomende gevallen ook recreatieve voorzieningen een openbaar belang hebben. Het is in eerste instantie aan de gemeente om te motiveren of een activiteit of ontwikkeling een openbaar belang heeft. Vroegtijdig afstemmen met de provincie is nodig.

Voorwaarde is ook dat er voor de betreffende fysieke ontwikkeling geen reële locatie-alternatieven zijn. Alternatieven hangen af van de locatie (op de Waddeneilanden is de beschikbare ruimte anders dan op het vaste land), van de mate van grondgebondenheid van de beoogde ontwikkeling (bijvoorbeeld uitbreiding van een bestaande functie) en van de mate van plaatsgebondenheid (voorbeeld: een maatschappelijke voorziening voor een specifieke kern). Wij gaan er vanuit dat in een omgevingsplan uitgebreid wordt beschreven hoe deze afweging heeft plaatsgevonden.

Wanneer de conclusie kan worden getrokken dat sprake is van een activiteit of ontwikkeling van openbaar belang en dat er geen reële alternatieven voorhanden zijn, moet op grond van artikel 2.42, eerste lid onder b worden overwogen, op welke wijze schade door mitigerende maatregelen zoveel mogelijk kan en zal worden beperkt. Wij gaan ervan uit dat de mogelijkheden in de ecologische beoordeling zichtbaar worden gemaakt en dat in het omgevingsplan nader wordt gemotiveerd welke keuzes voor mitigatie zijn gemaakt en waarom.

Op grond van artikel 2.42, eerste lid onder c moet resterende schade worden gecompenseerd. Voorwaarde daarbij is dat er zodanige maatregelen getroffen worden dat geen netto verlies van de wezenlijke kenmerken en waarden, in termen van kwaliteit, oppervlakte of samenhang optreedt. Voor de wijze van compensatie geldt een voorkeursvolgorde.

Artikel 2.43 Activiteiten en ontwikkelingen nabij NNN

Ook activiteiten en ontwikkelingen nabij NNN kunnen nadelige effecten hebben (externe werking). Zeker als deze activiteiten of ontwikkelingen direct aansluitend aan een NNN-gebied plaatsvinden. Wanneer een nieuwe voorgenomen activiteit of ontwikkeling aansluitend of nabij NNN-gebied ligt verwachten wij op grond van artikel 2.39, derde lid dat in de ecologische beoordeling wordt overwogen in hoeverre de activiteit of ontwikkeling zal leiden tot:

- vermindering van de kwaliteit van het NNN-gebied;
- vermindering van de samenhang tussen NNN-gebieden.

Wanneer door de activiteit of ontwikkeling sprake is van vermindering van kwaliteiten of van vermindering van de samenhang dan geldt ook hier een compensatietraject (artikel 2.43). Dit begint met een onderzoek naar reële alternatieven. Daarna moet worden beoordeeld op welke wijze schade door mitigerende maatregelen kan worden beperkt. Restschade moet worden gecompenseerd zodat er per saldo geen verlies aan kwaliteiten of samenhang ontstaat. De voorkeursvolgorde in 2.44 is ook hier van toepassing. Vroegtijdig overleg met de provincie over het compensatietraject is nodig.

Artikel 2.44 Voorkeursvolgorde bij compensatie

Compensatie van NNN moet in principe plaatsvinden door vervangend NNN-areaal te zoeken, aansluitend op of nabij het gebied waar de beoogde ontwikkeling plaatsvindt. Dit is belangrijk voor het behoud van de kwaliteit van het betreffende natuurgebied (2.44, eerste lid onder a).

Als het aantoonbaar niet mogelijk is om de compensatie te laten plaatsvinden aansluitend op of nabij het natuurgebied waar de ontwikkeling plaatsvindt, is het op grond van artikel 2.44, eerste lid onder b mogelijk om aan de compensatie te voldoen door:

- de ontwikkeling van gelijkwaardige natuurwaarden in bestaand natuurgebied;

- het zoeken van vervangend areaal op afstand van het gebied waar de ontwikkeling plaatsvindt.

Deze manier van compenseren zal met name op de Waddeneilanden voorkomen. Hier is weinig ruimte om 'aansluitend op' nieuw areaal NNN te realiseren. Vroegtijdig overleg met de provincie is noodzakelijk.

Als laatste optie voor compensatie (artikel 2.44, eerste lid onder c) is opgenomen het storten van een financiële bijdrage in een compensatiefonds. Het bedrag dat moet worden betaald moet hoog genoeg zijn om het netto verlies aan NNN te compenseren. Deze optie zal slechts in uitzonderlijke situaties van toepassing zijn en pas als in overleg met de provincie de conclusie kan worden getrokken dat de compensatiemogelijkheden onder a en b in dit geval niet tot de juiste oplossing kunnen leiden. Wij gaan er vanuit dat deze situatie alleen op de Waddeneilanden zal spelen (bijvoorbeeld als er pas later in de tijd gronden kunnen worden verworven voor natuurontwikkeling).

Artikel 2.45 Eén op één begrensde beheergebieden binnen NNN

Voor de 'één op één begrensde beheergebieden' binnen de NNN geldt op grond van artikel 2.45 een minder strikt beschermingsregime dan voor de overige NNN-gebieden. In deze gebieden, meestal graslanden met natuurlijke waarden, is normaal agrarisch gebruik mogelijk (artikel 2.45 tweede lid onder a). Bij de waterhuishoudkundige inrichting en bij ingrepen in de bodemstructuur, dient rekening te worden gehouden met de natuurwaarden. Dit moet worden geborgd in het Omgevingsplan.

Tot normaal agrarisch gebruik rekenen we in principe ook de daarvan deel uitmakende nevenactiviteiten, zoals bedoeld in artikel 2.22. Dat maakt voor de betreffende agrariër wel een afweging nodig van de effecten van die nevenactiviteit (bijvoorbeeld kleinschalig kamperen) op het gebied waarvoor een beheersregeling is overeengekomen en daarmee op de voortzetting van die overeenkomst.

Indien sprake is van een onvermijdelijke ruimtelijke ingreep, kan gebiedsgericht maatwerk worden geleverd. Op grond van artikel 2.45, tweede lid onder b moet de onvermijdelijke ruimtelijke ingreep worden afgewogen ten opzichte van de wezenlijke kenmerken en waarden, waarbij de mogelijkheden voor mitigatie, compensatie en herbegrenzing van de beheergebieden worden afgewogen.

Wanneer de gemeente voor een nieuwe voorgenomen activiteit of ontwikkeling in een beheergebied gebruik wil maken van artikel 2.45, tweede lid onder b, dan verwachten wij dat in het omgevingsplan:

- een goede motivering van de noodzaak van de ingreep in beheergebied is gegeven;
- de wezenlijke kenmerken en waarden worden benoemd;
- in een ecologische beoordeling een afweging plaatsvindt tussen de wezenlijke kenmerken en waarden ten opzichte van de ingreep;
- wordt aangegeven of er beheersovereenkomsten zijn afgesloten voor de betreffende locatie (deze informatie kan worden opgevraagd bij de provincie) en worden de effecten op de beheersovereenkomst beschreven (mogelijk is wijziging van de overeenkomsten aan de orde);
- wordt aangegeven of en op welke wijze mitigatie en compensatie van natuurwaarden plaats kan vinden;
- wordt overwogen of herbegrenzing van het beheergebied moet plaatsvinden (in overleg met de provincie).

Artikel 2.46 Aanpassing geometrische begrenzing

Gedeputeerde staten zijn op grond van artikel 2.46 bevoegd om de begrenzing van het NNN aan te passen. Van deze bevoegdheid zal gebruik worden gemaakt als in het kader van een activiteit of ontwikkeling op grond van artikel 2.42 of artikel 2.45 herbegrenzing nodig is. Daarnaast zal de kaart NNN in de verordening jaarlijks worden aangepast, gekoppeld aan de procedure voor vaststelling van het Natuurbeheerplan.

Afdeling 2.12 Natuurgebieden buiten NNN

Natuurgebieden buiten NNN

In afdeling 2.12 staan regels voor natuurgebieden buiten NNN. Het gaat hier om bestaande natuurgebieden (ofwel bijzondere provinciale natuurgebieden) die geen onderdeel uitmaken van de NNN, zoals bestaande bosgebieden en de belangrijke natuurlijke elementen (bijvoorbeeld houtwallen en water) die als onderdeel van het ecologisch netwerk functioneren.

Artikel 2.48 Beschermingsregime

De natuurgebieden en -elementen die zijn aangewezen als natuurgebied buiten NNN zijn in Bijlage 2.4 vastgelegd. Op grond van artikel 2.48 is het nodig om in omgevingsplannen beschermende regels (gericht op behoud, herstel, ontwikkeling van natuurwaarden) te stellen voor deze gebieden. Dat zal veelal de functie natuur of bos zijn, maar in voorkomende gevallen kan dat ook een functie 'groen' of 'agrarisch' zijn met beschermende bepalingen.

Artikel 2.49 Ontwikkeling of activiteit in natuur buiten NNN

In afwijking van artikel 2.48, eerste lid kan een nieuwe activiteit of ontwikkeling in natuur buiten NNN plaatsvinden wanneer sprake is van een openbaar belang. Onder 'openbaar belang' kunnen in dit geval ook bovenlokaal of lokaal georiënteerde, kleinschaliger ontwikkelingen vallen op het gebied van woningbouw, (verblijfs-)recreatie, infrastructuur (rondweg of ontsluitingsweg) en nutsvoorzieningen, mits de noodzaak daarvan redelijkerwijs aantoonbaar is. Het kan ook gaan om particuliere initiatieven waaraan een maatschappelijke betekenis kan worden toegekend. Een ingreep kan alleen als 'noodzakelijk' worden aangemerkt, indien buiten het natuurgebied redelijkerwijs geen geschikte alternatieve locatie kan worden gevonden. Dit is bijvoorbeeld het geval indien sprake is van een locatie-gebonden ontwikkeling, zoals uitbreiding van een bestaande functie.

Bij ontwikkelingen of activiteiten binnen een gebied dat is aangewezen als natuur buiten NNN, gelden verder nog een aantal voorwaarden. Op grond van artikel 2.49 moeten de natuurwaarden afgewogen worden ten opzichte van de ruimtelijke ingreep. De mogelijkheden om met mitigerende maatregelen de schade te beperken of te compenseren moeten zoveel mogelijk worden benut. De uitgangspunten voor compensatie zijn soepeler dan voor NNN-gebieden. Er mag rekening gehouden worden met financiële en fysiek-ruimtelijke beperkingen (zoals de eigendomssituatie).

Artikel 2.50 Aanpassing begrenzing

Gedeputeerde staten zijn op grond van artikel 2.50 bevoegd om de begrenzing van de gebieden die als natuurgebied buiten NNN zijn aangewezen aan te passen. Van deze bevoegdheid zal gebruik worden gemaakt als in het kader van een ontwikkeling of activiteit op grond van artikel 2.49 een deel van een natuurgebied moet verdwijnen. Als compensatie aan de orde is dan kan met artikel 2.50 het nieuwe natuurgebied als bijzonder provinciaal natuurgebied worden aangewezen.

Afdeling 2.13 Weidevogel-kansgebieden en weidevogelparels

Weidevogel-kansgebieden en weidevogelparels

Net als gebieden die zijn aangewezen als NNN zijn ook de weidevogelkansgebieden en de weidevogelparels aan te merken als bijzondere provinciale natuurgebieden die op grond van artikel 2.44 Ow zijn aangewezen. Het aanwijzen van de gebieden vloeit voort uit de Nota Weidevogels 2014-2020.

Weidevogelkans-gebieden bestaan uit ruime en open gebieden met voldoende openheid en rust. Binnen de weidevogelkans-gebieden liggen weidevogelkerngebieden die worden beheerd door collectieve beheerders. Het beheer en de inrichting zijn hier optimaal afgestemd op de weidevogels. Het kan dan gaan om weidevogelreservaten, agrarische gebieden of een combinatie van beide. Deze zogenaamde weidevogelparels liggen buiten de weidevogelkans-gebieden maar hebben een hoge weidevogeldichtheid.

De kaart weidevogelkans-gebieden en weidevogelparels is in Bijlage 2.5 opgenomen. De gebieden zijn geometrisch begrensd. De begrenzing van de gebieden is afgestemd op het agrarisch zoekgebied 'Open grasland' uit het Natuurbeheerplan. Het agrarisch zoekgebied 'Open grasland' wordt vastgesteld in het natuurbeheerplan van de provincie en kan jaarlijks worden aangepast. Hierdoor kan er worden ingespeeld op de laatste ontwikkelingen in de weidevogelstand. De criteria voor deze gebieden zijn vastgelegd in het Natuurbeheerplan.

Artikel 2.52 Beschermingsregime

In of op korte afstand (tot circa 300 m) van weidevogel-kansgebieden en weidevogelparels zijn nieuwe planologische ontwikkelingen met bebouwing, beplanting of verharding die verstoring werken op de openheid en rust in principe in weidevogel-kansgebieden, niet toegestaan. Agrarische ontwikkelingen zijn wel toegestaan, omdat de agrarische functie juist mee bepalend is voor de geschiktheid van weidevogel-kansgebieden voor weidevogels. Ook hier geldt dat bijbehorende nevenactiviteiten eveneens toelaatbaar zijn. Uitzondering hierop vormt het aanwijzen van een nieuw bouwperceel: in dat geval is sprake van een nieuwe ontwikkeling waarvoor bij de locatiekeuze rekening moet en kan worden gehouden met de ligging ten opzichte van weidevogel-kansgebieden en weidevogelparels.

Wanneer een nieuwe activiteit of ontwikkeling in of op korte afstand van een weidevogel-kansgebied of weidevogelparel ligt, moet op grond van artikel 2.52 worden berekend of sprake is van verstoringe werking. Het berekenen van de verstoring wordt gedaan aan de hand van de dynamische kaart 'openheid en rust'. Op deze kaart houden wij bij, welke gronden binnen de weidevogel-kansgebieden al zijn verstoord door bestaande verstoringsbronnen. Bij het berekenen van de verstoring wordt de bestaande verstoring niet meegerekend.

Per verstoringsbron geldt een verstoringsafstand, zoals hieronder in tabel 1 aangegeven.

Tabel 1 Gemiddelde verstoringsafstanden voor verschillende verstoringsbronnen bij vestiging van weidevogels (P.M)

Storingsbron	Verstoringsafstand (m)
Gemeentelijke weg	50

Provinciale weg	100
Autosnelweg	150
Spoorlijn (intercity)	150
Spoorlijn (lokaal)	100
Fietspad	50
Opgaande begroeiing (bos <0,5 ha, houtsingel, bomenrij boomgroep)	200
Bos (>0,5 ha)	250
Rietland	200
Hoogspanningsleiding	100
Activiteit/ontwikkeling buiten bebouwde kom	200
Activiteit/ontwikkeling binnen of aansluitend aan bebouwde kom	300
Gaswinstation	325
Windturbines	200

Een berekening van de verstoring van een activiteit of ontwikkeling kan op verzoek van de gemeente worden aangevraagd bij de provincie. Als de activiteit of ontwikkeling geen 'extra verstoring' van het gebied van openheid en rust geeft dan past de ontwikkeling binnen artikel 2.52. Verdere actie is dan niet nodig. Wel is aan te raden om in het omgevingsplan te vermelden dat is voldaan aan de regels van de verordening. Verder moet uiteraard op grond van de natuurwetgeving een ecologische beoordeling plaatsvinden. In het ecologisch rapport moet aandacht zijn voor weidevogels.

Artikel 2.53 Afwijken in geval van noodzakelijke ruimtelijke ingrepen van openbaar belang - compensatietraject

Als uit de berekening van de provincie blijkt dat sprake is van verstoring van het gebied van openheid en rust (ook als dit minder dan 0,5 ha is) dan kan een ontwikkeling alleen plaatsvinden als wordt voldaan aan de regels in artikel 2.53. Dit betekent dat eerst moet worden gemotiveerd of sprake is van een openbaar belang. Net als bij natuur buiten NNN mag dit iets soepeler worden beoordeeld dan bij natuur die is aangewezen als NNN. En ook hier kan een ingreep alleen als 'noodzakelijk' worden aangemerkt, indien buiten het natuurgebied redelijkerwijs geen geschikte alternatieve locatie kan worden gevonden, zoals bijvoorbeeld een grondgebonden ontwikkeling.

Wanneer gemotiveerd kan worden dat het gaat om een noodzakelijke ruimtelijke ingreep dan gelden vervolgens de volgende voorwaarden:

1. de natuurwaarden moeten worden afgewogen ten opzichte van de ruimtelijke ingreep;
2. de mogelijkheden om met mitigerende maatregelen de schade te beperken moeten zoveel mogelijk worden benut;
3. wanneer sprake is van verstoring van 0,5 ha of meer dan moet het areaalverlies worden gecompenseerd.

ad 1.

Bij het bepalen van de natuurwaarden moet op basis van de Nota Weidevogels 2014-2020 worden gekeken naar de gemiddelde natuurwaarden die aanwezig kunnen zijn op de locatie. Dit zijn de gemiddelde waarden van aanwezige aantallen weidevogels waarop de weidevogel-kansgebieden zijn begrensd.

ad 2.

Wij gaan ervan uit dat een voorstel voor mitigerende maatregelen in de ecologische beoordeling wordt opgenomen. In het omgevingsplan kan dan worden overwogen welke maatregelen zullen worden toegepast om schade zoveel mogelijk te beperken (bijvoorbeeld door geen hoge bomen rondom het perceel te plaatsen, maar te kiezen voor lagere randbeplanting).

ad 3.

Bij verstoring van 0,5 ha of meer is het bevoegd gezag (veelal zal dit de gemeente zijn) verantwoordelijk voor het storten van een bedrag in het weidevogelfonds. De storting moet zijn gedaan voordat het omgevingsplan wordt vastgesteld. Uiteraard zullen wij het geld terug storten als de activiteit of ontwikkeling geen doorgang vindt. Wij verwachten dan wel dat de functie op de locatie dan weer wordt gewijzigd, zodat de openheid en rust wederom geborgd is.

Artikel 2.54 Compensatiebedrag

In artikel 2.54, eerste lid is aangegeven dat het areaalverlies van gebied van openheid en rust wordt berekend in hectares en ares. Het bedrag dat gecompenseerd moet worden is afgestemd op het 'pakket compensatiebedrag', zoals hieronder in de tabel aangegeven. De bedragen in de tabel komen overeen met de tarieven die in het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb) worden gehanteerd. De tarieven in onderstaande tabel zijn inclusief administratiekosten (7,5%).

Tabel 1: tarief compensatiebedrag

Beheerpakket	Oppervlakte in ha	Vergoeding per ha	Vergoeding
Kruidenrijk grasland (inclusief restricties op vlak van bemesting) met uitgestelde maaidatum tot 1/15 juni	70	€ 1.250,54	€ 87.537,80
Voorweiden en rust tussen 8 mei en 22 juni + pakket ruige mest	10	€ 389,40	€ 3.894,00
Extensieve beweiding	15	€ 581,08	€ 8.716,20
Plasdras inundatie 15 februari-1 augustus (voor volwassen weidevogels vroeg in het seizoen en na het broedseizoen)	2	€ 2.403,37	€ 4.806,74
Greppel plasdras 15 februari tot 15 juni (voor kuikens)	3	€ 2.403,37	€ 7.210,11
Hoog waterpeil vanaf 15 februari tot 15 juni	100	€ 157,58	€ 15.758,00
Toeslag voor mozaïek	100	€ 100,00	€ 10.000,00
Totaal per hectare	1		€ 1.379,23
Administratiekosten	1	7,5%	€ 103,44
Tarief compensatiebedrag	1		€ 1.482,67

Artikel 2.55 Aanpassing begrenzing

Gedeputeerde staten zijn op grond van artikel 2.55 bevoegd om de begrenzing van de weidevogelkansgebieden en weidevogelparels aan te passen overeenkomstig de gebieden 'open grasland' in het Natuurbeheerplan. Wij zijn voornemens de kaart eens per jaar te actualiseren.

HOOFDSTUK 3 Water

Artikel 3.1 Toedeling watersysteembeheer

Dit artikel geeft invulling aan de instructieregel van het Rijk opgenomen in artikel 2:18, tweede lid van de Omgevingswet, om met inachtneming van artikel 2, tweede lid van de Waterschapswet, het beheer van de regionale wateren toe te delen aan de waterschappen.

De provincies delen het beheer van regionale wateren in principe aan de waterschappen toe via het waterschaps-reglement (een provinciale verordening op grond van artikel 2, eerste lid, van de Waterschapswet). Een aantal provincies heeft in de huidige praktijk echter een specifieke regeling voor vaarwegen gemaakt, waarbij het beheer van die vaarwegen (die ook regionale wateren zijn) deels aan de provincie, deels aan de gemeente en deels aan het waterschap wordt opgedragen. Het beheer van vaarwegen is in die gevallen vaak in een andere verordening opgenomen: de provinciale waterverordeningen of de vaarwegenverordening. Artikel 3.2, eerste lid, van de Waterwet maakt dat mogelijk. Een reden hiervoor is bijvoorbeeld de wens om alle bepalingen over het beheer van vaarwegen in één verordening te concentreren.

Daarnaast verschilt de wijze waarop de provincies de aanwijzing van waterschappen als vaarwegbeheerder hebben vormgegeven per provincie. Dat houdt verband met de gemaakte afspraken tussen de provincies en de waterschappen over de vergoeding van de kosten van het beheer van vaarwegen. Dat heeft ertoe geleid dat er bij interprovinciale waterschappen verschillende uitwerkingen zijn binnen één waterschap. Gelet daarop was de toedeling van het beheer van vaarwegen in de waterverordening of vaarwegverordening een logische keuze, omdat deze verordeningen door iedere provincie afzonderlijk worden vastgesteld (in tegenstelling tot het waterschaps-reglement, dat bij interprovinciale waterschappen een gemeenschappelijk besluit van verschillende provincies is).

De waterverordening of vaarwegenverordening wordt onder de Omgevingswet geïntegreerd in de omgevingsverordening. De Omgevingswet bood in eerste instantie niet de mogelijkheid om het beheer van vaarwegen via een andere verordening dan het waterschaps-reglement aan een waterschap toe te delen. Het is echter niet de bedoeling geweest om de bestaande praktijk onmogelijk te maken. Daarom is met de Invoeringswet Ow in het tweede lid van artikel 2.18 Ow toegevoegd, dat in afwijking van de genoemde hoofdregel het beheer van vaarwegen ook bij omgevingsverordening aan een waterschap kan worden toegedeeld. Daarbij wordt ook verduidelijkt dat de toedeling van het beheer van regionale wateren aan andere openbare lichamen een bevoegdheid is, geen verplichting.

Artikel 4 van Reglement Wetterskip Fryslân luidt als volgt:

1. De taak van het waterschap is de waterstaatkundige verzorging van zijn gebied, voor zover deze taak niet aan andere publiekrechtelijke lichamen is opgedragen.
2. De taak, bedoeld in het eerste lid, omvat:
 - a. de zorg voor de watersystemen, met uitzondering van het vaarwegbeheer waarvoor bij of krachtens wet of bij provinciale verordening een andere beheerder is aangewezen;
 - b. de zorg voor het zuiveren van afvalwater, hieronder mede begrepen het stedelijk afvalwater dat afkomstig is vanuit het beheersgebied van een aangrenzende waterkwaliteitsbeheerder en dat krachtens artikel 3.4, eerste lid van de Waterwet om doelmatigheidsredenen wordt gezuiverd op een zuiverings-technisch werk dat in beheer is bij het waterschap.

Artikel 3.2 Aanwijzing regionale waterkeringen

Dit artikel geeft invulling aan de instructieregel van het Rijk opgenomen in artikel 2.13, eerste lid, onder a van de Omgevingswet, om bij omgevingsverordening omgevingswaarden vast te stellen voor de veiligheid van de regionale waterkeringen.

Als regionale waterkeringen zijn aangewezen de voormalige zeedijken en polderdijken, zoals geometrisch begrensd in Bijlage 3.1 “Regionale Waterkeringen”.

In artikel 2.13, eerste lid, onder a is geregeld dat provincies voor niet-primaire waterkeringen (ook wel regionale keringen genoemd) omgevingswaarden voor veiligheid vaststellen, vergelijkbaar met de normen voor primaire waterkeringen.

Provincies bepalen in de omgevingsverordening voor welke niet-primaire waterkeringen omgevingswaarden voor veiligheid opportuun zijn. Het gaat om waterkeringen die bescherming bieden in een gebied waar ook bovenregionale belangen aan de orde zijn. Een goed voorbeeld is de waterkering langs de ringvaart rond de Haarlemmermeer, waar onder meer Schiphol is gelegen. De omgevingswaarde kan op verschillende manieren worden uitgedrukt, bijvoorbeeld als overschrijdingskans of als overstromingskans.

Artikel 3.3 Omgevingswaarden regionale waterkeringen

Het derde lid bepaalt dat uiterlijk 31 december 2027 aan de omgevingswaarden voor regionale waterkeringen wordt voldaan. De oorspronkelijke datum voor het behalen van de veiligheidsnormen voor regionale waterkeringen (nu “omgevingswaarden”) was bepaald op 1 januari 2019. Gebleken is dat voor een traject van 400 km van de in totaal ruim 3000 km aan regionale waterkeringen, deze planning niet kon worden gehaald.

Na overleg tussen provincie en het Wetterskip is vervolgens de datum van 31 december 2027 vastgelegd. De datum heeft betrekking op het voor de eerste keer voldoen aan de omgevingswaarde. Uiteraard kan het zo zijn, dat na het verstrijken van deze datum door allerlei oorzaken, een regionale waterkering niet meer aan de vastgestelde omgevingswaarde voldoet.

Daarvoor is in een procedure vastgelegd dat het Wetterskip een keer in de zes jaar een toetsing uitvoert. Indien uit deze toetsing blijkt dat de omgevingswaarde wederom niet wordt gehaald, dan stelt het Wetterskip vervolgens een herstelprogramma op.

Artikel 3.4 Uitzonderingsmogelijkheid omgevingswaarden veiligheid regionale waterkeringen

Dit artikel bevat een ontheffingsmogelijkheid voor het tijdelijk niet voldoen aan de omgevingswaarden voor de veiligheid van regionale waterkeringen. Ontheffing is in ieder geval mogelijk wanneer het voldoen aan de omgevingswaarde onevenredig kostbaar is, in omstandigheden die buiten de invloedssfeer van het Wetterskip liggen, en in verband met de doorlooptijd van het treffen van bepaalde maatregelen.

Artikel 3.5 Monitoring en beoordeling van de veiligheid

Dit artikel bevat een opdracht aan gedeputeerde staten om voorschriften vast te stellen voor de veiligheidsbeoordeling van regionale waterkeringen. Tevens is bepaald dat de beoordeling van de veiligheid van de voormalige zeedijken wordt uitgevoerd door de beheerder door middel van een jaarlijkse visuele inspectie. Dit wordt opgenomen in het inspectieplan van het waterschap.

Artikel 3.6 Monitoring en verslag beoordeling veiligheid

Dit artikel bevat de verplichting voor het Wetterskip om iedere zes jaar verslag uit te brengen aan gedeputeerde staten over de algemene waterstaatkundige toestand van de regionale waterkeringen, waaronder een veiligheidsbeoordeling.

Artikel 3.7 Kans op overstroming vanuit regionale wateren

Op grond van artikel 2.13, eerste lid Omgevingswet moeten bij omgevingsverordening gebieden worden aangewezen waar omgevingswaarden voor de kans op overstroming vanuit regionale wateren gelden. Dit artikel vormt de basis voor normering van regionale wateren vanuit het oogpunt van beperking van wateroverlast. De omgevingswaarde wordt uitgedrukt als gemiddelde overstromingskans van gebieden per jaar, waarbij tegelijkertijd voor gebieden met de functie grasland en akkerbouw een maaiveld criterium is meegegeven. Dit maaiveldcriterium geeft het oppervlakte percentage van het gebied weer, waar vaker overlast dan de gebiedsnorm mag optreden.

Provincies bepalen zelf, voor welke gebieden een wateroverlastnorm wordt vastgesteld (zie ook de Algemene toelichting voor uitleg van het begrip omgevingswaarde). De omgevingswaarde geeft richting aan de inspanning die het waterschap in een gebied moet leveren ten aanzien van de berging- en afvoercapaciteit. De omgevingswaarde creëert geen recht voor individuele grondgebruikers.

Het waterschap kan de omgevingswaarden nader uitwerken op zogenaamde gebiedsnormenkaarten. Op de gebiedsnormenkaarten behorende bij de watergebiedsplannen (waarop inspraak mogelijk is) staat welke functie een bepaald gebied heeft en of al dan niet aan de norm wordt voldaan. Deze werkwijze wordt met de inwerkingtreding van de omgevingswet gewijzigd voortgezet.

De omgevingswaarde betekent de zorgplicht die de waterbeheerder heeft voor het voorkomen dan wel beperken van wateroverlast door inundatie vanuit oppervlaktewater bij hevige neerslag. Dit biedt voor burgers en bedrijven helderheid over het risico en hun eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van roerende en onroerende zaken.

De omgevingswaarde geeft richting aan de inspanning die het waterschap in een gebied moet leveren ten aanzien van de berging- en afvoercapaciteit.

Op de gebiedsnormenkaarten behorende bij de watergebiedsplannen (waarop inspraak mogelijk is) staat welke functie een bepaald gebied heeft en of al dan niet aan de norm wordt voldaan. De omgevingswaarde creëert geen recht voor individuele grondgebruikers. In de watergebiedsplannen, waarop inspraak mogelijk is, komen de normstelling, de inspanning van het waterschap, de toetsing en de mogelijke oplossingen voor knelpunten aan orde.

Artikel 3.8 Omgevingswaarden voor kans op overstroming vanuit regionale wateren

De omgevingswaarden zijn aangegeven op de kaart "Omgevingswaarden regionale wateroverlast" in Bijlage 3.2. De kaart geeft de norm weer voor het meest voorkomende gebruik in het gebied. In de praktijk komen binnen gebieden verschillen voor wat betreft gebruik en hoogteligging. Het is aan de waterschappen om bij de toetsing van gebieden te beoordelen hoe met deze verschillen wordt omgegaan. Losstaande bebouwing is bijvoorbeeld veelal niet op voornoemde kaart weergegeven. De verwachting is dat bebouwing buiten de bebouwde kom in de meeste situaties een kans op overstroming kleiner dan 1/100 heeft en dus voldoet aan de normering van bebouwd gebied. Waar

dat niet het geval is, zal de situatie van de hoofdbebouwing bepalend zijn in overweging van maatregelen.

Artikel 3.9 Uitzonderingsmogelijkheid omgevingswaarden bergings- en afvoercapaciteit

Dit artikel bevat een afwijkingsmogelijkheid van de omgevingswaarden in artikel 3.8 in gevallen waarin het niet doelmatig is om aan de omgevingswaarden te voldoen.

Artikel 3.10 Regels rangorde bij waterschaarste

Artikel 2.42 van de Omgevingswet vormt een voortzetting van de regeling in artikel 2.9 van de Waterwet, voor de rangorde bij watertekorten of dreigende watertekorten. Deze rangorde bepaalt de volgorde van maatschappelijke en ecologische behoeften bij waterschaarste of dreigende waterschaarste. De waterschappen en het Rijk moeten deze rangorde in acht nemen bij het verdelen van het beschikbare oppervlaktewater in de regionale wateren en de rijkswateren, in tijden van droogte. Het begrip watertekort uit de Waterwet is vervangen door het begrip waterschaarste, in lijn met de definitie van beheer van watersystemen. Inhoudelijk is er echter geen verschil tussen deze begrippen.

Artikel 3.10 geeft invulling aan de bevoegdheid van provincies om bij omgevingsverordening nadere regels te stellen ten aanzien van de rangorde van waterschaarste (grondslag: artikelen 3.14 en 7.13 van het Besluit kwaliteit leefomgeving).

Landelijk wordt momenteel discussie gevoerd over de rangorde in geval van waterschaarste. Dit wordt dan later zo nodig regionaal vertaald naar de waterprogramma's. Een en ander kan dus leiden tot het aanpassen van de rangorde in artikel 3.10.

Afdeling 3.4 Waterbeheerprogramma

Het waterbeheerplan komt onder de Omgevingswet niet als zelfstandig beheerplan terug. Het wordt onderdeel van het regionaal waterprogramma (art. 3.8 tweede lid Ow) of waterbeheerprogramma van het Wetterskip.

Artikel 3.7 van de Omgevingswet verplicht waterschappen om een waterbeheerprogramma vast te stellen. Daarbij moet het waterschap rekening houden met het regionale (provinciale) waterprogramma voor de watersystemen die bij het waterschap in beheer zijn. Dit komt voort uit de verplichtingen die gelden op grond van de kaderrichtlijn water, de grondwaterrichtlijn, de richtlijn overstromingsrisico's, de zwemwaterrichtlijn en andere EU-richtlijnen over water. Er is dus sprake van doorwerking van het regionale (provinciale) waterprogramma naar het waterbeheerprogramma van het waterschap. Het waterbeheerprogramma heeft een zes-jaarlijkse cyclus.

De inhoud van het waterbeheerprogramma verschilt vrijwel niet van de inhoud van het beheerplan onder de Waterwet. Het bevat een beschrijving van de resultaten die het waterschap wil bereiken op strategisch en tactisch niveau en de maatregelen die nodig zijn om dat te realiseren.

Het programma bestaat uit de volgende onderdelen;

- programma van de maatregelen en voorzieningen, in aanvulling op en ter uitwerking van wat in het rijks- of regionale waterprogramma is opgenomen over maatregelen, onder vermelding van de bijbehorende termijnen;

- aanvullende toekenning van functies aan regionale wateren, voor zover het regionale waterprogramma voorziet in de mogelijkheid daartoe;
- de uitwerking van de waterbeheeraspecten van het regionale watersysteem.

Naast het bovenstaande waterbeheerprogramma is het waterschap op grond van artikel 3.10 van de Omgevingswet tevens verplicht een programma vast te stellen als sprake is van een (dreigende) overschrijding van een omgevingswaarde met betrekking tot water. Dit gaat dan om een omgevingswaarde die door het Rijk of de provincie is vastgesteld, aangezien het waterschap zelf geen omgevingswaarden kan vaststellen.

Artikel 3.11 Inhoud waterbeheerprogramma

Zoals gezegd stelt het algemeen bestuur van het waterschap een waterbeheerprogramma vast voor de watersystemen die bij het waterschap in beheer zijn, waarbij het rekening houdt met het regionale (provinciaal) waterprogramma.

In aanvulling op artikel 4.3 van het Besluit kwaliteit leefomgeving bevat dit artikel een beschrijving van een aantal onderdelen die tenminste in het waterbeheerprogramma behoren te zijn opgenomen.

Artikel 3.12 Voortgangsrapportage uitvoering waterbeheerprogramma

Voor het kunnen uitoefenen van toezicht is het van belang dat gedeputeerde staten over adequate en voldoende actuele informatie beschikken. In artikel 3.12 is geregeld dat de beheerder tenminste eenmaal per jaar aan gedeputeerde staten rapporteert over de voortgang van de uitvoering van het waterbeheerprogramma en de mate waarin de in het programma gestelde doelen worden bereikt. Deze voortgangsrapportage vormt de basis voor het periodiek bestuurlijk overleg in de beleidscyclus tussen de provincie en het waterschap.

Afdeling 3.5 Aanleg en beheer van waterstaatswerken

Het projectplan komt niet terug onder de Omgevingswet. Het instrument “projectbesluit” kan worden gebruikt voor het realiseren van projecten. Het projectbesluit is in artikel 16.70 van de Omgevingswet geregeld.

Een projectbesluit van een waterschap moet net als onder de huidige regeling in de Waterwet altijd worden goedgekeurd door gedeputeerde staten. De functie van de goedkeuring is echter gewijzigd. Een projectbesluit dat is vastgesteld door het waterschap, wordt goedgekeurd door gedeputeerde staten mede in verband met de ruimtelijke aspecten. De Waterwet gaat ervan uit dat een projectplan van het waterschap door het gemeentebestuur moet worden omgezet in het bestemmingsplan omdat het waterschap geen bevoegdheden heeft in het ruimtelijk spoor. In de Omgevingswet is er voor gekozen om het projectbesluit voor waterschappen een volwaardig projectbesluit te laten zijn gezien de mogelijkheden voor advies en instemming van andere bestuursorganen en de goedkeuring van gedeputeerde staten die er aan verbonden zijn. Vooral voor de ruimtelijke aspecten is daarvoor de goedkeuring van gedeputeerde staten van belang. Door de goedkeuring van gedeputeerde staten, die wel bevoegdheden hebben ten aanzien van ruimtelijke aspecten, kan het projectbesluit voor waterschappen zich ook tot die aspecten uitstrekken. Een aparte inpassing van het projectbesluit in het omgevingsplan door het gemeentebestuur is dan niet meer nodig en het projectbesluit kan daarmee na goedkeuring direct worden uitgevoerd. De termijn voor goedkeuring van een projectbesluit voor waterstaatswerken die in beheer zijn bij waterschappen bedraagt dertien weken

en kan niet worden verdaagd. Deze afwijking van artikel 10:31, tweede en derde lid, Awb is neergelegd in artikel 16.70, tweede lid. Ook wordt de goedkeuring niet stilzwijgend verleend als er binnen de beslistermijn geen beslissing is genomen doordat ook het vierde lid van artikel 10:31 niet van toepassing is. De specifieke bepalingen over goedkeuring, opgenomen in afdeling 10.2.1 Awb, zijn voor het overige gewoon van toepassing.

Artikel 3.13 Legger

Artikel 2.39 van de Omgevingswet heeft betrekking op de legger van het waterschap. In de legger is vastgelegd waaraan de waterstaatswerken naar ligging, vorm, afmeting en constructie moeten voldoen. Als bijlage bij de legger wordt voor primaire waterkeringen of waterkeringen waarvoor omgevingswaarden zijn vastgesteld als bedoeld in artikel 2.13, eerste lid, onder a, of 2.15, eerste lid, onder e, een technisch beheerregister opgenomen, waarin de voor het behoud van het waterkerend vermogen kenmerkende gegevens van de constructie en de feitelijke toestand nader zijn omschreven.

Artikel 3.14 Uitzonderingen leggerplicht

Op grond van het vierde lid van art. 2.39 Ow, kan bij of krachtens omgevingsverordening vrijstelling worden verleend van de in artikel 2.39, eerste lid bedoelde verplichting tot het opstellen van een legger, voor waterstaatswerken die zich naar hun aard of functie niet lenen voor het omschrijven van die elementen, of die geringe afmetingen hebben. Dit artikel geeft invulling aan artikel 2.39 lid 4 van de Omgevingswet.

Afdeling 3.5 Peilbesluiten

Artikel 2.41 Omgevingswet heeft betrekking op de peilbesluiten. Het peilbesluit (nu nog geregeld in artikel 5.2 van de Waterwet) is een belangrijk en noodzakelijk instrument voor het waterbeheer (zowel veiligheid en kwantiteit als kwaliteit). Het peilbesluit bepaalt de waterhuishoudkundige inrichting van een bepaald gebied. Een peilbesluit is bindend voor de waterbeheerder: het geeft de waterstanden of bandbreedte daarvan aan, die de waterbeheerder zo veel mogelijk in stand moet houden. Het peilbesluit is echter ook van belang voor derden, zoals grondeigenaren en gebruikers van de grond, onder meer door de invloed die de waterstanden hebben op de mogelijkheden om die grond te gebruiken. Het peilbesluit is een besluit van algemene strekking waarvoor de algemene regels van bezwaar en beroep op grond van de Awb gelden. De provincie wijst bij omgevingsverordening de watersystemen aan waarvoor de waterbeheerder een peilbesluit moet vaststellen, met uitzondering van de watersystemen die bij het Rijk in beheer zijn.

In Fryslân is vrijwel de gehele provincie belegd met peilbesluiten. Voor gebieden met droogvallende sloten vervalt de verplichting tot het opstellen van peilbesluiten. Ook voor geïsoleerde wateren die slechts via het grondwatersysteem water ontvangen en afvoeren, bestaat geen verplichting tot het opstellen van peilbesluiten. De verplichting blijft wel gelden voor gebieden met watergangen, die wat betreft neerslag en verdamping in normale jaren, het hele jaar watervoerend zijn. Ook daar waar géén peilbesluiten zijn vastgelegd geeft de legger inzicht in de inrichting van het watersysteem.

De verplichting tot het opstellen van peilbesluiten blijft gelden voor gebieden met watergangen, waar in normale jaren het hele jaar water staat. Deze gebieden zijn echter niet in detail op kaart vastgelegd. Het is aan het Wetterskip Fryslân dit nader uit te werken bij de actualisatie van peilbesluiten. Het droogvallen van wateren in incidentele extreem droge jaren, zoals bijvoorbeeld

2018, is hierbij niet bepalend. Voor geïsoleerde vennen en plassen, waarvan de waterstand meebeweegt met het grondwaterniveau, was en is een peilbesluit niet van toepassing.

Met een peilbesluit wordt per “peilvakgebied” duidelijkheid geboden over de waterstand die het waterschap met inzet of plaatsing van kunstwerken als stuwen, gemalen, inlaten en dergelijke streeft te bereiken. Dat wil niet zeggen, dat de omstandigheden in hele peilvak gelijk zijn, of hoeven te zijn. Ook in gebieden met overwegend watervoerende sloten kunnen lokaal sloten voorkomen, die zomers droogvallen. De keuze is aan het waterschap om deze watergangen al dan niet onderdeel te laten zijn van het peilbesluit.

Artikel 3.15 Aanwijzing verplichte peilbesluiten

Op grond van artikel 2.41 lid 1 Ow is het waterschapsbestuur verplicht een of meer peilbesluiten vast te stellen, voor de bij omgevingsverordening aangewezen oppervlaktewaterlichamen, grondwaterlichamen of onderdelen daarvan die deel uitmaken van die watersystemen.

De vrij afstromende gebieden zonder wateraanvoer zijn door de provincie zijn daarbij niet aangewezen, zodat de verplichting tot het vaststellen van peilbesluiten voor die gebieden niet geldt.

Artikel 3.16 Inhoud peilbesluit

Op grond van de artikelen 2.22 en 2.23 van de Omgevingswet mag de provincie bij omgevingsverordening instructieregels stellen over onder andere de inhoud en motivering van een peilbesluit. Artikel 3.16 geeft hier inhoud aan.

Afdeling 3.6 Grondwater

De wet gaat uit van systeembeheer, waarbij het gehele watersysteem in beheer komt bij één beheerder. In het recent verleden zijn op verzoek van de provincies de onttrekkingen ten behoeve van de drinkwaterproductie, de grotere industriële winningen (> 150.000 m³ per jaar) en de open bodemenergiesystemen in beheer bij de provincies gebleven, omdat de belangen hier het belang van het waterbeheer overstijgen.

Artikel 3.17 Uitzondering vergunningplicht

In artikel 2.16 van het Bal wordt de grondslag geboden af te wijken van de aanwijzing van vergunning-plichtige gevallen, door de provincies de mogelijkheid te bieden vergunning-vrije bodemenergie-systemen aan te wijzen, met het oog op het doelmatig gebruik van bodemenergie of doelmatig waterbeheer en als de hoeveelheid grondwater die wordt onttrokken niet meer bedraagt dan 10 m³/u. Met artikel 3.17, eerste lid van de omgevingsverordening is invulling gegeven aan deze bevoegdheid. Hiermee worden onnodige bestuurlijke lasten voorkomen en wordt administratieve lastendruk voor bedrijven tegengegaan.

Als een vrijstelling voor een open bodemenergiesysteem in de omgevingsverordening wordt opgenomen, dan geldt automatisch een meldingsplicht op grond van artikel 4.1149 van het Bal (tenminste vier weken voor aanvang van de activiteit). Die hoeft dus niet te worden geregeld in de omgevingsverordening.

Op grond van artikel 4.1150 van het Bal geldt een registratieplicht voor open bodem-energie-systemen, waarbij voor de volgende gegevens een registratie wordt bijgehouden:

- a. de hoeveelheden warmte en koude die vanaf de datum waarop het open bodemenergiesysteem in gebruik is genomen aan de bodem zijn toegevoegd;
- b. het jaarlijks energierendement; en
- c. de gemiddelde temperatuur per maand van het grondwater dat door het systeem in de bodem wordt teruggeleid.

Op grond van artikel 4.1150a dienen de te verstrekken gegevens en bescheiden jaarlijks voor 1 april te worden verstrekt aan het bevoegde gezag.

Artikelen 3.19 – 3.21 Registratieplicht

Eveneens om redenen van het voorkomen van onnodige bestuurlijke lasten en het tegengaan van administratieve lastendruk voor bedrijven, zijn de bovengenoemde onttrekkingen tevens vrijgesteld van de verplichting tot meten en registreren. Er geldt geen vrijstelling voor de verplichting tot melden. De vrijstelling voor meten en registreren is gekoppeld aan de pompcapaciteit van de inrichting. Het voordeel van het gebruik “pompcapaciteit” is dat deze grootheid reeds voor de aanvang van de onttrekking kan worden vastgesteld.

In de verordening is in de artikelen 3.19 en 3.20 geregeld welk vergunningaanvraagformulier moet worden gebruikt en op welke wijze de hoeveelheden moeten worden geregistreerd.

Het waterschap bepaalt in de keur welke regelgeving er voor de onttrekkingen en infiltraties onder haar beheer geldt. Op provinciaal niveau wordt daar geen uitspraak over gedaan.

Artikel 3.21 voorziet in het bijhouden van een register van de grondwateronttrekkingen en de infiltraties. Dat register zal onder andere de basis vormen voor de heffing van de grondwaterbelasting en is verder van belang om een goed overzicht te houden van alle ingrepen in het grondwatersysteem. Fryslân is aangesloten bij een landelijk register. Het waterschap voert alle onttrekkingen en infiltraties onder haar beheer in het register in, zodat een totaaloverzicht beschikbaar is.

Afdeling 3.7 Zwemwater

Artikel 3.22 Toepassingsbereik

Op grond van artikel 4.1 van de Omgevingswet kan de provincie in haar omgevingsverordening regels stellen met betrekking tot activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving. De regels in deze afdeling zijn gericht op de regulering van de activiteit gelegenheid bieden tot zwemmen of baden, op door gedeputeerde staten aangewezen zwemlocaties (zie Bijlage 3.5). Het betreft hier zwemlocaties waar naar verwachting van gedeputeerde staten een groot aantal zwemmers zal zwemmen. Behalve het aantal zwemmers, wordt bij de aanwijzing van een zwemlocatie ook de infrastructuur, de faciliteiten en de eventueel getroffen beheersmaatregelen betrokken. De aanwijzing als zwemlocatie vindt plaats na overeenstemming met de beheerder van het oppervlaktewaterlichaam. In de Friese situatie zal dit meestal het Wetterskip zijn.

Artikel 3.23 Doel van de regeling

In dit artikel worden de oogmerken van de regels in deze paragraaf benoemd. De regels dienen ter uitvoering van de Europese Zwemwaterrichtlijn, die erop toeziet dat de overheid haar

verantwoordelijkheid neemt voor de zwemwaterkwaliteit op een zwemlocatie, zodat deze geen risico's oplevert voor de gezondheid en de veiligheid van zwemmers.

Artikel 3.24 Specifieke zorgplicht

De regels richten zich tot de houder van een zwemlocatie. Dit is degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden op een door gedeputeerde staten aangewezen zwemlocatie. Dit kan een particuliere exploitant van een zwemlocatie zijn, maar ook de grondeigenaar of het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waarin de zwemlocatie is gelegen. Het kan dus per zwemlocatie verschillen wie verantwoordelijk is voor de naleving van de regels uit de Omgevingsverordening. Er is daarom gekozen voor de houder van de zwemlocatie als degene tot wie de regels zijn gericht, als norm-adressaat.

Artikel 3.25 Verplichtingen houder zwemlocatie

Voor de veiligheid van gebruikers van de zwemlocatie is het van belang dat het beheer en onderhoud op de zwemlocaties is gewaarborgd. Onder gebruikers wordt verstaan de bezoekers van de zwemlocatie. In dit artikel is geregeld dat de houder van een zwemlocatie zorgt voor adequaat beheer en onderhoud van de zwemlocatie en in geval van tekortkomingen op dat vlak, daarop is aan te spreken.

Artikel 3.26 Voldoende toezicht op veiligheid gebruikers

Voor de veiligheid van gebruikers van de zwemlocatie is het ook van belang dat er voldoende toezicht is. Op deze manier wordt het risico op letsel of verdrinking van gebruikers van de zwemlocatie beperkt en hun veiligheid gewaarborgd. Deze verplichting geldt echter alleen voor de zwemlocaties waarvan de toegang kan worden afgesloten en waar voor het gebruik van de zwemlocatie entreegelden worden geïnd.

Artikel 3.27 Onderzoek

Dit artikel verplicht de houder van een zwemlocatie om onderzoek te doen naar de omstandigheden in en om de zwemwaterlocatie die de veiligheid en hygiëne van gebruikers van de zwemlocaties negatief kunnen beïnvloeden. Van een houder van een zwemlocatie kan niet altijd worden gevergd om dit onderzoek dagelijks uit te voeren. In een dergelijk geval zal in overleg met de toezichthouder worden bepaald hoe frequent het onderzoek door de houder van de zwemlocatie moet worden uitgevoerd. Een omstandigheid met negatieve effecten is bijvoorbeeld de aanwezigheid van blauwalg, waterplanten, ratten of dode dieren.

Artikel 3.28 Meldplicht

In dit artikel is geregeld dat de houder van een zwemlocatie zo snel mogelijk gedeputeerde staten en de beheerder van het oppervlaktewaterlichaam informeert over onverwachte situaties die de zwemwaterkwaliteit, dan wel de gezondheid en veiligheid van gebruikers negatief beïnvloedt. Dit zorgt ervoor dat tijdig de beheersmaatregelen kunnen worden getroffen om de negatieve effecten op de zwemwaterkwaliteit en de veiligheid en gezondheid van gebruikers zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Artikel 3.29 Maatregelen

Eerste lid

Het zwemwaterprofiel wordt opgesteld door de beheerder van het oppervlaktewaterlichaam en ziet op aspecten die de zwemwaterkwaliteit kunnen beïnvloeden. De beheerder identificeert mogelijke

bronnen die de kwaliteit mogelijk negatief kunnen beïnvloeden en draagt maatregelen aan die de kwaliteit kunnen verbeteren. Van de houder van de zwemlocatie wordt verwacht dat hij de maatregelen treft die redelijkerwijs tot zijn verantwoordelijkheid kunnen worden gerekend. Hierbij kan (niet limitatief) worden gedacht aan maatregelen als het plaatsen van voldoende toiletten, het instellen en handhaven van een hondenverbod of het instellen van een voederverbod voor met name vogels, maar ook voor andere (water-)dieren. Eventuele voerresten kunnen ongedierte aantrekken.

Tweede lid

De zwemwaterkwaliteitsklasse van een zwemlocatie die door gedeputeerde staten is aangewezen voldoet minimaal aan de kwaliteitsklasse “aanvaardbaar”, als bedoeld in artikel 2.19 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Dit is de omgevingswaarde die het Rijk voor de kwaliteit van het zwemwater heeft vastgesteld. Volgens artikel 3.6, vierde lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving draagt gedeputeerde staten er zorg voor dat realistische en evenredige maatregelen worden getroffen voor het behoud of verbeteren van de zwemwaterkwaliteit van een zwemlocatie. Met de bepaling in het tweede lid van artikel 3.29 wordt gewaarborgd dat ook de houder van een zwemlocatie de redelijke maatregelen treft om de zwemwaterkwaliteit minimaal op hetzelfde niveau te houden.

Artikel 3.30 Zwemwaterbeheersmaatregelen

In artikel 3.5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is bepaald dat gedeputeerde staten jaarlijks moeten zorgen voor een onderzoek naar de veiligheid van zwemlocaties. Dit onderzoek wordt in Fryslân uitgevoerd door de FUMO. Uit dit onderzoek kan naar voren komen dat beheersmaatregelen moeten worden getroffen om de veiligheid en de hygiëne van het zwemwater te waarborgen. Op grond van artikel 3.30 kan de houder van de zwemlocatie worden opgedragen daarvoor passende maatregelen te treffen. Deze maatregelen kunnen niet alleen worden gevraagd naar aanleiding van het jaarlijkse veiligheidsonderzoek, maar ook naar aanleiding van monitoring door de beheerder van het waterlichaam, of door (incidentele) inspectie namens het bevoegd gezag. Passende maatregelen die kunnen worden gevraagd zijn vuil uit het water verwijderen, het plaatsen en tijdig legen van prullenbakken, het verwijderen van glas en ander afval, het verwijderen van feces van dieren etc.

De verplichtingen voor de houder van de zwemlocatie gelden pas vanaf het moment dat deze door gedeputeerde staten is geïnformeerd over de uitkomsten van het veiligheidsonderzoek, de monitoring of de (incidentele) inspectie.

Met artikel 3.30 wordt nadere invulling gegeven aan de plicht die gedeputeerde staten op grond van artikel 3.8 van het Besluit kwaliteit leefomgeving hebben om bij zwemwaterverontreiniging passende maatregelen te treffen.

Artikel 3.31 Informatieplicht

Publieksvoorlichting vormt een wezenlijk onderdeel van de Europese Zwemwaterrichtlijn. Goede publieksvoorlichting draagt bij aan de veiligheid van de gebruikers van de zwemlocatie. In artikel 3.31 is geregeld dat de houder van een zwemlocatie gebruikers van de zwemlocatie informeert over de grens van het zwemwater. Duidelijk moet zijn welk deel van het water geschikt is voor het zwemmen of baden en welke mogelijke gevaren zich daar kunnen voordoen. Ook zorgt de houder van de zwemlocatie voor een heldere afbakening van de zwemzone, zodat zwemmers niet in aanraking kunnen komen met andere vormen van recreatie. De zwemzone kan worden afgescheiden met drijflijnen. Zo worden confrontaties met bijvoorbeeld roeiers, kanoërs, zeilers en surfers of nog andere vormen van waterrecreatie voorkomen. Op deze manier wordt het risico op ongelukken tussen verschillende typen recreanten op het water verkleind.

Artikel 3.32 Overige verplichtingen

Met dit artikel wordt de veiligheid langs en in het zwemwater gewaarborgd. De houder van de zwemlocatie dient ervoor te zorgen dat het strand schoon en egaal is. Daarnaast mag de bodemhelling in het zwemwater niet te steil zijn. Een bodemhelling van 20 % per strekkende meter wordt nog als veilig gezien. Een hoger hellingspercentage wordt onveilig geacht omdat de diepte van het water dan te snel toeneemt.

Artikel 3.33 Springvoorzieningen

In dit artikel worden richtlijnen gegeven voor het plaatsen van springvoorzieningen bij de zwemlocatie. Deze voorzieningen zijn alleen toegestaan op plaatsen waar het water dieper is dan 1,40 meter. Bij een diepte tussen 1,40 en 2.00 meter heeft de springvoorziening startblokken. In geval een springvoorziening zich meer dan één meter boven de waterspiegel bevindt, moet de springvoorziening aan de zijkanten voorzien zijn van leuningen. Het gaat dan in de praktijk veelal om een duikplank. Deze regels zorgen ervoor dat het risico op letsel door het gebruik van aanwezige springvoorzieningen wordt beperkt.

Artikel 3.34 Adequate maatregelen vanwege risico's veiligheid en gezondheid

In dit artikel wordt geregeld dat de houder van een zwemlocatie adequate maatregelen treft om te voorkomen dat gebruikers van een zwemlocatie zich kunnen verwonden aan obstakels, zoals scherpe stenen, of letsel oplopen door het gebruik van voorzieningen op de zwemlocatie, bijvoorbeeld een steiger.

Artikel 3.35 Toiletvoorzieningen

Zwemlocaties zijn locaties waar naar verwachting een groot aantal zwemmers zullen zwemmen. Het belang van de veiligheid en hygiëne op de zwemlocatie vraagt dat op deze zwemlocaties het mogelijk moet zijn om gebruik te maken van sanitaire voorzieningen. Dit artikel regelt wanneer de houder van een zwemlocatie sanitaire voorzieningen op de zwemlocatie moet plaatsen en aan welke eisen deze moeten voldoen. Noodzakelijke sanitaire voorzieningen zijn toiletten. Op sommige zwemlocaties zijn ook douches beschikbaar, hetgeen een positieve invloed heeft op de hygiëne ter plaatse. De houder van de zwemlocatie zorgt ervoor dat de aanwezige sanitaire voorzieningen schoon, werkend en veilig zijn voor gebruik.

Artikel 3.36 Gedoogplicht

Dit artikel bevat een gedoogplicht voor de houder van een zwemlocatie voor het plaatsen van informatieborden over de zwemwaterkwaliteit.

HOOFDSTUK 4 Milieu Bodem en Ontgrondingen

Afdeling 4.1 Ontgrondingsactiviteiten

Artikel 4.1 Uitzondering op verbod ontgrondingsactiviteit zonder omgevingsvergunning uit te voeren

Een ontgrondingenactiviteit is in principe vergunning-plichtig. In een aantal gevallen is een omgevingsvergunning niet nodig. Vergunningsvrije activiteiten staan in artikel 16.7 en 16.8 van het Besluit activiteiten leefomgeving. In artikel 4.1 wordt voor een aantal ontgrondingen-activiteiten toch weer een vergunningplicht in het leven geroepen. Een aantal vergunningsvrije gevallen van de opsomming uit artikel 16.7 van het Besluit activiteiten leefomgeving wordt hiermee weer uitgesloten. Ontgrondingen waarbij dieper wordt ontgrond dan 2 meter onder het maaiveld en ontgrondingen waar meer dan 10.000 m³ grond wordt ontgraven, worden met dit artikel weer onder de vergunningplicht gebracht.

Afdeling 4.2 Bodemsanering

De Omgevingswet voorziet niet in overgangsrecht voor de bestaande provinciale verordeningen. Daarom is het nodig de regeling in de PMV gedeeltelijk voort te zetten in de nieuwe Omgevingsverordening.

In de provinciale milieuverordening (PMV Fryslân) waren in het hoofdstuk Bodemsanering aanvullende regels en eisen gesteld (in aanvulling op de eisen op grond van de Wet bodembescherming zelf), onder andere met betrekking tot het doen van een melding bij een voornemen tot bodemsanering (art. 28, eerste lid Wbb), met betrekking tot een saneringsplan, de melding van de feitelijke aanvang van de sanering en de eisen aan het evaluatieverslag van de sanering.

Gedeeltelijk, omdat voor een deel, de in de PMV geregelde artikelen achterhaald zijn (artikelen 6.8 – 6.10). Daarom zijn de artikelen van het voormalig hoofdstuk bodemsanering gedeeltelijk vervallen en aangepast. Veel van de inhoudelijke regels worden nu vastgelegd in door gedeputeerde staten vast te stellen formulieren, waar in de omgevingsverordening naar wordt verwezen.

Artikel 4.2 Meldingen

Op grond van het overgangsrecht kan artikel 28 Wbb nog steeds van toepassing zijn voor saneringen die onder het bevoegd gezag van de provincie vielen. Artikel 28, eerste lid 1, Wet bodembescherming fungeert daarom als kapstok voor meerdere soorten meldingen en is daarom vooralsnog toch overgenomen in de nieuwe Omgevingsverordening.

Ook als is een beschikking ernst/spoed op grond van de Wbb gegeven, dat neemt niet weg dat artikel 28, eerste lid nog steeds van toepassing kan zijn. Bijvoorbeeld indien er nog geen beschikking op het saneringsplan is genomen. Dan moet er vervolgens nog een melding ex artikel 28, eerste lid Wbb volgen voor de sanering. Daarvoor is het formulier bedoeld waarnaar in dit artikel wordt verwezen.

Artikel 4.3 Melden feitelijke aanvang

Aan het artikel is een zesde lid toegevoegd, waarin is bepaald dat voor de toepassing van dit artikel onder sanering mede wordt begrepen: “de te verrichten handelingen ten gevolge waarvan de

verontreiniging wordt verminderd of verplaatst als bedoeld in artikel 28, eerste lid, van de Wet bodembescherming". De melding ex artikel 28, eerste lid Wbb kan namelijk ook op deze handelingen zien.

Artikel 4.5 Eisen evaluatieverslag

Eerste lid

In dit artikel was eerst bepaald dat het evaluatieverslag uiterlijk dertien weken na beëindiging van de saneringswerkzaamheden aan gedeputeerde staten moest worden aangeboden. Aangesloten is nu bij wettelijke terminologie van art. 39c, eerste lid, Wbb: er aan toegevoegd is het begrip "zo spoedig mogelijk", (maar uiterlijk dertien weken).

Tweede lid

Er is voor gekozen, om voor het aanleveren van de vereiste gegevens, te verwijzen naar door gedeputeerde staten voor dit doel vast te stellen formulieren.

Artikel 4.6 Eisen nazorgplan

Ook voor het aanleveren van de vereiste gegevens voor het nazorgplan wordt verwezen naar het door gedeputeerde staten hiervoor vastgestelde formulier.

Afdeling 4.3 Activiteiten in de verzadigde zone van de bodem

Artikel 4.7 Activiteiten

Dit artikel geeft het toepassingsbereik weer van de regels die in deze afdeling worden gesteld. Het gaat hierbij over de milieubelastende activiteiten in de verzadigde zone van de bodem die zijn aangewezen in paragraaf 4.3.2.

Artikel 4.8 Oogmerken

De regels in deze afdeling zijn gesteld met het oog op te beschermen belangen genoemd in dit artikel.

Artikel 4.10 Specifieke zorgplicht

Dit artikel betreft een vangnetbepaling voor die gevallen waarin in deze afdeling niet is voorzien. Het is vooral van belang voor activiteiten of gevolgen daarvan die onmiskenbaar in strijd zijn met de zorgplicht, maar niet zijn gereguleerd. Het stelt het bevoegd gezag in de gelegenheid een initiatiefnemer aan te spreken op zijn verantwoordelijkheid, en om, zo nodig, handhavend op te treden.

Artikel 4.11 Aanwijzing milieubelastende activiteiten

In dit artikel worden milieubelastende activiteiten aangewezen. Het gaat hierbij om het graven in de verzadigde zone van de bodem met een kwaliteit onder en boven de signaleringsparameter beoordeling grondwatersanering, als bedoeld in bijlage VC bij artikel 4.12a van het Besluit kwaliteit leefomgeving, als het poriënverzadigd bodemvolume waarin wordt gegraven meer is dan 100 kubieke meter, en het saneren van grondwater. Het saneren van grondwater heeft tot doel de

locatie geschikt te maken voor huidig of toekomstig gebruik. De activiteit graven in de verzadigde zone van de bodem heeft dit niet als primaire doel.

Artikel 4.12 Gegevens en bescheiden: graven in de verzadigde zone met een kwaliteit onder de signaleringsparameter grondwater

Dit artikel regelt dat er gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt in geval wordt gegraven in de verzadigde zone van de bodem met een kwaliteit onder de signaleringsparameter beoordeling grondwaterkwaliteit. De gegevens en bescheiden hebben betrekking op het voorafgaand grondwateronderzoek en informatie over de locatie, duur en aanvangsdatum van de activiteit.

Artikel 4.13 Melding: graven in de verzadigde zone met een kwaliteit boven de signaleringsparameter grondwater

Dit artikel regelt dat als in de verzadigde zone van de bodem met een kwaliteit boven de signaleringsparameter beoordeling grondwaterkwaliteit wordt gegraven, dit aan gedeputeerde staten moet worden gemeld. In dat geval moet er meer en aanvullende informatie worden verstrekt dan wanneer sprake is van een grondwaterkwaliteit die de signaleringsparameter niet overschrijdt. Ook hier geldt dat voorafgaand een grondwateronderzoek moet worden uitgevoerd. Aanvullend moet informatie worden verstrekt over de omvang van het bodemvolume waarin de activiteit wordt verricht en de verwachte hoeveelheden terug te plaatsen en af te voeren grond in kubieke meters.

Artikel 4.14 Gegevens en bescheiden: voor het begin van de activiteit

Uiterlijk vier weken voor aanvang van de activiteit “het graven in de verzadigde zone van de bodem met een kwaliteit boven de signaleringsparameter beoordeling grondwaterkwaliteit”, worden de gegevens en bescheiden met betrekking tot de locatie, aanvangsdatum, omschrijving van de duur van de activiteit en de aanleiding en het doel van die activiteit, aan gedeputeerde staten verstrekt. Als deze gegevens wijzigen wordt verwacht dat die gegevens onverwijld aan gedeputeerde staten worden verstrekt.

Artikel 4.15 Gegevens en bescheiden: gegevens uitvoerder en milieukundige begeleider

In dit artikel is geregeld dat de gegevens van de uitvoerder en milieukundige begeleider, uiterlijk één week voor aanvang van de activiteit aan gedeputeerde staten moeten worden verstrekt.

Artikel 4.16 Spoedreparatie vitale ondergrondse infrastructuur

Als het graven in de verzadigde zone van de bodem plaatsvindt vanwege een spoedreparatie aan vitale ondergrondse infrastructuur, dan mogen de gegevens en bescheiden met betrekking tot die activiteit op een later moment worden verstrekt, maar in ieder geval zo snel mogelijk na afloop van de activiteit.

Artikel 4.17 Melding: sanering van grondwater

In dit artikel is geregeld dat het verboden is een sanering van grondwater uit te voeren zonder dit uiterlijk één maand voor het begin ervan, aan gedeputeerde staten te melden. Een melding bevat behalve de resultaten van het voorafgaand grondwateronderzoek, de gegevens die nodig zijn om te beoordelen of een sanering van grondwater het beoogde effect en resultaat zal hebben, er geen negatieve effecten zullen optreden met betrekking tot de bodem en geen onaanvaardbare risico's ten aanzien van verdere verspreiding van verontreiniging tot gevolg zal hebben.

Artikel 4.18 Uitvoering grondwatersanering

Een sanering van grondwater wordt uitgevoerd op een wijze dat een locatie geschikt is voor veilig gebruik met het oog op de (toekomstige) functie van de locatie, er weinig tot geen risico is van verspreiding van de verontreiniging en dat weinig tot geen nazorgmaatregelen of gebruiksbepalingen nodig zijn, die het gebruik van de locatie overeenkomstig zijn functie zou kunnen belemmeren.

Artikel 4.19 Saneren op een natuurlijk moment

In dit artikel is geregeld dat in beginsel een sanering van grondwater op een logisch moment wordt uitgevoerd als dat nodig is om huidig of toekomstig gebruik van een locatie mogelijk te maken. Sanering van grondwater is vaak heel kostbaar. Afhankelijk van de baten die een sanering kan opleveren, kan het daarom raadzaam zijn om een sanering samen te laten vallen met een geplande ruimtelijke ontwikkeling en zo de kosten te verlagen, respectievelijk de baten van een sanering te verhogen.

Artikel 4.20 Spoedig saneren bij onaanvaardbare risico's

In geval sprake is van een ernstige grondwaterverontreiniging met onaanvaardbare risico's voor de mens, het ecosysteem of van verspreiding van verontreiniging, zal over het algemeen een sanering van grondwater voor de hand liggen. In het tweede lid is aangegeven wanneer sprake is van een ernstige verontreiniging. Dit leidt er echter niet automatisch toe dat gesaneerd moet worden. Dit wordt bepaald aan de hand van een risicobeoordeling op basis van locatie-specifieke omstandigheden. Een hulpmiddel hierbij is de Risico-toolbox grondwater.

Artikel 4.21 Saneringsaanpak

Een sanering van grondwater bestaat uit het onttrekken van verontreinigd grondwater en het behandelen van het hierbij vrijkomende water, het inzetten van gangbare en bewezen technieken die biologische afbraak of omzetting, of chemische omzetting van een verontreiniging tot niet schadelijke eindproducten tot gevolg hebben, of een combinatie daarvan. Een algemeen overzicht van bewezen technieken is te vinden in de richtlijn herstel en beheer (water)bodemkwaliteit, welke te vinden is op www.bodemrichtlijn.nl, en SIKB-protocol 7002. Een sanering van grondwater dient er in ieder geval toe te leiden, dat de signaleringsparameters beoordeling grondwatersanering als bedoeld in bijlage VC van artikel 4.12a van het Besluit kwaliteit leefomgeving, niet langer worden overschreden.

Artikel 4.22 Aanvang grondwatersanering

Hierin is bepaald dat een sanering van grondwater uiterlijk binnen twaalf maanden nadat de melding is ontvangen, gestart moet zijn en dat die melding komt te vervallen als niet binnen die termijn een aanvang is gemaakt. Dit artikel stelt de provincie in staat te sturen op de start van een sanering van grondwater en, indien nodig, de situatie opnieuw te beoordelen als de omstandigheden op de voorgenomen saneringslocatie na afloop van de termijn zijn gewijzigd.

Artikel 4.23 Voor aanvang grondwatersanering: gegevens over locatie en aanvangsdatum

Uiterlijk één maand voor aanvang van de saneringswerkzaamheden worden gegevens en bescheiden verstrekt aan gedeputeerde staten. Dit zorgt ervoor dat de provincie weet waar en wanneer de sanering van grondwater zal plaatsvinden.

Artikel 4.24 Voor aanvang grondwatersanering: gegevens uitvoerder en milieukundige begeleider

Uiterlijk één week van tevoren worden de gegevens aangeleverd van de opdrachtgever, de uitvoerder van de werkzaamheden en milieukundige begeleider van een voorgenomen sanering.

Artikel 4.25 Kwaliteitsborging grondwatersanering

Dit artikel regelt dat de sanering van grondwater alleen wordt uitgevoerd door een onderneming die daartoe op grond van het Besluit bodemkwaliteit is erkend op basis van BRL SIKB 7000. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, waarbij wordt vastgesteld dat een onderneming voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens dat besluit geldende voorwaarden.

Artikel 4.26 Milieukundige begeleiding grondwatersanering

Dit artikel regelt dat alleen personen of ondernemingen die een erkenning bodemkwaliteit hebben op grond van BRL SIKB 6000 voor het uitvoeren van milieukundige begeleiding, de activiteit sanering mogen begeleiden. Een continue aanwezigheid van de milieukundige is niet noodzakelijk; enkel bij de kritische werkzaamheden die van invloed zijn of kunnen zijn op de kwaliteit van de leefomgeving.

Artikel 4.27 Voortgangsverslagen

Dit artikel regelt dat als een sanering langer dan zes maanden duurt, in ieder geval iedere zes maanden een voortgangsrapportage wordt uitgebracht.

Artikel 4.28 Melding bij beëindiging grondwatersanering

Uiterlijk één week voordat een sanering van grondwater wordt afgerond, wordt hiervan mededeling gedaan aan gedeputeerde staten.

Artikel 4.29 Gegevens en bescheiden: na beëindigen grondwatersanering

Uiterlijk binnen één maand na afronding van een sanering van grondwater wordt aan gedeputeerde staten een evaluatieverslag verstrekt dat voldoet aan BRL 6000. Het evaluatieverslag bevat in ieder geval een beschrijving van de werkzaamheden, de milieukundige begeleiding en eventuele gebruiksbepalingen als er een verontreiniging in het grondwater is achtergebleven. In het tweede lid is bepaald dat een eigenaar, gebruiker of erfpachter de gebruiksbepalingen in acht neemt om blootstelling aan onaanvaardbare risico's voor de mens en de omgeving te voorkomen.

Artikel 4.30 Nazorgplan grondwatersanering

Dit artikel regelt dat gedeputeerde staten een nazorgverslag ontvangen in geval een verontreiniging in het grondwater is achtergebleven en met het oog daarop nazorgmaatregelen noodzakelijk zijn. In het tweede lid wordt aangewezen wie voor de uitvoering van de nazorgmaatregelen verantwoordelijk is.

Artikel 4.31 Vooronderzoek grondwater

Dit artikel bepaalt dat een vooronderzoek moet worden gedaan naar de kwaliteit van het grondwater voordat activiteiten in de verzadigde zone van de bodem worden verricht. Het doel is te onderzoeken of sprake is van een verdachte locatie waar mogelijke verontreiniging voorkomt. Het is belangrijk dat een initiatiefnemer voorafgaand aan de activiteit kennis heeft van de kwaliteit en toestand van het

grondwater, zodat kan worden voorkomen dat verontreinigingen zich verder kunnen verspreiden. Het onderzoek dient hierbij te voldoen aan de kwaliteitsnorm NEN 5725.

Artikel 4.32 Verkennd grondwateronderzoek

Als uit het vooronderzoek grondwater blijkt dat een verdenking bestaat van de aanwezigheid van een verontreiniging in de verzadigde zone van de bodem, moet een verkennend grondwateronderzoek en veldwerk worden uitgevoerd, dat aan de kwaliteitsnorm NEN 5740 voldoet. Hierbij kan worden gedacht aan het nemen van grondwatermonsters en het plaatsen van peilbuizen. In dit artikel is opgenomen dat bij dit onderzoek de signaleringsparameters beoordeling grondwatersanering en de omgevingswaarden voor de goede chemische toestand van grondwaterlichamen moeten worden betrokken. Ook worden eisen gesteld aan de competenties van de uitvoerders van het onderzoek.

Artikel 4.33 Nader grondwateronderzoek

Uit het verkennend grondwateronderzoek kan blijken dat een aanvullend grondwateronderzoek moet worden uitgevoerd. In dit nader onderzoek kan de omvang van een verontreiniging in kaart worden gebracht als dat nodig is. Net als bij het verkennend onderzoek zijn eisen gesteld aan de kwaliteit van het onderzoek en de competenties van de uitvoerders van dat onderzoek. Het nader grondwateronderzoek voldoet aan NTA 5755.

Artikel 4.34 Risicobeoordeling

Er wordt een risicobeoordeling uitgevoerd als uit het nader grondwateronderzoek blijkt dat sprake is van concentraties, die de signaleringsparameters beoordeling grondwaterkwaliteit, als bedoeld in bijlage VC bij artikel 4.12a van het Besluit kwaliteit leefomgeving, overschrijden. De risicobeoordeling maakt de mate van risico's voor mens, dier en plant als gevolg van een verontreiniging in de verzadigde zone van de bodem inzichtelijk en beschrijft eventueel de maatregelen die met het oog op die risico's kunnen worden getroffen. Dit kan leiden tot de conclusie dat een sanerende maatregel moet worden getroffen. De risicobeoordeling is een locatie-specifieke beoordeling, die wordt uitgevoerd met behulp van de Risico-toolbox grondwater, dat door het RIVM is ontwikkeld.

Artikel 4.35 Maatwerkregels voorafgaand bodemonderzoek

In dit artikel zijn maatwerkregels opgenomen voor situaties waarin verontreinigingen zich in de vaste bodem bevinden en het vermoeden bestaat dat deze zich heeft of zal verspreiden naar het grondwater. In dergelijke situaties moet bij het voorafgaand bodemonderzoek als bedoeld in paragraaf 5.2.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving, ook de kwaliteit van het grondwater in beschouwing worden genomen.

Afdeling 4.4 Stiltegebieden

Artikel 4.36 Aanwijzing stiltegebieden

In dit artikel worden de verschillende stiltegebieden aangewezen. In Bijlage 4.3 wordt de geometrische begrenzing van deze gebieden op kaart aangegeven. Binnen deze gebieden gelden de regels ter voorkoming of beperking van geluidhinder. In de algemene toelichting is per gebied een korte beschrijving gegeven. Gedeputeerde staten krijgen de bevoegdheid om de grenzen van de stiltegebieden uit te werken. Dit betekent dat in voorkomende gevallen gedeputeerde staten tot op perceelsgrens-niveau kunnen bepalen, waar de begrenzing van het stiltegebied exact ligt. In principe zijn de grenzen van de stiltegebieden duidelijk en is een nadere uitwerking niet nodig.

Artikel 4.37 Omgevingsvergunningplicht

Eerste lid

In het eerste lid wordt bepaald dat het verboden is om binnen stiltegebieden zonder noodzaak geluid voort te brengen. Doel van dit eerste lid is om gedrag of toestelgebruik, dat niet via het verbod uit het tweede lid om bepaalde toestellen te gebruiken, kan worden ondervangen, vergunningplichtig te maken.

Tweede lid

In dit lid is een verbod opgenomen om binnen een stiltegebied bepaalde toestellen te gebruiken. Het gaat om lawaaiige toestellen die in artikel 4.38 zijn opgenomen.

Derde en vierde lid

In het derde lid is geregeld dat gedeputeerde staten vergunning kunnen verlenen en in het vierde lid zijn twee voorwaarden opgenomen waaronder vergunning kan worden verleend.

Artikel 4.38 Aanwijzen toestellen

In het eerste lid van dit artikel zijn de toestellen aangewezen die niet binnen de aangewezen stiltegebieden mogen worden gebruikt. Bij een aantal toestellen wordt een nadere toelichting gegeven.

- b. Bij de winning van delfstoffen wordt een aantal fasen onderscheiden. Deze worden hierna kort genoemd in hun relatie tot de stiltegebieden.

Seismologisch onderzoek: het seismologisch onderzoek dient ter beantwoording van de vraag of zich in de ondergrond gasvoerende structuren van voldoende omvang bevinden. Het wordt uitgevoerd met zogenaamde airgunapparatuur. Hieronder wordt verstaan de apparatuur voor het door middel van de gecompriëerde lucht onder water opwekken van trillingen. Daarnaast wordt ook de schotgatmethode toegepast. Bij deze laatste methode worden kleine explosieve ladingen in de bodem tot ontsteking gebracht. Ook deze methode valt onder de omschrijving van categorie b. Hoewel seismologisch onderzoek doorgaans van korte duur is wordt gevreesd voor verstoring van de rust en stilte, vooral in kwetsbare gebieden. Reden om de activiteit onder de werking van de verordening te brengen.

Opsporingsboringen: De boorvergunning voor een opsporingsboring heeft in het algemeen betrekking op een redelijk omvangrijk gebied, waarbinnen door middel van een aantal op elkaar volgende opsporingsboringen vanaf een boorplatform getracht wordt de opsporing van olie of gas aan te tonen. Het gaat dus om een tijdelijke activiteit die zich met een zekere regelmaat verplaatst binnen het gebied. De bij de boringen gebruikte lawaaiige toestellen beïnvloeden het natuurlijke achtergrondniveau in de stiltegebieden negatief. In die gevallen waarin de booractiviteiten in stiltegebieden op grond van besluitvorming op rijksniveau onvermijdelijk zijn geworden, kan via de verordening worden bevorderd dat zodanige maatregelen en voorzieningen worden getroffen dat hinderlijk geluid, en dan met name piekgeluid, zoveel mogelijk wordt voorkomen.

- c. Ook activiteiten in het kader van de aanleg van kabels en buisleidingen, waarbij gebruik wordt gemaakt van motorisch aangedreven werktuigen vallen onder het regime van de Omgevingsverordening. De verstoring van deze activiteiten, hoewel van tijdelijk aard, is zodanig dat indien de onvermijdelijkheid van de aanleg is

aangetoond, slechts vergunning kan worden verleend onder geluidreducerende voorwaarden. De aanleg van kabels en leidingen ten behoeve van woonaansluitingen vallen niet onder de regeling. Zij kunnen worden begrepen als onderdeel van de aanleg of reconstructie van wegen dan wel van de bouw van woningen.

- d. Het gebruik van brommers, motors en motorrijtuigen binnen een stiltegebied, maar buiten de openbare weg, is op grond van de Omgevingsverordening niet toegestaan. De Wegenverkeerswet regelt het gebruik van genoemde voertuigen op de openbare weg, de regelgeving uit de Omgevingswet is dan dus niet van toepassing.
- i. Het gebruik van muziekinstrumenten en geluidsapparatuur in het normale gebruik in en om woningen en legale woonboten, valt niet onder de regeling van de Omgevingsverordening. Dit is gewoon toegestaan.
- j. Voor het gebruik van omroepinstallaties, sirenes en hoorns is een uitzondering gecreëerd, mits sprake is van noodsituaties. Klokgelui ter gelegenheid van godsdienstige en levensbeschouwelijke plechtigheden, alsmede oproepen tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging zijn toegestaan.
- l. Het gebruik van speedboten binnen stiltegebieden is niet toegestaan. Een uitzondering is gemaakt voor het gebruik van dergelijke boten binnen de vaargeul van de veerdiensten naar de Waddeneilanden.

In het tweede lid is geregeld dat gedeputeerde staten toestellen aan de lijst kunnen toevoegen. Hiermee kan in voorkomende gevallen snel worden gereageerd op ongewenst gebruik van toestellen, die niet in de lijst zijn opgenomen. Overigens kan in deze gevallen ook de vangnetbepaling uit artikel 4.37, eerste lid worden gebruikt.

Artikel 4.39 Uitzonderingen verbod

In dit artikel zijn twee uitzonderingen gemaakt waarin het verbod om binnen stiltegebieden lawaai te maken, niet geldt. In het eerste lid is bepaald dat het verbod niet geldt als het gaat om het gebruik van toestellen voor normale werkzaamheden, die uit agrarisch, visserijtechnisch, bosbouwkundig of beheerstechnisch oogpunt worden verricht. Deze werkzaamheden worden niet door de regels uit de Omgevingswet beperkt.

In het tweede lid is een uitzondering gemaakt voor activiteiten die plaatsvinden op het strandgedeelte van een eilandgemeente. Het moet dan gaan om recreatieve- en culturele activiteiten en de betreffende eilandgemeente moet beschikken over een vastgesteld strandbeleid. Het achtergrondniveau op het strand is hoger dan elders binnen een stiltegebied en de activiteiten waarvoor de uitzondering in de Omgevingsverordening is opgenomen zullen naar verwachting geen extra versturende werking op de stilte en de rust van dit deel van het stiltegebied veroorzaken.

Afdeling 4.5 Beschermingsgebieden vanwege winning voor menselijke consumptie bestemd water.

Artikel 4.40 Aanwijzing waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden

De waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden worden in dit artikel aangewezen. In Bijlage 4.4 wordt de geometrische begrenzing van de gebieden aangegeven. Binnen de gebieden gelden de regels die de kwaliteit van het grondwater moeten beschermen met het oog op de waterwinning. In de algemene toelichting is aangegeven op welke wijze de begrenzing van een waterwin- en grondwaterbeschermingsgebied wordt bepaald.

Op grond van het tweede lid kunnen gedeputeerde staten in voorkomende gevallen tot op perceelsgrens-niveau bepalen, waar de begrenzing van de waterwin- en grondwater-beschermingsgebieden exact ligt. De grenzen liggen voor vrijwel alle gebieden al jaren vast en een uitwerking is daarom vrijwel nooit noodzakelijk.

Het drinkwaterbedrijf, in onze provincie is dat Vitens, moet de grenzen van de grondwaterbeschermingsgebieden middels borden aangegeven en daarbij moet gebruik worden gemaakt van het modelbord, zoals dat bij de Omgevingsverordening is vastgesteld.

Artikel 4.41 Instructie Omgevingsplan

Het is van belang dat de grondwaterbeschermingsgebieden ook via het Omgevingsplan van de gemeente beschermd worden. Daarom wordt hier gebruik gemaakt van de mogelijkheid om aan de gemeenten de instructie te geven, dat binnen een waterwin- of grondwaterbeschermingsgebied geen activiteiten mogen worden toegestaan, die een risico vormen voor de kwaliteit van het grondwater. Het belang van schoon drinkwater is erg groot. In het omgevingsplan moet de gemeente daarom motiveren hoe dit belang in acht is genomen.

Artikel 4.42 Algemene zorgplicht

In dit artikel is een algemene zorgplicht opgenomen. De zorgplicht geldt voor iedereen die binnen een waterwin- of grondwaterbeschermingsgebied een activiteit uitvoert. De zorgplicht is opgenomen zodat iedereen die een activiteit uitvoert en weet of kon weten dat die activiteit een bedreiging is voor de kwaliteit van het grondwater waaruit drinkwater wordt bereid, daarop aangesproken kan worden.

Artikel 4.43 Verboden activiteiten waterwingebieden

In het eerste lid van dit artikel is geregeld dat binnen het waterwingebied geen enkele milieubelastende activiteit als genoemd in het Besluit activiteiten leefomgeving plaats mag vinden. Het waterwingebied is het kleine gebied waar door het drinkwaterbedrijf de pompputten zijn geplaatst en waar het drinkwater daadwerkelijk gewonnen wordt. In onze provincie zijn de waterwingebieden in eigendom bij Vitens en vinden er geen andere activiteiten plaats dan drinkwaterwinning. Binnen het gebied mogen alleen activiteiten plaatsvinden in het kader van de drinkwaterwinning. Dit is in het tweede lid geregeld.

Artikel 4.44 Verboden activiteiten waterwingebieden

In dit artikel is een aantal concrete activiteiten genoemd die niet binnen een waterwingebied mogen plaatsvinden. Bij een aantal activiteiten wordt een nadere toelichting gegeven.

- a. Bij de Omgevingsverordening is een lijst opgenomen met stoffen die in ieder geval als schadelijke stof worden aangemerkt. Een schadelijke stof is een stof die de bodem verontreinigt of kan verontreinigen. In Bijlage 4.5 zijn de belangrijkste stoffen opgenomen die bodem en het grondwater kunnen verontreinigen. Het is geen limitatieve opsomming van stoffen; het is een lijst met voorbeelden van stoffen. Bij een limitatieve opsomming zou het gevaar bestaan dat een nieuwe stof, die gevaarlijk kan zijn, niet onder de verbodsbepaling zou vallen. Er geldt dus een algemeen verbod voor het hebben, gebruiken, vervoeren en op of in de bodem brengen van schadelijke stoffen en onder gevaarlijke stoffen vallen in ieder geval de stoffen die in de stoffenlijst zijn opgenomen. Onder schadelijke stoffen worden ook bestrijdingsmiddelen begrepen. De werkzame stoffen in bestrijdingsmiddelen zijn, vaak al in geringe concentraties, schadelijk voor de mens. Dit betekent dat

bestrijdingsmiddelen niet in het grondwater voor mogen komen. Ook het voorkomen ervan in de grondstof waaruit het drinkwater wordt bereid, moet worden tegengegaan, omdat de meeste bestrijdingsmiddelen moeilijk uit het water te verwijderen zijn. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen in waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden wordt al beperkt in de Wet gewasbescherming en biociden. Op grond van deze wet kan, bij toelating van een bestrijdingsmiddel worden bepaald, dat het middel niet of slechts onder bepaalde voorwaarden mag worden gebruikt in waterwingebieden en de bijbehorende grondwaterbeschermingsgebieden. Gelet op de kwetsbaarheid van waterwingebieden gaat deze regeling niet ver genoeg. Door gewasbeschermingsmiddelen te brengen onder het regime van schadelijke stoffen wordt het gebruik ervan in waterwingebieden verboden. Voor het gebruik kan ook geen vergunning worden verleend.

- b. Onderdeel b heeft betrekking op het gebruik van meststoffen. Onder dit begrip wordt een aantal verschillende stoffen begrepen. Als eerste zijn er de dierlijke meststoffen, omschreven in de Meststoffenwet. Daarnaast zijn er de zogenaamde overige organische meststoffen: compost, zwarte grond en zuiveringsslib. Deze categorie meststoffen wordt omschreven in het Besluit gebruik meststoffen en het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet. Verder zijn er allerhande soorten van agrarische restproducten die als meststof kunnen worden gebruikt, zoals uienpulp en eierafval. Ook aan papierpulp wordt wel een bemestende waarde toegekend. De schadelijkheid van het gebruik van dierlijke meststoffen voor de waterwinning is gelegen in de mogelijke uitspoeling van nitraat naar het grondwater en de kans op besmetting met pathogene of ziekteverwekkende organismen. Het risico van besmetting met pathogene organismen doet zich vooral voor in de waterwingebieden. De gebieden worden immers omsloten door de lijn waarbinnen het grondwater maximaal 60 dagen in het watervoerend pakket nodig heeft om de pompputten te bereiken. Binnen die maximale periode is de volledige afbraak van ziekteverwekkende kiemen niet gewaarborgd. Het gebruik van dierlijke meststoffen is daar dan ook verboden. Beweiding is wel toegestaan. Opslag van dierlijke meststoffen valt onder het verbod genoemd in artikel 4.43.

Voor compost en zwarte grond geldt ook dat de opslag van deze stoffen valt onder het verbod van artikel 4.43. Het gebruik van compost en zwarte grond is verboden. Voor de samenstelling van compost en zwarte grond gelden landelijke regels, echter deze regels zien alleen op zeven zware metalen en arseen. Ten aanzien van pathogene organismen en organische microverontreinigingen worden geen eisen gesteld. Met het oog op de bescherming van het grondwater voor de bereiding van drinkwater voor menselijke consumptie wordt deze toetsing als te beperkt gezien. Veiligheidshalve is gekozen voor de meest stringente regeling: die van een absoluut verbod.

Het gebruik van zuiveringsslib is ook verboden. Hier geldt hetzelfde als voor compost en zwarte grond: de eisen die landelijke aan de samenstelling worden gesteld zijn onvoldoende om te garanderen dat de toepassing van zuiveringsslib geen nadelige gevolgen heeft voor de kwaliteit van het grondwater waaruit drinkwater wordt bereid. De opslag van zuiveringsslib valt onder het verbod van artikel 4.43.

Op grond van de Meststoffenwet kunnen ook andere stoffen als meststof worden aangewezen. Er wordt dan gekeken naar de bemestende waarde van deze stoffen. Maar aangewezen meststoffen kunnen echter vanuit het oogpunt van bodem- en grondwaterbescherming niet in alle gevallen worden toegepast. Niet zelden is sprake van agrarische of industriële afvalstoffen die niet alleen zijn samengesteld uit stoffen met een bemestende waarde, maar ook uit zware metalen. Daarom worden voor de

- toepassing in waterwingebieden deze overige meststoffen gelijkgesteld met zuiverings-slib. Dat leidt tot een absoluut verbod op het gebruik ervan.
- d. In het verleden gold een verbod op het aanleggen of uitbreiden van een begraafplaats binnen een afstand van 2500 meter van een inrichting tot waterwinning van een waterleidingbedrijf. Dit verbod stond in de Wet op de lijkbezorging en is vervallen op het moment dat de Wet bodembescherming in werking trad. Gelet op de kwetsbaarheid van waterwingebieden is er voor deze gebieden nog steeds wel behoefte aan een verbodsbepaling. Deze is opgenomen in onderdeel d. Het verbod geldt ook voor strooivelden en voor dierenbegraafplaatsen.
 - e. onderdeel e bevat een verbod om boorputten op te richten, in exploitatie te nemen of te hebben. Bij boringen bestaat het gevaar dat een eventuele verontreiniging snel tot op grote diepte kan doordringen, omdat de natuurlijke bodemopbouw ter plaatse wordt verstoord. Dit geldt met name voor het doorboren van slecht doorlatende bodemlagen.
 - f. Dit onderdeel heeft betrekking op het roeren van de grond. Er wordt hier een aantal activiteiten samengevat die aanleiding kunnen geven tot aantasting of vernietiging van de van nature aanwezige barrières, waardoor eventuele verontreinigingen vanaf de oppervlakte snel in het grondwater terecht kunnen komen. Hierbij moet gedacht worden aan diepe grondbewerking, ontginning, de aanleg van ondergrondse reservoirs en heiwerkzaamheden. De diepte tot waar het roeren van de grond zonder vergunning is toegestaan, is gesteld op 2 meter.
 - g. onder terreinen voor gemotoriseerd verkeer zijn mede begrepen militaire oefenterreinen, en terreinen ten behoeve van de uitoefening van motorsport. Ook weilanden die tijdelijk als parkeerterrein worden benut, vallen hieronder.
 - h. Met kampeergelegenheid wordt bedoeld een terrein met daarbij behorende voorzieningen, ter beschikking gesteld voor het houden van recreatief nachtverblijf of voor het plaatsen dan wel geplaatst houden van kampeermiddelen, alsook een bouwwerk ter beschikking gesteld voor het houden van recreatief nachtverblijf, niet zijnde een hotel, een pension of een woning, anders dan een zomerhuis. Deze beschrijving is ontleend aan de Kampeerwet.
 - i. Er geldt binnen waterwingebieden een verbod op bodemlozingen. Gelet op de samenstelling en kwaliteit van geloosde vloeistoffen dient in gebieden waar grondwater wordt gewonnen voor de bereiding van drinkwater voor menselijke consumptie, grote terughoudendheid te worden betracht bij het toestaan van bodemlozingen. Dat geldt met name voor de meest kwetsbare zone van het beschermingsgebied.
 - l. Binnen waterwingebieden mogen geen bodemenergiesystemen worden aangelegd. Deze systemen worden steeds vaker toegepast, maar zijn binnen waterwingebieden en trouwens ook binnen grondwaterbeschermingsgebieden zeer ongewenst. Bij de aanleg van dergelijke systemen wordt in de grond geboord waardoor van nature aanwezige barrières kunnen worden aangetast of vernietigd. Eventuele verontreinigingen vanaf de oppervlakte kunnen dan snel in het grondwater terecht komen met alle ongewenste gevolgen van dien. Lang werd de aanleg van bodemenergiesystemen tegengegaan met het algemene verbod uit onderdeel f. Omdat steeds vaker bodemenergiesystemen worden aangelegd is een absoluut verbod duidelijker.

Artikel 4.45 Uitzonderingen verboden in waterwingebieden

In dit artikel zijn de uitzonderingen genoemd van de verboden die op grond van artikel 4.44 gelden. In het eerste lid is een uitzondering gemaakt voor gevallen die op grond van de regelgeving die gold tot het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet, al waren toegestaan.

Het tweede lid beschrijft een aantal situaties waarin het wel is toegestaan schadelijke stoffen te hebben, gebruiken, vervoeren en op of in de bodem te brengen. De uitzonderingen hebben betrekking op het voorhanden hebben van kleine hoeveelheden schadelijke stoffen voor normaal (huishoudelijk) gebruik of verkoop, het verspreiden van wegzout en het vervoeren van schadelijke stoffen over de weg. Wat betreft onderdeel b wordt nog opgemerkt dat een exacte hoeveelheid in het algemeen moeilijk is aan te geven. Dat hangt af van de concrete situatie en de aard van de stof.

Bij de kwalificatie van “geringe” is gedacht aan de kleine voorraad schadelijke stoffen, zoals medicijnen, reinigingsmiddelen, insecticiden enzovoorts die in bijna ieder gezin, maar ook in kantoren, winkels en boerderijen voorkomen. Aangehouden wordt een maximale hoeveelheid van 20 tot 25 kilo of liter. Voorafgaand aan de activiteiten die worden vermeld in het derde lid onder b en c, vindt al een toetsing plaats, waarbij alle betrokken belangen worden afgewogen, dus ook het belang van de bescherming van het grondwater met het oog op de waterwinning.

Gedeputeerde staten hebben de bevoegdheid voor de vergunningverlening voor grondwateronttrekkingen ten behoeve van de openbare drinkwatervoorzieningen of bodemenergiesystemen, dan wel ten behoeve van industriële onttrekkingen van meer dan 150.000 m³ per jaar. Van belang voor de vrijstelling is dus dat al een provinciale toets plaatsvindt. In het vijfde lid wordt een uitzondering gemaakt voor het verspreiden van baggerspecie en het toepassen van grond. Er mag alleen grond worden toegepast van een kwaliteit die gelijk is aan de kwaliteit van de bodem die al binnen het waterwingebied aanwezig is. Het komt erop neer dat de kwaliteit van de bodem binnen een waterwingebied nooit mag verslechteren door het toepassen van grond. Voor het verspreiden van baggerspecie die vrijkomt bij regulier onderhoud van de watergangen binnen waterwingebieden, geldt het verbod niet. De baggerspecie die vrijkomt mag worden verspreid over het perceel dat direct grenst aan de gebaggerde watergang.

Artikel 4.46 Vergunning activiteiten binnen waterwingebieden

Een aantal activiteiten die in artikel 4.44 zijn verboden kan worden uitgevoerd, mits daar een vergunning voor is verleend.

Artikel 4.47 Verboden activiteiten grondwaterbeschermingsgebieden

Met artikel 4.47 beginnen de regels die gelden binnen grondwaterbeschermingsgebieden. Deze regelgeving is minder streng dan de regels die hiervoor zijn toegelicht en die gelden binnen waterwingebieden. Dat blijkt meteen al voor de activiteiten waarvoor een verbod geldt. Geldt voor waterwingebieden een vrijwel absoluut verbod voor het uitvoeren van milieubelastende activiteiten, voor grondwaterbeschermingsgebieden geldt alleen een verbod voor de milieubelastende activiteiten die zijn opgenomen in Bijlage 4.6. In de Provinciale milieuverordening werd gewerkt met een lijst met verboden inrichtingen. De Omgevingswet kent het begrip inrichting niet meer en gaat uit van milieubelastende activiteiten. De lijst met verboden inrichtingen is getransformeerd naar een lijst met verboden milieubelastende activiteiten. Het uitgangspunt daarbij is dat alles wat onder de Provinciale milieuverordening verboden was ook onder de Omgevingsverordening niet mag. Basis voor de lijst is de publicatie “bedrijven en milieuzonering” van de VNG.

Artikel 4.48 Verboden activiteiten grondwaterbeschermingsgebieden

Artikel 4.48 komt sterk overeen met artikel 4.44 waarin de verboden activiteiten binnen waterwingebieden zijn opgenomen. Zoals al aangegeven gelden binnen grondwaterbeschermingsgebieden minder strenge regels dan binnen waterwingebieden. Deze laatste gebieden zijn net iets kwetsbaarder waardoor een strenger beschermingsregime noodzakelijk is. Dat de regels binnen grondwaterbeschermingsgebieden minder streng zijn blijkt

vooral uit de uitzonderingen die op de verboden uit artikel 4.48 worden gemaakt en uit de uitgebreidere mogelijkheden om voor een activiteit een vergunning te krijgen.

Artikel 4.49 Uitzondering verboden activiteiten in grondwaterbeschermingsgebieden

In het eerste lid is een uitzondering gemaakt voor gevallen die op grond van de regelgeving die gold tot het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet al waren toegestaan.

Verder is voor de grondwaterbeschermingsgebieden geen aanscherping van de regels van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden nodig geacht. In het tweede lid onder f is dan ook een uitzondering gemaakt voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Ook het normaal landbouwkundig gebruik van kunstmest is binnen grondwaterbeschermingsgebieden toegestaan.

Artikel 4.50 Vergunning activiteiten binnen grondwaterbeschermingsgebieden

Een aantal activiteiten die in artikel 4.48 zijn verboden kan worden uitgevoerd mits daar een vergunning voor is verleend.

Afdeling 4.6 Gesloten stortplaatsen

Deze afdeling is van toepassing op de zogenoemde gesloten stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar op of na 1 september 1996 nog afvalstoffen worden gestort of stortplaatsen waar uitsluitend baggerspecie wordt gestort. Een stortplaats is pas een gesloten stortplaats wanneer gedeputeerde staten een stortplaats gesloten hebben verklaard. Voor een verdere uitleg hierover wordt verwezen naar de algemene toelichting bij afdeling 4.6 van hoofdstuk 4.

Artikel 4.51 Aanwijzing en geometrische begrenzing van beperkingengebieden gesloten stortplaatsen

In dit artikel wordt aangegeven wat onder een gesloten stortplaatsen wordt verstaan en wordt de geometrische begrenzing van het gebied waarbinnen de regels uit deze afdeling gelden, op kaart geïd. Het aantal gesloten stortplaatsen is een momentopname. Er kunnen in de toekomst nog nieuwe locaties bijkomen. Immers zodra een stortplaats gesloten wordt verklaard valt deze onder deze regeling.

Artikel 4.53 Oogmerk

Voor gesloten stortplaatsen hebben gedeputeerde staten de plicht tot nazorg, zijnde het bevoegd gezag voor de gesloten stortplaats. Op grond van deze nazorgplicht dienen gedeputeerde staten maatregelen te treffen ter voorkoming van de nadelige gevolgen voor het milieu, dan wel, maatregelen voor de grootst mogelijke bescherming tegen die nadelige gevolgen. Deze verplichting heeft in ieder geval betrekking op het in stand houden, het onderhoud, het herstel en de vervanging van voorzieningen ter bescherming van de bodem en de met het oog op de naleving van deze eisen te verrichten inspecties. Ook moet de bodem onder de stortplaats met het oog op eventuele verontreinigingen regelmatig worden onderzocht. De nazorgverplichting is in de tijd niet begrensd. Deze verplichting blijft dus in beginsel 'eeuwig' rusten op de provincies. Vandaar dat een goede nazorg voor de provincie van groot belang is.

Artikel 4.54 Normadressaat

De regels uit afdeling 4.6 gelden voor degene die een activiteit verricht op een gesloten stortplaats. Degen die de activiteit verricht moet zorgdragen voor het naleven van de gestelde regels en is ook degene die hierop kan worden aangesproken.

Artikel 4.55 Specifieke zorgplicht

Voor degene die een activiteit verricht op een gesloten stortplaats geldt een specifieke zorgplicht. Wanneer diegene weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat een activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor nazorg bij een gesloten stortplaats, dan moeten deze nadelige gevolgen worden voorkomen, beperkt of moet de activiteit achterwege blijven.

Artikel 4.56 Informeren over een ongewoon voorval

Op grond van artikel 2.22 van het Besluit activiteiten leefomgeving moeten onderstaande gegevens en bescheiden, zodra ze bekend zijn, worden verstrekt aan gedeputeerde staten:

- a. informatie over de oorzaken van het ongewoon voorval en de omstandigheden waaronder het ongewoon voorval zich heeft voorgedaan;
- b. informatie over de vrijgekomen stoffen en hun eigenschappen;
- c. andere gegevens die nodig zijn om de aard en de ernst van de gevolgen voor de fysieke leefomgeving te kunnen inschatten; en
- d. informatie over de maatregelen die zijn getroffen of worden overwogen om de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval te voorkomen, als bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet.

Artikel 4.57 Omgevingsvergunningplichtige activiteit gesloten stortplaats

In dit artikel zijn de activiteiten genoemd die niet zonder dat daarvoor een vergunning is verleend mogen worden uitgevoerd in, op, onder, over of bij een gesloten stortplaats. Nazorgvoorzieningen kunnen zich ook buiten de locatie van de gesloten stortplaats bevinden. Te denken valt aan peilbuizen voor het meten van de grondwaterstand of de grondwaterkwaliteit. Ook voor activiteiten die (mogelijk) schadelijk zijn voor die peilbuizen, is voornoemd verbod bedoeld. Dit blijkt uit de bepaling dat ook activiteiten bij een gesloten stortplaats vergunningplichtig kunnen zijn.

De activiteiten die zijn genoemd kunnen allemaal de nazorgvoorzieningen en – maatregelen aantasten. Daarom is het nodig om eerst te toetsen in welke mate daarvan sprake is en of het mogelijk is om door het stellen van voorschriften dit zoveel mogelijk te beperken. Nazorgvoorzieningen moeten bereikbaar blijven, mogen niet worden aangetast en de uitvoering van de nazorg mag niet worden belemmerd.

Artikel 4.58 Gegevens en bescheiden bij een aanvraag om een omgevingsvergunning

In dit artikel is bepaald welke gegevens bij een vergunningaanvraag moeten worden gevoegd.

Artikel 4.59 Melding activiteiten

Activiteiten die niet onder de vergunningplicht uit artikel 4.57 vallen moeten worden gemeld bij de provincie. Zo kan in alle gevallen worden beoordeeld of er toch een risico is op het aantasten van de nazorgvoorzieningen en – maatregelen.

Artikelen 4.59 tot en met 4.62

Deze artikelen zien op de beoordeling van een aanvraag voor een vergunning en bepalen welke voorschriften aan een vergunning moeten worden verbonden. Ook hier is steeds de relatie met het belang van de nazorg terug te vinden. Het gaat erom dat de nazorgvoorzieningen- en maatregelen niet mogen worden aangetast. Daarop zal steeds worden getoetst.

Bij de vergunningaanvraag zal de aanvrager moeten aangeven hoe de bereikbaarheid van de nazorgvoorzieningen kan worden verzekerd, hoe aantasting van de nazorgvoorzieningen zal worden voorkomen en welke andere maatregelen zullen worden genomen om te voorkomen dat uitvoering van de nazorg wordt, of kan worden belemmerd.

Indien de kans aanwezig is dat door de activiteiten de nazorgvoorzieningen kunnen worden beschadigd of anderszins maatregelen ten behoeve van de nazorg niet kunnen worden getroffen, kan de vergunning worden geweigerd. Uiteraard zal eerst worden beoordeeld of deze kans, door het stellen van voorschriften kan worden weggenomen, dan wel voldoende kan worden beperkt.

Afdeling 6 Voor verzuring-gevoelige gebieden

Artikel 4.63 Verplicht weigeren vergunning zone 250m rond verzuring-gevoelig gebied

Artikel 8.21 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) bepaalt dat bij de beoordeling van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor het exploiteren van een ippc-installatie voor het houden van pluimvee of varkens in een dierenverblijf als bedoeld in artikel 3.201 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), of voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie als bedoeld in artikel 3.202 van het Bal alleen rekening wordt gehouden met de gevolgen van de emissie van ammoniak door dat dierenverblijf op voor verzuring gevoelige gebieden, als daarover in de omgevingsverordening beoordelingsregels op grond van artikel 5.19 tweede lid van de Omgevingswet zijn gesteld.

Op grond van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) hebben provinciale staten in het verleden al zeer kwetsbare gebieden aangewezen. Dit zijn gebieden binnen de ecologische hoofdstructuur die gevoelig zijn voor verzuring, waaronder in ieder geval alle Natura 2000-gebieden die gevoelig zijn voor verzuring. Deze aangewezen gebieden kunnen één op één worden overgenomen in de omgevingsverordening als voor verzuring gevoelig gebied als bedoeld in artikel 8.21 Bkl.

Tot het moment waarop de Omgevingswet in werking treedt, gelden voor de huidige aangewezen gebieden op grond van de artikelen 3 tot en met 7 van de Wav beoordelingsregels voor de verlening van een omgevingsvergunning milieu, op grond van artikel 2.1 eerste lid, onder e van de Wabo voor oprichting of wijziging van een veehouderij. Deze beoordelingsregels kunnen in vergelijkbare vorm worden omgezet in beoordelingsregels in de omgevingsverordening, op grond van artikel 5.19 tweede lid Ow. Deze beoordelingsregels richten zich in de meeste gevallen tot de gemeente, aangezien die bevoegd gezag is voor de omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit op grond van artikel 3.201 Bal.

De provincie kan de beoordelingsregels ook aanpassen ten opzichte van de Wav. Daarbij kan bijvoorbeeld onderscheid worden gemaakt naar gebieden die meer of minder gevoelig zijn voor verzuring, vanwege de aanwezige grondsoort of habitats. Verder noemt de toelichting bij artikel 8.21 Bkl ook de mogelijkheid om geen beoordelingsregels op te nemen in de omgevingsverordening, maar

in plaats daarvan instructieregels voor het omgevingsplan op te stellen, of rechtstreeks werkende regels te stellen over veehouderijen.

Voorgesteld wordt om in de Omgevingsverordening geen beoordelingsregels op te nemen, maar te volstaan met de instructieregel dat een aanvraag om een vergunning voor het exploiteren of veranderen van een installatie, als bedoeld in artikel 3.201 of 3.202 van het Bal, te exploiteren binnen een verzuring-gevoelig gebied of binnen een zone van 250 meter rond een zodanig gebied, moet worden geweigerd. Artikel 4.63 geeft hier invulling aan.

In artikel 4.13 van de Invoeringswet Omgevingswet is het overgangsrecht voor reeds verleende vergunningen geregeld. De inhoud van de voorschriften van een onder het oude recht verleende vergunning blijft gelden onder het nieuwe stelsel. Hetzij als vergunningvoorschrift, hetzij als maatwerkvoorschrift. Indien voor de genoemde activiteit in het verleden al een vergunning is verleend dan blijft deze vergunning dus gewoon gelden. Een aanvraag voor het veranderen van een installatie, waarvoor in het verleden al een vergunning is verleend, moet wel worden geweigerd.

Nieuwe beoordelingsregels heel specifiek voor effecten op verzuring-gevoelige gebieden worden niet noodzakelijk geacht.

HOOFDSTUK 5 Natuur

Algemene toelichting Hoofdstuk 5 Natuur

Inleiding

Het hoofdstuk Natuur betreft de artikelen die voorheen waren geregeld in de verordening Wet natuurbescherming 2017, die hier mee komt te vervallen. De verordening Wet natuurbescherming 2017 is gebaseerd op de Wet natuurscherming. De invoering van de nieuwe Omgevingswet brengt wijzigingen met zich mee. Het betreft echter een voornamelijk beleidsneutrale wijziging, waardoor de regelgeving zoveel mogelijk ongewijzigd overgaat. Hierdoor blijft het beschermingsniveau op eenzelfde niveau.

Ook zullen de toetsingskaders voor de bescherming van de specifieke natuurwaarden die onder de reikwijdte van de Wet natuurbescherming vallen, niet wijzigen bij de overgang naar de Omgevingswet.

De normen en maatregelen als voorzien in de Omgevingswet strekken tot de bescherming van de kernnatuurwaarden en de houtopstanden. Zij staan niet op zichzelf, maar maken deel uit van een veel groter maatregelenpakket gericht op de bescherming van natuurwaarden en het tegengaan van biodiversiteitsverlies.

Op grond van de Omgevingswet vormt het natuurbeleid een verplicht onderdeel van de Omgevingsvisie. Daarnaast heeft het Rijk voor de provincies instructieregels opgesteld, om voor bepaalde onderwerpen regels op te stellen. De regels die moeten worden opgesteld hebben betrekking op het aanwijzen van gevallen die vallen onder de vergunningvrije activiteiten van projecten binnen Natura 2000-gebieden, de faunabeheereenheden en de faunabeheerplannen, de wildbeheereenheden, het vrijstellen van de bestrijding van schadeveroorzakende dieren inclusief de daarvoor toegestane middelen en methoden.

Verder kunnen provinciale staten vrijstelling verlening ten aanzien van het verbod om vogels, planten en dieren te verstoren, te vangen, te doden of uit de natuur te onttrekken. Ook kunnen zij schade- en overlast veroorzakende soorten aanwijzen, waarvoor bepaalde activiteiten vergunningvrij mogen worden verricht. Ten slotte hebben provinciale staten de bevoegdheid regels te stellen ten aanzien van houtopstanden. Aan deze bevoegdheden wordt uitvoering gegeven in deze verordening.

De belangrijkste wijzigingen

Hoofdstuk 5 Natuur komt in grote lijnen overeen met de verordening Wet natuurbescherming 2017; er zijn echter wel aanpassingen en aanvullingen gedaan. De provincies hebben vier jaren ervaring kunnen opdoen met de natuurverordening en de Wet natuurbescherming. Dit heeft op onderdelen tot nieuwe inzichten geleid. Op basis van evaluaties van onderdelen uit de vorige verordening zijn artikelen aangepast, uitgebreid en waar nodig nieuwe artikelen toegevoegd.

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de verordening Wet natuurbescherming 2017 zijn op hoofdlijnen:

- soortenbescherming: een zorgplicht specifiek voor weidevogels is opgenomen;
- schadebestrijding van niet-beschermde soorten is opgenomen (aangewezen middel en methode);
- de artikelen met betrekking tot ganzenbestrijding zijn geactualiseerd en aangevuld;

- enkele soorten in de bijlagen waarvoor vrijstelling gold, zijn verwijderd, omdat de gunstige staat van instandhouding van deze diersoorten niet langer gunstig is;
- houtopstanden: er is invulling gegeven aan de gevallen waarin een kapverbod kan worden opgelegd en toegevoegd is dat herplant eigen provincie moet plaatsvinden;
- een bijlage is toegevoegd met inheemse boomsoorten en een bijlage met jaarrond beschermde nesten van vogels in Fryslân;

Afdeling 5.2 Faunabeheereenheid

Algemeen

Faunabeheereenheden vervullen onder de Omgevingswet in het faunabeleid een essentiële rol, omdat zij zorgen voor een maatschappelijke en gebiedsgerichte inbedding van het faunabeheer. In het bestuur van de faunabeheereenheden zijn organisaties vertegenwoordigd die belang hebben bij de uitvoering van het faunabeleid, zoals jagers, de landbouwsector en de organisaties die natuurterreinen beheren.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet krijgt de provincie op grond van artikel 8.1, derde lid van de Omgevingswet de bevoegdheid om bij verordening over de faunabeheereenheid die binnen de provincie werkzaam is, regels te stellen. Deze regels kunnen in elk geval betrekking hebben op de omvang en begrenzing van het werkgebied van de faunabeheereenheid en de vertegenwoordiging van maatschappelijke organisaties in het bestuur van de faunabeheereenheid. In Afdeling 5.2 is deze bevoegdheid uitgewerkt.

Artikel 5.2 Werkgebied Faunabeheereenheid

Op grond van artikel 8.1, eerste lid, van de Omgevingswet zijn er faunabeheereenheden. In artikel 5.2 is bepaald dat in de provincie Fryslân één faunabeheereenheid is en het werkgebied van deze faunabeheereenheid de provincie Fryslân is. Hiermee blijft de huidige faunabeheereenheid en het werkgebied van de faunabeheereenheid gehandhaafd. Daarnaast wordt een onderverdeling naar meerdere kleinere faunabeheereenheden binnen de provincie Fryslân niet gewenst geacht, omdat hiermee de coördinatie van het faunabeheer over meerder partijen wordt verdeeld. Met de faunabeheereenheid in dit artikel wordt de Stichting Faunabeheereenheid Fryslân bedoeld.

Artikel 5.3 Omvang bestuur Faunabeheereenheid

In dit artikel is opgenomen dat het bestuur van de faunabeheereenheid uit maximaal zeven bestuursleden bestaat.

Artikel 5.4 Samenstelling bestuur Faunabeheereenheid

In artikel 6.1, tweede lid, onder a van het Omgevingsbesluit is opgenomen dat in het bestuur van de faunabeheereenheid in ieder geval de jachthouders uit het werkgebied van de faunabeheereenheid zijn vertegenwoordigd en tevens, zo staat in artikel 6.1, tweede lid, onder b van het Omgevingsbesluit, dat in het bestuur van de faunabeheereenheid maatschappelijke organisaties zitten die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in de regio waartoe het werkgebied van de faunabeheereenheid behoort. In artikel 5.4 is hieraan invulling gegeven.

Artikel 5.5 Voorzitter Faunabeheereenheid

Een onafhankelijk voorzitter van de faunabeheereenheid wordt van belang geacht gezien de tegenstrijdige belangen van de verschillende deelnemende partijen. De onafhankelijkheid van de voorzitter wordt geborgd doordat de voorzitter een aantal functies niet mag vervullen (zie tweede lid onder a, b en c) en de voorzitter door het bestuur van de faunabeheereenheid wordt benoemd, met instemming van gedeputeerde staten.

Artikel 5.6 Taken en bevoegdheden Faunabeheereenheid

In artikel 8.1, derde lid, van de Omgevingswet is bepaald dat het bevoegd gezag regels kan stellen in een omgevingsverordening, waaraan de in hun provincie werkzame faunabeheereenheden moeten voldoen. Dit betekent dat naast de gevallen die in de wet staan opgenomen, provinciale staten ook andere regels kunnen stellen. In artikel 5.6 is invulling gegeven aan deze bevoegdheid. Hierin is opgenomen dat de faunabeheereenheid, naast het opstellen van een faunabeheerplan, de volgende taken heeft: a. het coördineren van de uitvoering van een faunabeheerplan; b. het organiseren en aansturen van de uitvoering van populatiebeheer; c. het organiseren en faciliteren van het bestrijden van belangrijke schade aan (landbouw-)gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren of schade aan de fauna, dan wel het voorkomen van het ontstaan van dergelijke schade; en d. het bijhouden van een actueel register van wildbeheereenheden die binnen het werkgebied van de faunabeheereenheid werkzaam zijn.

Artikel 5.7 Jaarlijks verslag

In artikel 6.3, derde lid, van het Omgevingsbesluit is bepaald dat de faunabeheereenheid aan het bevoegd gezag van de provincie waar de faunabeheereenheid werkzaam is, jaarlijks verslag uitbrengt van de uitvoering van het faunabeheerplan. Op grond van artikel 8.1, derde lid, van de Omgevingswet heeft provinciale staten de bevoegdheid regels te stellen aan het faunabeheerplan. In dit artikel is gebruik gemaakt van deze bevoegdheid. Naast de in dit artikel opgenomen vereisten voor het verslag, kunnen gedeputeerde staten nadere regels stellen met betrekking tot de inhoud van het verslag.

Afdeling 5.3 Faunabeheerplan

Algemeen

Een faunabeheerplan wordt opgesteld om een beeld te krijgen van de noodzakelijk te treffen beheermaatregelen ten aanzien van in het wild levende soorten, rekening houdend met de ecologische, wetenschappelijke, culturele, economische en recreatieve eisen. Vanuit de Omgevingswet en de aanhangige besluiten dient geborgd te worden dat soorten in een gunstige staat van instandhouding blijven, of zullen gaan verkeren. De provincie draagt zorg voor het beleid hieromtrent en zullen de goedkeuring van een faunabeheerplan mede baseren op een beoordeling van de omvang van de effecten van de in het plan omschreven handelingen op de staat van instandhouding van de beschreven soorten.

Artikel 5.8 Doelstelling en reikwijdte faunabeheerplan

In artikel 8.1, tweede lid, van de Omgevingswet is opgenomen dat er faunabeheereenheden zijn die faunabeheerplannen vaststellen. Artikel 5.8 is een uitwerking van dit artikel, voor wat betreft de faunabeheerplannen. Hierin is opgenomen dat het faunabeheerplan is gericht op een duurzaam beheer van in het wild levende diersoorten alsmede op de bestrijding van schadeveroorzakende dieren en de uitoefening van de jacht. Daarnaast is in dit artikel geregeld dat bij het duurzaam

beheer rekening wordt gehouden met de effecten van de voorgenomen handelingen op de populatiegrootte, het habitatgebruik en de staat van instandhouding van de beschreven soorten gedurende de planperiode. In het geval er sprake is van leefgebieden van soorten die de provinciale grenzen overschrijden, wordt een faunabeheerplan door de faunabeheereenheden van de desbetreffende provincies gezamenlijk opgesteld.

Artikel 5.9 Geldigheidsduur faunabeheerplan

Op grond van artikel 8.1, derde lid, van de Omgevingswet stellen provinciale staten regels ten aanzien van de faunabeheerplannen. Op grond van deze bevoegdheid wordt als eis gesteld dat de faunabeheerplannen, een geldigheidsduur hebben van vijf jaren. Voor een effectieve uitvoering van populatiebeheer en schadebestrijding is over het algemeen een meerjarige aanpak nodig. Faunabeheerplannen en de ontheffingen voor populatiebeheer hebben in de huidige praktijk, betrekking op een periode van vijf jaren. Dat is tevens de maximale geldigheidsduur van het faunabeheerplan zoals deze voorheen was voorzien in het Besluit beheer en schadebestrijding. Gedeputeerde staten hebben de bevoegdheid om na afloop van het faunabeheerplan, op verzoek van de faunabeheereenheid de duur van het faunabeheerplan met maximaal 24 maanden te verlengen. Tussentijdse wijzigingen van het faunabeheerplan dienen door gedeputeerde staten te worden goedgekeurd.

Artikel 5.10 Algemene eisen faunabeheerplan

Op grond van artikel 8.1, derde lid van de Omgevingswet kunnen provinciale staten regels stellen ten aanzien van het faunabeheerplan. In artikel 5.10 is hieraan invulling gegeven. In dit artikel is onder andere opgenomen dat een faunabeheerplan moet worden opgesteld voor een oppervlakte van tenminste 5.000 hectare. Deze minimale oppervlakte-eis heeft als reden dat er voor een oppervlakte kleiner dan 5.000 hectare geen bestendige beheermaatregelen ten aanzien van in het wild levende soorten kunnen worden getroffen. Gedeputeerde staten kunnen nadere regels stellen met betrekking tot de in een faunabeheerplan op te nemen gegevens.

Artikel 5.11 Aanvullende eisen faunabeheerplan Populatiebeheer en schadebestrijding

Naast de eisen die in artikel 5.10 aan het faunabeheerplan worden gesteld, worden in artikel 5.11 nadere eisen over populatiebeheer en schadebestrijding van diersoorten gesteld.

Artikel 5.12 Aanvullende eisen faunabeheerplan Jacht

Op grond van artikel 8.1, derde lid, van de Omgevingswet moet de uitoefening van de jacht overeenkomstig het faunabeheerplan geschieden. De uitoefening van de jacht en haar effect op het duurzame beheer van populaties zal daarin moeten worden beschreven. De wetgever heeft de mogelijkheden om eisen te stellen aan de jacht via verordening en het faunabeheerplan beperkt. Er geldt alleen de plicht van houders van een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit om aan de faunabeheereenheid gegevens te verstrekken over de aantallen dieren die zij hebben gedood en de aan de jachthouder gerichte verplichting tot het handhaven van een redelijke wildstand (zie artikel 6.3, vierde en vijfde lid, van het Omgevingsbesluit). Voor deze aspecten wordt in artikel 5.12 nadere invulling aan de inhoud van het faunabeheerplan voorgeschreven.

Afdeling 5.4 Wildbeheereenheden

Algemeen

Op grond van artikel 8.2, eerste lid, van de Omgevingswet geldt dat jachthouders met een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit zich met anderen verplicht organiseren in een wildbeheereenheid, ter uitvoering van het door de faunabeheereenheid vastgestelde faunabeheerplan en om te bevorderen dat een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, bestrijding van schadeveroorzakende dieren en jacht worden uitgevoerd in samenwerking met en ten dienste van grondgebruikers of terreinbeheerders. Het zijn over het algemeen de wildbeheereenheden die uitvoering zullen geven aan het faunabeheerplan. Zij verrichten de beheerdaden op grond van de provinciale ontheffing voor beheer en bevorderen dat de aangesloten jachthouders de jacht en de schadebestrijding uitvoeren overeenkomstig het faunabeheerplan en ten dienste van de grondgebruikers.

Daarnaast adviseren de wildbeheereenheden de faunabeheereenheid over de inhoud van de faunabeheerplannen en leveren zij, op basis van tellingen en een afschotregistratie, de gegevens aan ten behoeve van het faunabeheerplan.

De toekenning van deze taken en verantwoordelijkheden aan de wildbeheereenheden vindt haar rechtvaardiging in het feit dat deze samenwerkingsverbanden bij uitstek streekgebonden zijn. Om de wildbeheereenheden deze taken effectief te kunnen laten uitvoeren, is in de Wet natuurbescherming voorzien dat alle van het geweer gebruikmakende jachthouders (jachthouders met een jachtakte) binnen het werkgebied van een wildbeheereenheid zich bij deze eenheid moeten aansluiten. Dit versterkt het streekgebonden karakter van schade-bestrijding, beheer en jacht met het geweer nog verder. De wildbeheereenheden zijn gehouden uitvoering te geven aan het door de faunabeheereenheid vastgestelde faunabeheerplan.

Artikel 5.13 Omvang en begrenzing

Op grond van artikel 8.2, vijfde lid, van de Omgevingswet hebben provinciale staten de bevoegdheid om in de omgevingsverordening regels te stellen over in elk geval de omvang en de begrenzing van het gebied waarover de zorg van de wildbeheereenheden kan strekken. In dit artikel is hieraan invulling gegeven door de minimale oppervlakte-eis van 5.000 hectare te stellen. Hiermee wordt geborgd dat duurzaam beheer van soorten, met inachtneming van leefwijze en leefgebieden zo optimaal mogelijk plaatsvindt. De werkgebieden van de wildbeheereenheden dienen van voldoende omvang te zijn voor een effectieve uitvoering van de werkzaamheden. Van belang is daarbij de grootte van de leefgebieden van de diersoorten die worden beheerd op grond van het faunabeheerplan. Wanneer de werkgebieden van de wildbeheereenheden te klein zijn, dan zal de uitvoering van het beheer onvoldoende samenhangend zijn en onvoldoende kunnen worden gecoördineerd. Wildbeheereenheden die niet aan de oppervlakte-eis voldoen, kunnen met naburige wildbeheereenheden een samenwerkingsovereenkomst aangaan. Deze overeenkomst richt zich op afstemming van beheer. Er zijn wildbeheereenheden met een werkgebied dat provinciegrens-overschrijdend is. Dit is mogelijk wanneer ze voor het deel van het werkgebied dat is gelegen in de provincie Fryslân aan de bij deze verordening gestelde eisen voldoen. De wildbeheereenheden hebben een aaneengesloten werkgebied; dat wil zeggen dat er geen delen van het werkgebied zijn die niet zijn verbonden met de rest van het werkgebied.

Gezien de specifieke situaties op de Waddeneilanden is het voor een duurzaam beheer van de beschermde inheemse diersoorten op deze eilanden van belang dat elk eiland beschikt over een eigen organisatie ter uitvoering van het faunabeheer. De wildbeheereenheden van Schiermonnikoog

en Vlieland voldoen niet aan de minimale oppervlakte eis als bedoeld in artikel 5.13, eerste lid. Daarom is voor deze wildbeheereenheden een uitzondering gemaakt.

Het kaartmateriaal moet worden geleverd als GIS-bestand in een schaal 1:100.000 of groter. Met groter wordt bijvoorbeeld bedoeld 1:10.000.

Artikel 5.14 Houders van een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit

Met dit artikel wordt beoogd dat voor iedere jachthouder met een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit, duidelijk is bij welke wildbeheereenheid hij of zij zich dient aan te sluiten: namelijk de wildbeheereenheid binnen het gebied, waar de gronden waar zijn of haar jachthouderschap geldt, gelegen zijn. De term omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit is met de Omgevingswet in de plaats gekomen van wat voorheen een jachtakte werd genoemd.

Artikel 5.15 Ledenregister

In dit artikel is bepaald dat een wildbeheereenheid een actueel register bijhoudt van aangesloten leden. Op verzoek van of namens gedeputeerde staten dient hierin inzage te worden gegeven.

Artikel 5.16 Geschillenregeling

Jachthouders met een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit dienen zich op grond van artikel 8.2, eerste lid, van de Omgevingswet te organiseren in een vereniging. Dit is de wildbeheereenheid binnen het gebied, waar de gronden waar zijn jachthouderschap geldt, gelegen zijn. In de gevallen waarbij een jachthouder geen lid is van een wildbeheereenheid, mag hij zijn bevoegdheid voor duurzaam beheer van populaties, bestrijding van schadeveroorzakende dieren en jacht niet uitoefenen. Om in geschillen over bestuursbesluiten van wildbeheereenheden betreffende een weigering, uitsluiting, schorsing of opzegging van het lidmaatschap van een jachthouder met een jachtakte te voorzien, dienen de wildbeheereenheden binnen de provincie Fryslân gezamenlijk een geschillenregeling vast te stellen.

Artikel 5.17 Werkzaamheden

In het faunabeheerplan is geregeld welke gegevens verzameld dienen te worden ter onderbouwing van ontheffingen voor faunabeheer. Deze gegevens worden voor een belangrijk deel verzameld door de wildbeheereenheden en hun leden. Om de verantwoordelijkheid hiervan neer te leggen bij de organisatie die deze gegevens verzamelt, krijgt de wildbeheereenheid hierin een coördinerende taak.

Afdeling 5.5 Vergunningvrije Flora- en fauna-activiteiten

Algemeen

In deze afdeling wordt gesproken over de activiteiten die onder de Wet natuurbescherming (Wnb) vielen onder de zogenaamde Hoofdstuk 3 Soorten. Het beschermingsregime is niet strenger geworden onder de Omgevingswet, maar de terminologie is wel gewijzigd.

Vrijstellingen zoals die verleend worden op grond van de Wnb voor soortenbescherming, kunnen ook nu verleend worden voor aangewezen vergunningvrije gevallen. Dit is nu geregeld in Hoofdstuk 11 van het Besluit activiteiten leefomgeving, onder de verschillende beschermingsregimes van de soorten van de Vogelrichtlijn, soorten van de Habitatrichtlijn en de andere soorten. Deze laatste categorie wordt ook wel aangeduid als de nationale, algemene soorten.

Deze afdeling gaat over de volgende flora- en fauna-activiteiten:

- a. beheer, onderhoud en werkzaamheden;
- b. schadebestrijding;
- c. bestrijden van overlast in de bebouwde kom;
- d. middelen en methoden niet-beschermde soorten.

Artikel 5.19 Vergunningvrije activiteiten andere soorten: inrichting, ontwikkeling, beheer en onderhoud

Deze aanwijzing van vergunningvrije gevallen ziet niet op het bestrijden van soorten, maar op het uitvoeren van werkzaamheden in het kader van onder meer inrichting, ontwikkeling, onderhoud en beheer. Het artikel is ten opzichte van de verordening Wet natuurbescherming ongewijzigd gebleven, maar qua terminologie aangepast aan de Omgevingswet en de uitvoeringsregelgeving. Bijlage 5.1 bevat een lijst van soorten die onder dit artikel vallen. Het gaat om algemene nationale soorten die onder de Wet natuurbescherming bekend waren als de artikel 3.10 "Andere soorten". Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Deze praktijk wordt met het aanwijzen van onderhavige vergunningvrije gevallen voortgezet. Als deze soorten op de locatie voorkomen waar activiteiten moeten worden verricht, en deze activiteiten vallen onder de werkzaamheden zoals beschreven in dit artikel, dan betreft het hier een vergunningvrije flora- en fauna-activiteit en geldt geen verbod als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid aanhef en onder g van de wet en artikel 11.54 van het Besluit activiteiten leefomgeving.

Indien voorgenomen activiteiten niet vallen onder de omschrijving opgenomen in a. tot en met d. van deze bepaling, dan is de activiteit niet vergunningvrij, maar zal een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit moeten worden aangevraagd. De middelen en methoden die mogen worden toegepast voor deze vergunningvrije activiteit worden in de bijlage omschreven en benoemd.

Bij toepassing van deze vrijstelling is de zorgplicht onverminderd van kracht. Dit betekent dat ook al zijn sommige soorten vrijgesteld in het kader van een ruimtelijke ingreep, beheer of onderhoud, bij de uitvoering van de werkzaamheden gewerkt moet worden overeenkomstig een goedgekeurde gedragscode (als die van toepassing is). Indien hier niet aan wordt voldaan is sprake van een overtreding van de zorgplicht.

Aangewezen Andere soorten, middel en methode

De soorten die onder dit artikel vallen, zijn soorten die algemeen voorkomen. Het verrichten van activiteiten met betrekking tot deze soorten doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Ten opzichte van de lijst zoals die wordt gehanteerd onder de Wet natuurbescherming zijn enkele soorten geschrapt. Zo zijn in navolging van andere provincies (onder andere Overijssel, Noord-Holland, Gelderland, Noord-Brabant en Zeeland) de kleine marterachtigen van de lijst gehaald. De staat van instandhouding van bunzing, wezel en hermelijn is verslechterd en daarmee zou het op de lijst laten staan afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. De steenmarter is blijven staan op de lijst. Deze soort kent een gunstige staat van instandhouding. In het kader van dierenwelzijn is in deze omgevingsverordening bepaald dat de steenmarter mag worden gedood, na te zijn weggevangen enkel op de wijze en met de middelen zoals in de bijlage bij de soort staan genoemd. Dit mag alleen als uit een ecologische analyse is gebleken dat herplaatsing in een andere geschikte biotoop niet mogelijk is. Het herplaatsen van steenmarters in een voor hen ongeschikte biotoop, bijvoorbeeld een territorium van een andere steenmarter, kan voor onnodige stress zorgen.

In zo'n geval is het doden een betere optie in het kader van dierenwelzijn. Voorkomen moet worden dat steenmarters herplaatst worden in of nabij een weidevogelgebied.

Naast kleine marterachtigen is de mol van de lijst afgehaald. Deze soort is niet wettelijk beschermd en valt niet onder de noemer beschermde andere soort.

Werkzaamheden die vallen onder inrichting, ontwikkeling, onderhoud en beheer

Deze aanwijzing van vergunningvrije gevallen ziet op het uitvoeren van werkzaamheden in het kader van onder meer inrichting, ontwikkeling, onderhoud en beheer.

Wat wordt verstaan onder de genoemde belangen?

- a. werkzaamheden in het kader van de ruimtelijke inrichting of de ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied
Dit betreft een breed scala van grootschalige of kleinschalige activiteiten: aanleg van wegen, bedrijventerreinen, havens of woonwijken, maar ook de bouw van een schuur of de verbouwing van een huis. Het gaat hierbij doorgaans om ingrijpende veranderingen die leiden tot een functieverandering of uiterlijke verandering van het gebied. Voor de verduidelijking: een evenement valt niet onder deze noemer en dus niet onder de reikwijdte van dit artikel.

- b. werkzaamheden in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer

Het betreft hier werkzaamheden aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen en bermen en werkzaamheden in het kader van natuurbeheer. Cruciaal is dat de activiteiten bestaan uit de voortzetting van een praktijk die is gericht op behoud van de bestaande situatie. Deze werkzaamheden worden al langer op deze manier uitgeoefend en hebben kennelijk niet verhinderd – of er zelfs aan bijgedragen – dat zich beschermde soorten in het gebied hebben gevestigd. Vaak is er een beheers- of onderhoudsplan voor de langere termijn. Bij deze vrijstelling kan worden gedacht aan een vrijstelling voor maaien om vegetaties in stand te houden en het maaien van bermen voor de verkeersveiligheid. Het element bestendigheid is hier cruciaal. Zodra grote veranderingen worden doorgevoerd, zoals toepassing van nieuwe technieken of machines, of ingrijpende grootschalige maatregelen (bijv. leegkap van een bosgebied in plaats van gebruikelijke dunning, of het uitbaggeren van een dichtgegroeid ven) dan zijn de werkzaamheden niet vergunningvrij.

- c. werkzaamheden in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw

Deze vergunningvrije activiteit ziet op het vrijstellen van werkzaamheden als het maaien van gras voor kuilvoer, het bemesten en regulier bewerken van gronden en het oogsten in de landbouw. Het oogmerk bij de uitvoering van deze werkzaamheden is niet het verjagen of doden van dieren, maar bijvoorbeeld het telen van gewassen. Ook deze vrijstelling doet niet af aan de zorgplicht die onverkort geldt: bij gebruikmaking van deze vrijstelling is het goed mogelijk om zorgvuldig te handelen en kan worden voorkomen dat dieren verjaagd of gedood worden. Ook hier geldt dat het gaat om bestendig beheer. Bijvoorbeeld bij omvorming van gras naar akkerland is daarvan bijvoorbeeld geen sprake meer.

- d. werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied

Deze grond sluit dicht aan bij 'bestendig beheer' waarvoor ook een vrijstelling geldt voor onder andere landbouw en bosbouwactiviteiten. Voor de praktijk is deze vrijstelling wenselijk, gezien het regelmatig uit te voeren landschapsonderhoud binnen de provincie.

Het gaat om het voortzetten van de ter plaatse bestaande praktijk. Om te beoordelen of beheer en onderhoud bestendig is, dienen de aard van de activiteiten en de middelen in ogenschouw te worden genomen, alsmede het tijdstip, de frequentie en de schaal waarop de activiteiten worden ondernomen. Het betreft regelmatig terugkerend beheer of onderhoud, dat al langere tijd plaatsvindt, zonder dat dit beheer of onderhoud in de weg heeft gestaan aan de vestiging en het behoud van individuen van beschermde soorten in de gebieden waar het beheer of onderhoud plaatsvindt. De activiteiten zijn gericht op het handhaven van de bestaande situatie, hetgeen bijvoorbeeld kan blijken uit een beheer- of onderhoudsplan.

Artikel 5.20 Vergunningvrije activiteit soorten vogelrichtlijn: bescherming weidevogels

In dit artikel is bepaald dat geen omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit nodig is ten aanzien van weidevogels ten behoeve van activiteiten bestemd en geschikt voor de bescherming van weidevogels en hun eieren, tegen landbouwwerkzaamheden en vee. Het betreft uitsluitend nestbeschermingsactiviteiten. Het onderliggende belang van de vergunningvrije activiteit is het belang van de bescherming van de fauna en tevens een wettelijk belang in het kader van de Vogelrichtlijn.

Artikel 5.21 en 5.22 Vergunningvrije gevallen soorten vogelrichtlijn en andere soorten: schadebestrijding

Bij het aanwijzen van schadeveroorzakende soorten is primair aangesloten bij de soorten die onder het regime van Wet natuurbescherming op grond van de verordening Wet natuurbescherming 2017 reeds bestreden mochten worden. Van de soorten die zijn of worden opgenomen in Bijlage 5.2, staat vast dat zij in een gunstige staat van instandhouding verkeren. Op grond van dit criterium is de roek, *Corvus frugilegus*, van de lijst afgehaald. Uit onderzoek van SOVON¹ is gebleken dat de trendtellingen van roek een neerwaartse lijn laten zien en dat niet langer sprake is van een gunstige staat van instandhouding in de provincie Fryslân.

Voor elke soort is in Bijlage 5.2 aangegeven voor welke activiteit en in welke gevallen geen omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig is en aan welke voorschriften en beperkingen moet worden voldaan. Dit is een verplichting op grond van artikel 11.42, onder b (voor de soorten die vallen onder Vogelrichtlijn en artikel 5.58, vierde lid, (voor de soorten die vallen onder het beschermingsregime van andere soorten) van het Besluit activiteiten leefomgeving.

Voor de bestrijding van schade veroorzaakt door kolgans, grauwe gans en brandgans is een apart artikel 5.23 in deze verordening opgenomen. Voor het bestrijden van kokmeeuw en zilvermeeuw is ook een apart artikel 5.26 in de verordening opgenomen, omdat met het bestrijden van meeuwen een ander belang wordt gediend dan met de bestrijding van schade aan (landbouw-)gewassen.

¹ Notitie: Vaststellen Staat van Instandhouding Roek Fryslân

In sommige gevallen moet voor een effectieve bestrijding van de schade de mogelijkheid bestaan tot het gebruik van het geweer op gronden, kleiner dan 40ha, of het gebruik na zonsondergang. Op grond van artikel 11.77 van het Besluit activiteiten leefomgeving kan van de betreffende verboden afgeweken worden.

De jaarlijkse rapportageplicht over actueel gebruik van de vrijstelling maakt het voor gedeputeerde staten mogelijk om de staat van instandhouding van de soorten waarvoor de vrijstelling geldt, te monitoren. Hiermee wordt invulling gegeven aan de verplichting genoemd in artikel 11.45, vierde lid, onder d, van het Besluit activiteiten leefomgeving. Hierbij moet worden bedacht dat door het plaatsen van soorten en gevallen op deze bijlage, waarmee een vrijgestelde activiteit wordt bewerkstelligd, een bijdrage wordt geleverd aan het verlagen van de administratieve lasten, omdat voor deze handelingen geen vergunningprocedure behoeft te worden doorlopen.

Het aanwijzen van een activiteit als een vergunningvrij geval, laat onverlet dat voor het gebruik van deze vrijgestelde activiteit binnen zogenaamde speciale beschermingszones (onder andere Natura-2000 gebieden), of in gebieden direct grenzend aan deze speciale beschermingszones, een aanvullende toestemming vereist kan zijn voor een Natura-2000 activiteit. Informatie hierover kan worden gevraagd bij provincie Fryslân, afdeling Omgevingszaken, team Groene Regelgeving, Postbus 20120, 8900 HM Leeuwarden. Gebruik van de vrijstelling binnen de afpalingskring van een geregistreerde eendenkooi is toegestaan, onder voorwaarde dat de kooiker van deze kooi daarvoor schriftelijk toestemming heeft verleend.

Artikel 5.23 Vergunningvrije activiteit soorten vogelrichtlijn: verjagen ganzen

Voor de bestrijding van specifieke ganzensoorten die schade kunnen toebrengen aan landbouwgewassen, is een apart artikel opgenomen. Ook hier geldt dat met het gebruik van de vrijgestelde activiteit voor het bestrijden van ganzen nabij zogenaamde speciale beschermingszones (o.a. Natura 2000-gebieden of in gebieden direct aangrenzend aan deze speciale beschermingszones) een aanvullende toestemming vereist kan zijn voor een Natura 2000-activiteit.

Eerste lid: soorten ganzen en toegestane vergunningvrije activiteiten

De vergunningvrije activiteit ziet op het opzettelijk verstoren en 'verjaging met ondersteunend afschot' van de genoemde ganzensoorten: grauwe gans, brandgans en kolgans en kruisingen van deze soorten. In Nederland kennen we verschillende 'mengvormen' van ganzen. Dit zijn zogenaamde hybriden. Hybriden kunnen vaak als zodanig worden herkend aan afwijkende kenmerken in het verenkleed, zoals een witte tekening op het voorhoofd of een donkere borst.

Verjaging met ondersteunend afschot wil zeggen: het doden van ganzen ter verjaging van andere ganzen uit een gebied of van percelen waar ze belangrijke schade veroorzaken, dreigen te veroorzaken, of reeds hebben veroorzaakt. Er is gebleken dat het enkel verjagen onvoldoende effect sorteert, omdat gewinning optreedt. Door het geweer ondersteunend bij verjagen in te zetten is de terugkeertijd langer gebleken en bleek tevens sprake van een lerend vermogen, waarbij de ganzen gebieden opzochten, waar verstoring niet, of minder aan de orde was.

De vrijstelling van het verbod op opzettelijk verstoren is juridisch gezien niet strikt noodzakelijk (zie: artikel 11.37, derde lid Besluit activiteiten leefomgeving), maar wordt verleend omdat met de opbouw van dit artikel beoogd wordt een vrijgestelde activiteit te regelen voor verjaging door middel van ondersteunend afschot. Als door de blote verjaging met gebruikmaking van voor verjaging geschikte middelen een onvoldoende effect wordt gesorteerd, dan zal het geweer mogen worden gehanteerd als middel voor het opzettelijk doden. Met het storen en doden met ondersteunend afschot wordt bewerkstelligd dat het doden niet zal leiden tot situaties, waarin sprake is van

mogelijke wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de betrokken soorten. Het instellen van voldoende gebieden binnen de provincie Fryslân waar de soorten ongestoord kunnen verblijven, zoals Natura 2000- gebieden, algemene ganzenfoerageergebieden en de specifieke ganzenfoerageergebieden, waarborgt het behoud van de staat van instandhouding.

De foerageergebieden worden aangewezen bij omgevingsverordening. Wezenlijke slaapplekken worden bepaald in het faunabeheerplan, dat regelmatig wordt geactualiseerd en door gedeputeerde staten moet worden goedgekeurd. Ook is het doden van ganzen gebonden aan een maximum aantal te schieten ganzen en aan termijnen. Bovendien zal het totale afschot steeds worden gemonitord. Gebruik van de vrijstelling in of nabij Natura-2000-gebieden is alleen mogelijk met een aanvullende toestemming, of na beoordeling van mogelijke schadelijke gevolgen door gedeputeerde staten.

Binnen een straal van 150 m van een weidevogelgebied zoals weergegeven op de kaart in Bijlage 5.3 mag niet aan ganzenbestrijding worden gedaan. Dit zijn de gebieden waarbinnen in het kader van agrarisch natuurbeheer weidevogelbeheer op rust. Bestrijding van ganzen in of nabij weidevogelgebieden kan leiden tot ongewenste situaties. Door het bestrijden van ganzen kunnen weidevogels dermate verstoord worden, dat de kans op broedsucces afneemt. Dit is gezien de huidige dalende trend van het aantal weidevogels zeer ongewenst. Om dit tegen te gaan, is in deze verordening opgenomen dat geen bestrijding van ganzen mag plaatsvinden in of nabij deze weidevogelgebieden. Er wordt een afstandgrens met een straal van 150 m rondom de gebieden aangehouden. Deze afstand sluit aan bij de huidige werkwijze en de specifieke maatwerkafspraken. Indien in een dergelijk afspraak geen specifieke afstand is afgesproken, wordt 150 meter als afstandsbepaling gehanteerd. Het opnemen van deze bepaling heeft geen gevolgen voor de vergoedingen die uitgekeerd worden voor de ganzenbestrijding of ganzenschade in deze gebieden.

Van de vrijstelling mag ook geen gebruik gemaakt binnen 150 meter gerekend vanaf de begrenzing van Natura 2000 gebieden, om verstoring in het natuurgebied te voorkomen. Het is aan het bevoegd gezag om een oordeel te vellen of de vrijgestelde activiteit toelaatbaar is met het oog op de instandhoudingsdoelstellingen voor de gebieden.

De vrijstelling mag uitsluitend worden gebruikt op de door de grondgebruiker gebruikte gronden, dan wel in of aan door hem gebruikte opstallen, ter voorkoming van belangrijke schade op deze gronden, in of aan deze opstallen, of in het omringende gebied.

Belangrijke schade aan de landbouw

Zoals de Afdeling bestuursrechtspraak eerder heeft overwogen (uitspraak van 1 mei 2013, ECLI:NL:RVS:2013:BZ9067) is aan het gestelde vereiste van belangrijke schade voldaan, indien is gebleken van een concrete dreiging van belangrijke schade. Het college komt bij de invulling van het begrip "belangrijke schade" en bij het bepalen of sprake is van een concrete dreiging daarvan, een zekere beoordelingsruimte toe. Het faunabeheerplan speelt bij de bepaling van de omvang van de schade en de dreiging van belangrijke schade een grote rol. Daarom mag van de vrijstelling ook slechts gebruik worden gemaakt, indien een door gedeputeerde staten goedgekeurd faunabeheerplan beschikbaar is.

Op voorhand staat voor gedeputeerde staten echter vast dat in de gehele provincie sprake is van door in het wild levende ganzen veroorzaakte belangrijke schade aan gewassen, die voor landbouwkundig gebruik worden geteeld, waaronder graslanden. Al jarenlang geldt dat vanwege schade veroorzaakt door ganzen jaarlijks forse bedragen worden uitgekeerd aan landbouwbedrijven. Omdat gewassen voor deze landbouwbedrijven de basis voor hun bestaan vormen is gebruikmaken van de vrijstelling voor het storen en verjagen middels afschot, beperkt tot bedrijfsmatig geteelde gewassen.

In de periode 2016-2020 werd er gemiddeld ca. € 9.000.000² aan schade uitgekeerd per jaar. Verjagen met ondersteunend afschot is daarmee het enige middel om weren en verjagen te intensiveren. Met de toename van schade is het mogelijk maken van gebruik van het geweer ter ondersteuning aan verjaging, dan ook noodzakelijk. Wij kwalificeren deze schade als 'belangrijke schade' in de zin van de wet.

Staat van instandhouding

De populatie van brandganzen bedroeg in 2020 circa 172.500 ganzen³. De populatie van grauwe ganzen bedroeg in 2020 circa 40.000 ganzen. De populatie van kolganzen bedroeg in 2020 circa 72.000 ganzen. In Fryslân verblijven het afgelopen decennium ongeveer 350.000⁴ ganzen, waarbij de aanwas rond de 25%⁵ lag. Gezien het groeipotentieel van de populatie en de beperkte invloed van aan verjaging ondersteunend afschot hoeft voor de gunstige staat van instandhouding niet te worden gevreesd. Er zijn rustgebieden ingesteld in de vorm van ganzenfoerageergebieden, alsmede Natura 2000-gebieden met instandhoudingsdoelen voor de betrokken ganzensoorten. Het afschot wordt geregistreerd en gemonitord. De provincie bepaalt wanneer het gebruik van de vrijstelling niet meer verantwoord is, gelet op de hoeveelheid geschoten ganzen. Bij het beleidsmatig vaststellen van de maximale aantallen te schieten dieren wordt rekening gehouden met het belang van Fryslân als winterse verblijfslocatie voor de internationale populaties ganzen. Om die reden wordt in de aanpak voor de komende drie jaar een aantal veiligheidsmarges ingebouwd.

Andere bevredigende oplossingen

Brandganzen, grauwe ganzen en kolganzen komen in de gehele provincie voor en veroorzaken schade op veel voorkomende gewassen, zoals overjarig grasland. De in het toepasselijke faunabeheerplan opgenomen passende en doeltreffende maatregelen ter voorkoming en bestrijding van de schade moeten zijn ingezet, voordat gebruik mag worden gemaakt van de vrijstelling voor verjaging met ondersteunend afschot. Er is echter gebleken dat het enkel verjagen met akoestische of visuele middelen onvoldoende effect sorteert, omdat er bij ganzen gewenning optreedt. Het geweer moet als aanvullend middel worden ingezet om de schade te beperken en zo mogelijk te verminderen, door ter afschrikking van andere ganzen in de groep enkele exemplaren te doden. Nu schade optreedt door overwinterende vogels, is er geen andere bevredigende oplossing ter voorkoming van schade aan gewassen.

Tweede lid: voorwaarden toegestane vergunningvrije activiteit

Artikel 8.1, eerste lid, van de Omgevingswet bepaalt dat er faunabeheereenheden zijn die voor hun werkgebied een faunabeheerplan vaststellen. Een faunabeheerplan gaat over populatiebeheer, schadebestrijding en de jacht in dit werkgebied. In artikel 11.63, eerste lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving is de eis gesteld dat de bestrijding van schadeveroorzakende dieren overeenkomstig het faunabeheerplan geschiedt. Een door gedeputeerde staten goedgekeurd faunabeheerplan is daarmee een voorwaarde voor het gebruik kunnen maken van de landelijke en provinciale vrijgestelde gevallen voor schadebestrijding (Zie ook: ABRvS van 20 maart 2019, ECLI:NL:RVS:2019:875, JM 2019/86). In artikel 6.2, eerste lid, van het Omgevingsbesluit is als eis opgenomen dat passende en doeltreffende maatregelen ter voorkoming en bestrijding van schade

² Dit het totale afgeronde bedrag van zowel winter als zomerschade, Bron: BIJ12-schadebestanden op pleio versie nov. 2020

³ Bron: Ganzenupdate 2020

⁴ Dit zijn de seizoen gemiddelden van alle ganzensoorten opgeteld: inclusief Rotgans, Toendrarietgans, Nijlgans etc. Bron: Trends watervogels | Sovon.nl, jaren 2009 t/m 2018

⁵ Ten opzichte van het aantal in 2009

onderdeel van een faunabeheerplan vormen. De verordening bevestigt dat deze maatregelen moeten worden getroffen alvorens verjaging middels ondersteunend afschot mag plaatsvinden.

Door het stellen van voorwaarden wordt het gebruik van de vrijstelling nader gespecificeerd naar tijdstip en plaats. Op grond van artikel 11.44, vierde lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving moeten in een ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling, in elk geval voorschriften of regels worden gesteld, over:

- b. de tijd en plaats waarvoor de ontheffing of vrijstelling geldt, en
- d. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

In het tweede lid is bepaald dat de vrijstelling slechts geldt vanaf 1 november tot 1 juni per kalenderjaar. Dat is de periode dat de meeste schade wordt veroorzaakt. De vrijstelling geldt verder slechts voor de grondgebruiker en de gronden of opstallen die bij hem in gebruik zijn, met omliggend gebied.

De zorg voor het behoud van de vogelstand wordt geborgd door het instellen van rustgebieden en foerageergebieden waar geen gebruik van de vrijstelling mag worden gemaakt. Dat geldt ook voor de in de provincie aangewezen Natura-2000-gebieden (zie toelichting eerste lid). Agrariërs die schade hebben en die gronden met bedrijfsmatig geteelde gewassen binnen de van de vrijstelling uitgezonderde gebieden gebruiken, krijgen hun schade aan deze gewassen voor 100% vergoed.

Wezenlijke slaapplekken zijn nachtelijke slaapplekken voor in het wild levende ganzen waar gemiddeld, gedurende de periode van 1 november tot 1 juni, meer dan 1000 ganzen overnachten.

Het risico voor behoud van de vogelstand wordt verder geborgd, doordat jaarlijks een maximum aantal te schieten dieren van alle in de vrijstelling betrokken soorten wordt vastgesteld. Doordat de Faunabeheereenheid op grond van de wet gegevens van de houders van een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit ontvangt, over soorten en aantallen geschoten dieren, kan de Faunabeheereenheid maandelijks de afschotgegevens aan gedeputeerde staten verstrekken. Op deze wijze is gegarandeerd dat gedeputeerde staten toezicht kan houden op de aantallen geschoten dieren en zo nodig kan ingrijpen, indien de maximale aantallen te doden dieren worden genaderd.

Verder biedt de wetgeving mogelijkheden om te bepalen wat met de, onder deze vrijstelling, gedode dieren dient te gebeuren. De gedode ganzen mogen voor eigen gebruik worden benut of verhandeld. In geval van verhandelen zijn de geldende regels en voorwaarden met betrekking tot handels- en hygiëne-voorschriften onverkort van toepassing.

Derde lid: middelen en methoden

Door het stellen van voorschriften en het opleggen van beperkingen wordt voldaan aan de vereisten voor vrijstelling uit de Omgevingswet. Op grond van artikel 11.44, vierde lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving moeten in een vrijstelling in elk geval voorschriften of regels worden opgenomen over:

- a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden, waarbij enkel het gebruik wordt toegestaan van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen, installaties of methoden;

Artikel 11.44, vierde lid, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving bepaalt verder dat voor het bestrijden van vogels slechts middelen worden aangewezen die nadelige gevolgen voor het welzijn van vogels voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk beperken. Daarbij wordt

het doden van dieren zoveel mogelijk vermeden. De artikelen 11.75, 11.76 en 11.79 van het Besluit activiteiten leefomgeving stellen regels aan het gebruik van het geweer. De regels voor en de selectie van het gebruik van middelen (zoals geweer, hond, lokvogels) en methoden bij het vangen en doden van dieren, zijn opgenomen in de artikelen 8.74 o tot en met 8.74 q van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

De in de vrijstelling opgenomen lijst is limitatief. Lokmiddelen worden beperkt toegestaan. Door gebruik van lokmiddelen komen op een schadeperceel aanvliegende ganzen dichterbij de jager, waardoor de kans op crippling (het slechts aanschieten van ganzen) kleiner wordt. Dit maakt het afschot effectiever waardoor een snellere en effectievere verjaging naar de foerageergebieden volgt.

Vierde lid: voorschriften en beperkingen vergunningvrije activiteit

Voor de uitvoering en controle daarop is het van belang dat aan het gebruik van de vrijstelling een aantal voor de grondgebruiker toepasbare voorschriften en beperkingen worden opgenomen. Het gaat daar om bepalingen waar de grondgebruiker of de voor diens belang optredende jachtaktehouders zich dienen te houden.

De voorschriften en beperkingen onder a. tot en met m. zijn om verschillende redenen opgenomen. Het gebruik van het geweer, is vanwege veiligheidsredenen en redenen ter voorkoming van onnodig lijden, gebonden aan een aantal voorschriften. Het gaat daarbij om veilig gebruik van het geweer, alsook om beheersing van de schutter om verwonden van ganzen te voorkomen.

De bestrijding van belangrijke schade door ganzen of dreigende schade is in de vrijstelling niet beperkt tot de 'gewone' dagen van de week. Schade wordt veroorzaakt doordat groepen ganzen over meerdere dagen proberen op een perceel neer te strijken en daar te foerageren. Verjagingsacties hebben vaak pas na enkele dagen aaneen effect. Ook op zondagen en de in de wet benoemde feestdagen moeten grondgebruikers in de gelegenheid worden gesteld om de verjagingsacties uit te voeren. Het is uiteraard aan de grondgebruikers, maar ook aan de houders van een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit om voor zichzelf te bepalen of het uitvoeren van de handelingen op zon- en feestdagen gewenst is vanuit persoonlijke overtuiging, of vanuit respect voor de omgeving.

Daar waar ter voorkoming van schade aan gewassen een vrijstelling wordt verleend, ligt het voor de hand dat de handeling alleen plaatsvindt op of nabij percelen die zijn te beschouwen als 'schadegevoelig voor ganzenvraat'. Dit is omschreven in het Friese Ganzenbeleid "De Fryske Guozzenoanpak 2017-2020" (verlengd tot 2023) en wordt uitgewerkt in het faunabeheerplan. Gebruik van de vrijstelling is dan ook logischerwijs beperkt tot de percelen waar deze gewassen bedrijfsmatig worden geteeld, en – daar het gaat om het verjagingsdoel – ook vanaf aangrenzende percelen. Dit houdt in dat in gebieden waar juist voor de ganzen specifieke maatregelen zijn of worden voorzien om hen daar de nodige rust te bieden, deze handeling contraproductief is en derhalve niet gewenst. Indien in die gebieden toch zou moeten worden ingegrepen in de ganzenpopulatie dan kan daarvoor een maatwerk ontheffing worden aangevraagd.

Voor het gebruik van het geweer gelden in het Besluit activiteiten leefomgeving de nodige beperkingen. Daar waar andere vormen van gebruik gewenst of noodzakelijk zijn, is het aan het bevoegd gezag om hier in het besluit rekening mee te houden en deze ook zodanig te benoemen. Voor verjaging met ondersteunend afschot geldt dat dit ook mogelijk moet zijn op locaties welke mogelijk niet voldoen aan de eisen van (de omvang) van een jachtveld als beschreven in artikel 11.76 van het Besluit activiteiten leefomgeving, mits in voldoende mate rekening kan worden gehouden met de veiligheid van derden. Dit betekent dat de houder van een omgevingsvergunning voor een

jachtgeweeractiviteit steeds op grond van de situatie ter plekke een inschatting moet maken of het gebruik van het geweer ter plaatse verantwoord is, of niet.

Gebruik van lokmiddelen wordt toegestaan, hoofdzakelijk om er voor te zorgen dat ganzen voor de houder van een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit binnen de maximale schootsafstand kunnen komen, zodat het bedoelde ondersteunend afschot er toe leidt dat één of enkele dieren ook direct dodelijk kunnen worden getroffen, gekoppeld aan het effect dat daarbij bij de rest van de groep ganzen een schrikeffect ontstaat, als zij een of enkele van hun soortgenoten zien wegvallen en daarna het betreffende perceel en de omgeving als onveilig gaan beschouwen.

Het gebruik van lokmiddelen is derhalve niet bedoeld om daarmee zoveel mogelijk dieren achtereen te kunnen schieten. Dit zou haaks staan op de doelstelling van de handeling, namelijk het verjagen met ondersteunend afschot.

Gebruik van lokmiddelen is verder beperkt tot middelen die voor aanvliegende ganzen pas op relatief korte afstand kunnen worden waargenomen (zicht: lokganzen, gehoor: lokfluit). Lokmiddelen die tot doel hebben om ganzen vanaf een grote afstand te lokken hebben voor deze handeling juist een contraproductief effect, omdat dan mogelijk ganzen worden aangelokt die in eerste instantie helemaal niet van plan waren om op het betreffende perceel aan te vliegen. Daarom worden lokmiddelen waarmee elektronisch versterkte geluiden kunnen worden gemaakt nadrukkelijk niet toegestaan. Ook ziet de vrijstelling niet op het gebruik van lokvoer. Er zijn echter ook apparaten in de handel waarmee elektronisch versterkt juist schrikgeluiden voor ganzen kunnen worden gemaakt. Dat dergelijke apparatuur juist wel kan helpen met het verjagen van ganzen is evident. Daarom is gebruik van dergelijke apparatuur niet verboden.

Ondanks alle door een houder van een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit betrachte verplichte zorgvuldigheid met betrekking tot afgeven van een veilig schot binnen schootsafstand, blijft het mogelijk dat een gans onbedoeld niet direct dodelijk wordt geraakt. In die gevallen moet de betreffende houder van een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit er alles aan doen om verder onnodig lijden van het dier te voorkomen en het dier op humane wijze zo snel mogelijk uit zijn lijden verlossen. Het juiste gebruik van de aan hem beschikbaar gestelde middelen vereist vaardigheid en deskundigheid.

Vanuit esthetisch oogpunt, maar vooral ter voorkoming van uitbraken van dierziekten, is het ongewenst gedode dieren ergens in het veld achter te laten, waardoor deze kunnen worden gevonden door passanten of aaseters. De voorkeur is om gedode dieren voor consumptie mee te nemen. Gedeputeerde staten zijn er van overtuigd dat de jachtaktehouders hieraan ook de voorkeur geven. Het kan uiteraard voorkomen dat ganzen niet meer voor consumptie geschikt blijken te zijn. In dat geval verdient het de voorkeur om de karkassen af te voeren naar afval- of destructievoorzieningen. Het begraven op voldoende diepte van de karkassen is ook mogelijk, echter daarbij moet de jachtaktehouder wel nadrukkelijk toestemming hebben van de grondeigenaar.

Indien er ringen en halsbanden aan gedode vogels worden aangetroffen, moeten deze ringen, onder vermelding van datum en plaats van afschot, worden gezonden aan het Vogeltrekstation, Postbus 50, 6700 AB te Wageningen. Dit kan (bij voorkeur) ook digitaal op www.geese.org; indien de gans alleen een metalen ring heeft kan dit gemeld worden op www.griel.nl.

Artikel 5.24 en 5.25 Begrenzing en wijziging van de ganzenfoerageergebieden

In de artikelen 5.24 en 5.25 is de begrenzing van ganzenfoerageergebieden en de soort-specifieke ganzenfoerageergebieden geregeld. De begrenzing is vastgelegd op de kaarten die deel uitmaken van deze verordening en zijn opgenomen als Bijlage 5.3.

Gedeputeerde staten is bevoegd om de begrenzingen van beide kaarten aan te passen als zich een geval voordoet als genoemd in onder a tot en met e.

Tevens is gedeputeerde staten bevoegd om percelen te verwijderen als sprake is van een geval genoemd in het tweede lid onder a. of b. Gedeputeerde staten kunnen, al dan niet op verzoek van de grondgebruiker, percelen toevoegen of verwijderen, waarmee de begrenzing wordt aangepast.

Artikel 5.26 Vergunningvrije activiteit soorten vogelrichtlijn: bestrijding kokmeeuw en zilvermeeuw in specifieke gevallen

In artikel 5.26 zijn schadesoorten en vergunning-vrije activiteiten aangewezen in afwijking van het bepaalde in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet en artikel 11.37, eerste lid, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving. Het opnemen van vergunning-vrije activiteiten voor het bestrijden van vogels, hier specifiek het vangen en doden van de kokmeeuw en de zilvermeeuw, kan op grond van artikel 11.44, tweede lid, onder c, van de Besluit activiteiten leefomgeving voor vogels slechts betrekking hebben op belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren, of belangrijke schade aan flora of fauna.

In de praktijk moet het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid ook in het geding zijn, om aan schadebestrijding van vogels te kunnen doen. Zo veroorzaken bij vuilstort Ecopark De Wierde en kadaververwerkingsbedrijf Sonac, de kokmeeuw en de zilvermeeuw gevaar door schade aan vee en volksgezondheid, in verband met verspreiding van ziektekiemen en scherp afval. Dit artikel voorziet hier in.

Voor een effectieve bestrijding van deze schade moet de mogelijkheid bestaan voor het gebruik van het geweer op gronden, die normaliter in beginsel verboden zijn. Op grond van artikel 11.75, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving kan van de betreffende verboden vrijstelling worden verleend.

De kokmeeuw en de zilvermeeuw komen voor in de gehele provincie Fryslân. Wel is de dichtheid en de verspreiding afhankelijk van het landschapstype. De zilvermeeuw komt het meeste voor in het noordelijk deel van de provincie. De kokmeeuw en de zilvermeeuw komen in zodanige aantallen voor, zowel binnen Nederland als Fryslân, dat de staat van instandhouding als 'gunstig' geldt.

Artikel 5.27 Vergunningvrije activiteit andere soorten: onderzoek en onderwijs, amfibieën

In dit artikel is bepaald dat genoemde soorten kikkers beschermd zijn, maar dat is toegestaan om eitjes van deze kikkersoorten tijdelijk te vangen, te bekijken en om de metamorfose van amfibieën te aanschouwen. Het gaat in feite over het vangen van kikkerdril voor educatieve doeleinden. Het is van belang dat scholen de bijzondere metamorfose van dril naar kikker(visje) kunnen laten zien aan hun leerlingen. De bescherming van de natuur is gebaat met beleving van het wonder der natuur door kinderen.

Het is niet toegestaan volwassen dieren te houden. Zodra de jonge kikkertjes volledig ontwikkeld zijn (dus vier pootjes en geen staart meer), moeten ze worden teruggezet op de vangstplaats. De reden

dat ze op dezelfde locatie teruggezet moeten worden heeft te maken met het voorkomen van de verdere verspreiding van een virus dat bij amfibieën voor kan komen.

In de verordening Wet natuurbescherming 2017 stond de poelkikker ook als vergunning-vrije soort genoemd ten behoeve van onderzoek en onderwijs. Dit is echter een Habitatrictlijnsoort en daarmee strikter beschermd dan de nationale, algemenere soorten en om die reden uit dit artikel geschrapt.

Artikel 5.28 Vergunningvrije activiteit andere soorten: verplaatsen van amfibieën en reptielen ter voorkoming van verkeerslactoffers

Vele vrijwilligers spannen zich in om dieren te behoeden voor de gevaren van het wegverkeer, zoals paddenwerkgroepen. Tijdens de paddentrek steken deze dieren soms drukke verkeerswegen over. Vrijwilligers helpen de dieren een handje om veilig de overzijde te bereiken en vangen ze daartoe. Deze inspanningen ten bate van de natuur kan worden gefaciliteerd met dit artikel. Deze toepassing is beperkt geldig en ziet alleen op de beschermingshandeling. Na het vangen van de te verplaatsen dieren moeten deze weer op een voor hen veilige plek worden vrijgelaten, in de directe nabijheid van de vangplaats.

De bevoegdheid van provincies om deze andere soorten als vergunning-vrije gevallen aan te wijzen, is gebaseerd op artikel 11.56 van het Besluit activiteiten leefomgeving.

Artikel 5.29 Vergunningvrije gevallen andere soorten: ter voorkoming van overlast binnen de bebouwde kom

Op grond van artikel 11.42 en 11.44, derde lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving is het mogelijk om vogels die in de bebouwde kom overlast veroorzaken, te bestrijden, door in de omgevingsverordening soorten aan te wijzen.

Voor de bestrijding van overlast van vogels en diersoorten van Europees belang, is het zaak dat is voldaan aan de eisen die de Vogelrichtlijn en de Habitatrictlijn stellen. Dat betekent dat sprake moet zijn van het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of de veiligheid van het luchtverkeer (bij vogels), of een andere dwingende reden van groot openbaar belang (bij strikt beschermde soorten). De veiligheid van het wegverkeer is in dit verband een reden van openbare veiligheid in de zin van de beide richtlijnen.

Voor andere (nationaal beschermde) diersoorten is op grond van artikel 11.57 en artikel 11.59, derde lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving, overlastbestrijding door gemeenten in de bebouwde kom, op basis van nationaal beleid, een onvoorwaardelijk toegestaan belang.

Bij de toepassing van een vrijgestelde activiteit is het aan de gemeenten zelf om telkens te beargumenteren dat van een dergelijk belang in een concreet geval sprake is. Binnen de provincie Fryslân zal worden gekozen voor het voorschrijven van een soortenbeheerplan, als voorwaarde voor het gebruik kunnen maken van de vergunningvrije activiteit. Gedeputeerde staten zullen daarvoor nadere voorwaarden stellen.

Artikel 5.30 Vergunningvrije activiteit niet-beschermde soorten: gebruik van geweer en luchtdrukwapen

Op grond van dit artikel is het toegestaan om niet-beschermde soorten, ook wel plaagdieren of ongedierte genoemd, te beheren en te bestrijden. De diersoorten waar het artikel voor geldt zijn opgenomen in Bijlage 5.5. Het betreft diersoorten die niet zijn beschermd op grond van de

Omgevingswet en de uitvoeringsregelingen. Wel blijft de algemene zorgplicht van kracht. De dieren mogen dan ook alleen worden bestreden in geval van schade en overlast.

In specifieke gevallen, zoals weergegeven in Bijlage 5.5, kan het nodig zijn om, buiten de feitelijke jacht om, een geweer te gebruiken. Het gaat niet alleen om gevallen waarin buiten de jacht om, een geweer mag worden gebruikt, maar ook om verruimde mogelijkheden voor het gebruik van het geweer tijdens het gehele etmaal (dus ook na zonsondergang en zonsopkomst) en met gebruik van hulpmiddelen zoals weergegeven in de bijlage.

Tevens wordt in dit artikel het gebruik van een luchtdrukwapen bij bestrijding van niet-beschermd aangewezen diersoorten toegestaan. Een luchtdrukwapen is een selectiever middel dan bijvoorbeeld gif, omdat er minder risico bestaat andere dieren schade toe te brengen.

De middelen voor het vangen en doden staan in artikel 11.72 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Het gebruik van een luchtdrukwapen is niet opgenomen in de toegestane middelen en methoden voor het bestrijden van dieren. Een luchtdrukwapen mag op grond van de Wet wapens en munitie alleen op eigen erf worden gebruikt. In de verordening willen we onder voorwaarden het luchtdrukwapen wel toestaan voor bovenstaande dieren.

Artikel 5.31 Maatwerkregel soorten vogelrichtlijn: specifieke zorgplicht ter bescherming van weidevogels

Het bestaande artikel 5.20 om weidevogels te beschermen is uitgebreid met een verplichting om voor specifieke weidevogelgebieden die zijn aangegeven op een kaart in Bijlage 5.6 een inventarisatie naar weidevogels (nesten/eieren en kuikens) te laten uitvoeren, voordat werkzaamheden op het wei- of akkerbouwland mogen worden uitgevoerd. Het betreft hier de gebieden die zijn aangeduid als open weiland en open akker. Deze gebieden vallen onder de regeling voor Agrarische natuurbeheerpakketten waarvoor subsidies voor legselbeheer mogelijk zijn.

De reden voor het specifiek invullen van de zorgplicht voor deze Vogelrichtlijn-soorten komt voort uit de evaluaties van de Weidevogelnota (2014-2020). Hieruit blijkt dat nog geen sprake is van herstel, of dat de beleidsdoelen gehaald worden. Daarnaast is een van de doelen in de Omgevingsvisie de biodiversiteit te vergroten en daarbij in te zetten op de voor Fryslân belangrijke en kenmerkende soorten. Meerdere maatregelen lijken dan ook noodzakelijk om deze kenmerkende Friese vogelsoorten (Grutto, Kievit, e.a.) in Fryslân te behouden.

Een van de oorzaken van een verslechterende staat van instandhouding zijn landbouwkundige werkzaamheden die in de weilanden en akkerbouwgronden plaatsvinden, ten tijde van het broedseizoen van deze weidevogels en grondbroeders. Landbouwkundige werkzaamheden zoals maaien, (sleepslang-)bemesten, zaaien, frezen, schoffelen, eggen en landbouwkundige bewerkingen, maar ook beweiding door vee kunnen ervoor zorgen dat nesten beschadigd of vernield raken, waardoor eieren niet uit komen en er geen aanwas is van nieuwe dieren om de populatie op peil te houden.

Hoewel op basis van de Wet natuurbescherming en ook onder de Omgevingswet, het verboden is bij wet om opzettelijk nesten of eieren te vernielen, beschadigen, als ook het doden van vogels, is het in de praktijk lastig gebleken om een dergelijke overtreding vast te stellen en aan te tonen. Een provinciale toezichthouder moet er maar net bij zijn op het moment van overtreding. Bovendien kan diegene zich nog beroepen op het argument dat hij of zij niet op de hoogte was van de aanwezigheid van nest(en). En in sommige gevallen is het achteraf lastig aan te tonen dat er vogels hebben zitten broeden.

Met dit toegevoegde artikel willen we voorkomen dat nesten vernield worden, door vóór de start van de werkzaamheden een controle in het weiland, of op het perceel plaats te laten vinden. De controle ziet toe op de aanwezigheid van nesten, eieren of kuikens van weidevogels en grondbroeders, maar kan ook toezien op aanwezigheid van reekalven en hazen, omdat die ook getroffen kunnen worden door de werkzaamheden.

De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om via een maatwerkregel specifieke zorgplichten op te leggen, onder andere voor inheemse vogels. Een meer ingevulde specifieke zorgplicht, maakt het mogelijk dat deze strafrechtelijk wordt gehandhaafd in onmiskenbare gevallen, of in gevallen waarin een opgelegd maatwerkvoorschrift niet wordt nageleefd. Overtreding van deze verboden is een economisch delict en kan leiden tot strafrechtelijke vervolging. De verboden worden ook bestuursrechtelijk gehandhaafd.

In de periode waarin dit artikel van toepassing is, vinden geen landbouwkundige bewerkingen en beweiding van vee plaats. Een initiatiefnemer dient eerst onderzoek in te stellen of er broedgevallen of nesten op het land aanwezig zijn. Hiervan moet een registratie worden bijgehouden, die ook bij de uitvoerder van de werkzaamheden bekend en in bezit moet zijn, voor eventuele controles door het bevoegd gezag.

Pas als er geen nesten van weidevogels of kuikens zijn, of als passende preventieve maatregelen zijn genomen, kan worden gestart met de werkzaamheden.

Periode

Dit artikel is van toepassing in de periode van 11 februari tot en met 31 juli. De periode is zo gekozen dat de kuikens de tijd hebben om echt vliegvlug te kunnen worden (met wat extra tijd voor fladderweken, want erg jonge kuikens kunnen nog niet snel wegvliegen). Daarbij begint het broedseizoen voor weidevogels steeds eerder ten gevolge van warmere winters.

Inventarisatie en ter zake kundige

De inventarisatie kan worden uitgevoerd door een lokale vogelwachter of nazorger van de Bond Friese VogelWachten (BFVW) of een andere ter zake kundige, zoals dat nu ook al gebeurt. Het document met paraaf dient op verzoek van de toezichthouder te kunnen worden getoond. De inventarisatie dient te worden uitgevoerd kort voor de werkzaamheden aanvangen.

Preventieve maatregelen

Indien uit de verplichte inventarisatie is gebleken dat nesten, eieren of kuikens van weidevogels of grondbroeders aanwezig zijn, dan mag de landbouwkundige bewerking of het beweiden met vee slechts doorgang vinden als de in 5.31, derde lid genoemde preventieve maatregelen zijn getroffen.

Het kortdurend verplaatsen van nesten is toegestaan op grond van artikel 5.19 van de verordening.

De vereisten in dit artikel sluiten aan bij de vereisten opgenomen in de beheerpakketten voor Legselbeheer in het kader van Agrarische Natuur- en Landschapsbeheer.

Van dit artikel kan worden afgeweken indien er voor de betreffende landbouwkundige werkzaamheden en situaties een toegespitste goedgekeurde gedragscode aanwezig is en de activiteit aantoonbaar volgens die gedragscode wordt uitgevoerd.

Artikel 5.32 Maatwerkvoorschrift soorten vogelrichtlijn specifieke zorgplicht jaarrond beschermde nesten van vogels

In algemene zin zijn de nesten van vogels beschermd op grond van artikel 11.38, eerste lid, onder b. van het Besluit activiteiten leefomgeving. Meestal gaat het dan om nesten die dat broedseizoen in gebruik zijn door de vogels. Veel vogels maken namelijk elk jaar een nieuw nest, of zijn in elk geval in staat om een nieuw nest te bouwen. Er zijn ook vogelsoorten die juist terugkeren op het oude nest en heel locatietrouw zijn. De RVO heeft hiervoor in 2009 een lijst met vogelsoorten opgesteld waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd. Hierin zijn de vogelsoorten in vijf categorieën onderverdeeld. Het is echter een landelijke lijst waardoor er soorten opstaan die niet of minder relevant zijn voor onze provincie. Daarbij is de lijst verouderd en de gunstige staat van instandhouding van soorten inmiddels gewijzigd. In opdracht van de provincie heeft SOVON een analyse uitgevoerd en een afgeleide lijst opgesteld die is toegesneden op de Friese situatie. De lijst is in Bijlage 5.7 opgenomen. Wij volgen hier het voorbeeld van de provincie Overijssel en Limburg die ook een "eigen" lijst hebben opgesteld.

Door de soorten die gedeputeerde staten beschouwt als jaarrond beschermd, op te nemen in een lijst, wordt inzichtelijk gemaakt welke nesten ook bescherming buiten het broedseizoen genieten. Zo is het voor een ieder duidelijk voor welke soorten een vergunningplicht geldt. Voor deze jaarrond beschermde nesten is het verbod van artikel 11.37, eerste lid, onder b., van het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing en is een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit noodzakelijk.

Nesten van andere soorten, dan die aangewezen op grond van artikel 5.32, eerste en tweede lid, zijn, met uitzondering van het gebruik tijdens de periode van voortplanting, niet beschermd.

Afdeling 5.7 Houtopstanden

Algemeen

Onder de Omgevingswet blijft het beschermingsregime, zoals dat gold onder de Wet natuurbescherming, gehandhaafd. Op grond van artikel 11.119 van het Besluit activiteiten leefomgeving kunnen provincies in hun omgevingsverordening maatwerkvoorschriften stellen over houtopstanden. In deze verordening zijn eisen en voorwaarden uitgewerkt voor de meldingsplicht en de bosbouwkundige wijze van herplant.

In artikel 4.3, eerste lid, van de Omgevingswet staat dat het vellen en beheren van houtopstanden een activiteit is. Een houtopstand is een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend (een griend is een vochtige akker waarop wilgenhout wordt verbouwd). Vellen betekent het rooien of verrichten van andere handelingen die de dood of ernstige beschadiging van een houtopstand tot gevolg kunnen hebben. Dit staat in Bijlage A van de Omgevingswet.

Een belangrijk onderdeel van het beheren van houtopstanden, is de herplantingsplicht na het vellen. Artikel 4.35 tweede lid, Omgevingswet bepaalt dat de rijksregels (Bal) er in ieder geval toe strekken dat na het vellen of het anders tenietgaan van een houtopstand, herbepanting plaatsvindt op bosbouwkundig verantwoorde wijze. Tevens worden de regels over het vellen en beheren van houtopstanden gesteld met het oog op de instandhouding van het bosareaal, de natuurbescherming of het beschermen van landschappelijke waarden.

Dit is uitgewerkt in afdeling 11.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving: "Activiteiten die houtopstanden, hout en houtproducten betreffen".

Wat valt onder de definitie van een houtopstand?

In Bijlage A bij de Omgevingswet wordt verstaan onder een houtopstand: zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend. In het Besluit activiteiten leefomgeving wordt dit ingeperkt. Zo staat in artikel 11.111 wat in elk geval niet wordt verstaan onder het vellen van houtopstanden.

Zoals uit het Besluit activiteiten leefomgeving blijkt is afdeling 11.3.1 “Activiteiten die houtopstanden, hout en houtproducten betreffen” niet van toepassing op houtopstanden welke een zelfstandige eenheid vormen die een kleinere oppervlakte grond beslaan dan tien are, of bestaan uit een rijbeplanting die twintig of meer bomen bevat, gerekend over het totaal aantal rijen. Dit wil niet zeggen dat de te vellen houtopstand groter moet zijn dan tien are of bij rijbeplanting twintig bomen of meer. Een weg of een sloot onderbreekt de zelfstandige eenheid of rijbeplanting namelijk niet. En ook op een velling van één are, deel uitmakende van een houtopstand, groter dan tien are, is afdeling 11.3.1 van het Besluit activiteiten leefomgeving, van toepassing. Eveneens is deze afdeling van toepassing op een velling van één boom, staand in een eenrijige beplanting, die meer dan twintig bomen omvat. Dit geldt ook op de velling van houtopstanden welke visueel aaneengesloten zijn en gezamenlijk een oppervlakte van tien are of meer heeft, of bestaan uit een rijbeplanting van twintig bomen of meer. Wat betreft laanbeplanting geldt dat laanbeplanting een rijbeplanting is, maar een rijbeplanting geen laanbeplanting hoeft te zijn (bijvoorbeeld houtsingels).

Met de opbrengst van houtige biomassaplantages kan worden voorzien in de stijgende vraag naar houtige biomassa voor duurzame energieopwekking. Omdat houtige biomassaplantages naar hun aard een tijdelijk karakter hebben zou de herbeplantingsplicht op voorhand een ongewenst belemmerend effect hebben op de oprichting van houtige biomassaplantages, omdat na de oogst opnieuw zou moeten worden geplant. Daarom heeft de wetgever er voor gekozen om een uitzondering voor de productie van houtige biomassa op te nemen. De verantwoordelijkheid voor het aantonen dat sprake is van houtige biomassa, waardoor de wet hier geen betrekking op heeft, ligt bij de melder.

Artikel 5.34 Maatwerkvoorschrift meldplicht vellen van een houtopstand

Op grond van artikel 11.126 van het Besluit activiteiten leefomgeving is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder daarvan voorafgaand melding te doen bij gedeputeerde staten. Provincies kunnen op grond van artikel 11.119 van het Besluit activiteiten leefomgeving maatwerkvoorschriften stellen over de melding. Deze regels kunnen in elk geval betrekking hebben op: a) de gegevens die bij de melding worden verstrekt, b) de termijn waarbinnen de melding wordt gedaan, en c) de wijze waarop een melding wordt gedaan.

In artikel 5.34 zijn de eisen opgenomen waaraan een melding moet voldoen. De hierin opgenomen gegevens worden gevraagd zodat gedeputeerde staten aan de hand hiervan een goed beeld kunnen vormen over de te vellen houtopstand, de reden van de velling en de locatie van de te herplanten houtopstand. De locatie van de herbeplanting zal de melder, in overleg met de gemeente waar de houtopstand wordt geveld moeten bepalen. Bij het bepalen van de locatie dient, met in achtneming van het bepaalde in deze verordening, de volgende voorkeursvolgorde te worden gehanteerd: 1. herplant op locatie; 2. herplant aansluitend aan een boskern binnen de gemeente; 3. herplant aansluitend aan een boskern buiten de gemeente; 4. herplant aansluitend bij natuurnetwerk Nederland. Bij het bepalen van de locatie wordt rekening gehouden met het provinciaal beleid zoals geformuleerd in de Omgevingsvisie (structuurvisie ‘Grutsk op ’e Romte’) en het gemeentelijke beleid in omgevingsvisies en omgevingsplannen. Hierin zijn de landschappelijke en cultuurhistorische kenmerkende kwaliteiten van de verschillende landschapstypen beschreven, waaraan bij herplant zal moeten worden voldaan.

Daarnaast is in dit artikel de termijn waarbinnen de melding moet worden gedaan geregeld. Dat is tenminste zes weken, maar niet eerder dan één jaar, voorafgaand aan het vellen van de houtopstand. In artikel 11.126 van het Besluit activiteiten leefomgeving is een wachttijd van vier weken opgenomen. In de huidige praktijk (onder de Wet natuurbescherming) wordt een termijn van zes weken gehanteerd. Gebleken is in de afgelopen jaren dat zes weken al een krappe termijn is om de melding te kunnen behandelen. Op grond van artikel 11.119 van het Besluit activiteiten leefomgeving is het mogelijk om met een maatwerkvoorschrift deze termijn aan te passen. Dit betekent dat aangesloten wordt bij de huidige gehanteerde wachttijd van zes weken.

Gedeputeerde staten kunnen op grond van artikel 5.34, vierde lid, van de verordening in geval van spoedeisende omstandigheden afwijken van de termijn van zes weken die op grond van artikel 5.31, eerste lid is bepaald. Ondanks het spoedeisende karakter moet wel een melding worden ingediend.

Spoedeisende omstandigheden zijn bijvoorbeeld omstandigheden die gelet op de verkeersveiligheid, de openbare veiligheid anderszins (denk aan een boom die op een gebouw dreigt terecht te komen) of de volksgezondheid (een schimmel in een boom die mogelijk effecten kan hebben op de volksgezondheid) een spoedige velling van een houtopstand noodzakelijk maken. Hierbij valt bijvoorbeeld ook te denken aan noodvellingen na storm of ijzel. Ook kan gedacht worden aan fytosanitaire maatregelen. Fytosanitair betekent 'plantengezondheid'. Dit zijn dus maatregelen gericht op de gezondheid van de houtopstand. Insteek hierbij is dat de initiatiefnemers worden geacht planmatig beheer en vellingen uit te voeren. De uitzondering is niet bedoeld om zomaar niet goed ingeplande werkzaamheden, toch snel uit te kunnen voeren. In alle gevallen geldt dat door de melder tevens moet worden nagegaan of een omgevingsvergunning nodig is in het kader van andere wet- en regelgeving, zoals een Natura 2000-activiteit of een flora- en fauna-activiteit en op grond van gemeentelijke regelgeving.

Van spoedeisende omstandigheden kan ook sprake zijn wanneer de natuurlijke omstandigheden in de te vellen houtopstand zodanig zijn, dat mogelijkheden tot vellen zich slechts in specifieke omstandigheden voordoen, die niet vooraf te voorspellen zijn. Hierbij kan gedacht worden aan toegang tot zeer natte terreinen, waarbij slechts bij droogte of zware vorst een terrein te betreden is.

Artikel 5.35 Maatwerkvoorschrift vereisten herplantingsplicht

De achterliggende gedachte voor het opnemen van regels voor het behouden van houtopstanden komt voort uit de Boswet (een voorloper van de Wnb) en heeft tot doel de instandhouding van het bosareaal in Nederland. De instandhouding van het bosareaal krijgt in de wet vorm door de verplichting tot herbeplanting van een houtopstand, die is geveld of anderszins is tenietgegaan. Hierbij moet de oppervlakte van een geveld houtopstand op een bosbouwkundig verantwoorde wijze worden herplant. Op grond van artikel 11.119 van het Besluit activiteiten leefomgeving hebben provincies de mogelijkheid om maatwerkvoorschriften te stellen over de bosbouwkundig verantwoorde wijze van herplant.

In artikel 5.35 is dit uitgewerkt. Hierbij is van belang dat de hoeveelheid bosareaal behouden blijft en dat de herplant op dusdanig verantwoorde wijze wordt uitgevoerd, dat sprake is van een duurzame instandhouding en ontwikkeling van de houtopstanden. Indien de houtopstanden op het perceel waarop de her te planten houtopstanden wordt herplant, niet voldoende aanslaan, dan blijft de herplantingsplicht rusten op de oorspronkelijke locatie waar de houtopstanden zijn geveld of tenietgegaan.

In artikel 5.35, eerste lid, onder b., is opgenomen dat herplant op bosbouwkundig verantwoorde wijze plaats moet vinden. Onderdeel hiervan is dat gebruik moet worden gemaakt van inheemse

soorten. In de Bijlage 5.8 is een lijst toegevoegd van inheemse soorten die in onze provincie als inheems worden beschouwd en hiermee onder de reikwijdte van het artikel vallen. Deze lijst is samengesteld in opdracht van de provincie door adviesbureau Tauw.

Voor gevallen waarin het niet wenselijk is dat gebruik wordt gemaakt van inheemse soorten, kan ontheffing worden aangevraagd. Dit kan bijvoorbeeld in gevallen waarbij vanuit landschappelijke of cultuurhistorische redenen (bijvoorbeeld bij landgoederen) gekozen werd voor uitheemse soorten. Maar ook kunnen bodemkundige en waterhuishoudkundige redenen bepalend zijn voor de keuze voor meer op houtproductie gerichte, niet-inheemse boomsoorten. Dit is geregeld in artikel 5.32, derde lid, van de verordening. Het is aan het oordeel van het bevoegd gezag of hiervan sprake is.

Het vierde lid betreft herplant binnen Natura 2000-gebieden. Hierin is aangegeven dat herplant binnen deze gebieden plaats moet vinden op een wijze en met soorten die de natuurlijke kenmerken en de instandhoudingsdoelstellingen van de gebieden niet aantasten.

Artikel 5.36 Maatwerkvoorschrift afwijken termijn herplantingsplicht

Op grond van artikel 11.129 van het Besluit activiteiten leefomgeving dient de locatie waar de houtopstand is geveld of anderszins teniet is gegaan, binnen drie jaar na velling op bosbouwkundig verantwoorde wijze te worden herplant. Op grond van artikel 11.119 van het Besluit activiteiten leefomgeving is het mogelijk om hiervoor maatwerkvoorschriften te stellen.

Gedeputeerde staten kan middels dit maatwerkartikel ontheffing verlenen van de in artikel 11.129 gestelde termijn. Ontheffing kan slechts worden verleend indien de aanvraag uiterlijk twee jaar na het vellen van de houtopstand is ingediend, middels een door gedeputeerde staten vastgestelde formulier en wordt voldaan aan de eisen zoals opgenomen onder b. tot en met e. van artikel 5.36.

Onder c. wordt gesproken over grootschalige projecten. Hierbij valt te denken aan grootschalige infrastructurele projecten of andere grootschalige bouwprojecten.

Onder d. wordt gesproken over bijzondere omstandigheden. Het is aan het bevoegd gezag te oordelen wanneer sprake is van een bijzondere omstandigheid.

Artikel 5.37 Maatwerkvoorschrift herplantingsplicht op andere grond

De regel is dat herbepanting op hetzelfde perceel dient plaats te vinden; alleen in uitzonderingsgevallen kan hiervan worden afgeweken. Op grond van artikel 11.130 van het Besluit activiteiten leefomgeving kunnen gedeputeerde staten middels een maatwerkvoorschrift toestaan dat herbepanting op andere grond plaatsvindt, indien de herbepanting voldoet aan de bij provinciale verordening gestelde regels. In artikel 5.37 is hier invulling aan gegeven.

In het eerste lid zijn de eisen opgenomen waaraan herbepanting op andere grond dan de grond waarop de houtopstand is geveld of anderszins teniet is gegaan, moet voldoen. Toegevoegd ten opzichte van de verordening Wet natuurbescherming 2017 is, dat de herbepanting in ieder geval binnen de grenzen van de provincie Fryslân dient plaats te vinden, om er voor te zorgen dat het totale oppervlakte aan houtopstanden binnen onze provincie gelijk blijft. Wij volgen hierin het voorbeeld van andere provincies.

In het tweede lid is een bepaling opgenomen betreffende het vellen van houtopstanden op landbouwgronden buiten het natuurnetwerk Nederland.

Het derde lid ziet toe op het herplanten van eenrijige rijbeplanting als vlakbeplanting. Voor het bepalen van de juiste maat en schaal bij het zoeken naar herplantlocaties spelen landschappelijke en cultuurhistorische aspecten een rol. De door de provincie vastgestelde kernkwaliteiten per landschapstype zijn daarbij bepalend.

Het aanvragen van een toestemming tot het herplanten op andere grond kan alleen in de gevallen zoals in artikel 5.37 is omschreven.

Artikel 5.38 Beoordelingsregels toestemming herplantingsplicht andere grond

Zoals in de toelichting bij artikel 5.36 is beschreven kunnen gedeputeerde staten ontheffing verlenen van artikel 11.129, eerste lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving, ten behoeve van herbeplanting op andere grond. Dit betekent dat ontheffing kan worden verleend van de plicht tot herplant op dezelfde locatie als waar de houtopstand is geveld of anderszins teniet is gegaan. In artikel 5.37, eerste lid zijn de gronden opgenomen, op grond waarvan de ontheffing niet wordt verleend. Op dit moment ontbreekt een provinciedekkende overzichtskaart met landschapselementen of andere kleine houtopstanden met belangrijke landschappelijke waarden. Hierdoor zal door gedeputeerde staten ieder geval afzonderlijk moeten worden beoordeeld of dit het geval is, en of er ontheffing kan worden verleend. Hierbij zullen zowel de kernkwaliteiten van de verschillende landschapstypen zoals die in de structuurvisie 'Grutsk op 'e Romte' zijn beschreven, als de door de gemeenten in hun omgevingsvisies en omgevingsplannen vastgelegde beleid, bepalend zijn voor de landschappelijke en of cultuurhistorische waardering van landschapselementen. Daarnaast wordt geen ontheffing verleend indien hierdoor de oppervlakte van een boskern afneemt, of hierdoor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren, of hierdoor een significant verstorend effect kan optreden.

Het tweede lid bevat een uitzondering: herbeplanting op andere grond is toegestaan indien de grond waarop de houtopstand zich bevond, nodig is ter uitvoering van een werk overeenkomstig een vastgesteld omgevingsplan. Hiervoor geldt een compensatieplicht. Om de hoogte van de compensatieplicht te bepalen wordt gebruik gemaakt van de op 31 augustus 1999 vastgestelde regeling 'Bestemmingswijziging Bos en Boscompensatie'. Provinciale staten hebben eerder al besloten de vastgestelde regeling onder deze verordening voort te zetten.

Artikel 5.39 Uitzondering herplantingsplicht baggerdepots

In afwijking van de plicht tot herbeplanting zoals opgenomen in artikel 11.129 van het Besluit activiteiten leefomgeving, geldt deze niet indien houtopstanden worden geveld op bij omgevingsplan aangeduide locaties, met de functie baggerdepot. Hiervoor geldt wel een meldplicht.

Artikel 5.40 Maatwerkvoorschrift meldplicht en herplantingsplicht voor terrein behorende organisaties

De minister van Economische Zaken heeft aan Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer ten tijde van de Boswet een ontheffing verleend. Op grond van deze ontheffingen mogen deze twee organisaties houtopstanden vellen, zonder een voorafgaande melding bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland te doen en hebben zij de mogelijkheid op andere grond te herplanten. Verantwoording vindt achteraf plaats.

In de huidige ontheffingen is een jaarlijkse rapportageplicht aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland opgenomen. Beide ontheffingen blijven op basis van het overgangsrecht, artikel 9.9, zesde lid van de Wet natuurbescherming, van kracht. Aangezien de ontheffingen ongewijzigd overgaan blijft de jaarlijkse rapportageplicht bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Het door beide

organisaties blijven rapporteren aan Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is niet wenselijk, aangezien de bevoegdheden in het kader van de Boswet bij de provincies komen te liggen. In het overgangsrecht is echter niet opgenomen dat de jaarlijkse rapportage naar de provincie gezonden moet worden. De voorgestelde oplossing is om, als provincie, direct na inwerkingtreding van de wet de beide ontheffingen in te trekken. Vervolgens kan Staatsbosbeheer een nieuwe ontheffing aanvragen op basis van de verordening. Voor de ontheffing van Rijkswaterstaat geldt dat de bestaande ontheffing kan worden ingetrokken voor de provinciale gronden waarvoor gedeputeerde staten bevoegd zijn. De ontheffing blijft gelden ten aanzien van de Rijksgronden en voor de gronden in de andere provincies. Daarvoor heeft gedeputeerde staten namelijk geen bevoegdheid.

Provinciale staten hebben er voor gekozen om voor terrein behorende organisaties (Staatsbosbeheer, It Fryske Gea en Natuurmonumenten) gebruik te maken van haar bevoegdheid tot verlening van ontheffing van de meldingsplicht en herplantingsplicht, omdat Staatsbosbeheer een rechtspersoon is die is belast met de uitvoering van een wettelijke taak en is aan te merken als een zelfstandig bestuursorgaan in de zin van artikel 1:1, eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 5.40 is limitatief geschreven en dat betekent dat voor andere organisaties of instanties geen ontheffing kan worden verleend.

Artikel 5.41 Maatwerkvoorschrift afbakening kapverbod ter bescherming van natuur- of landschappelijke -waarden

Op grond van artikel 11.128 van het Besluit activiteiten leefomgeving kan gedeputeerde staten een kapverbod middels een maatwerkvoorschrift opleggen, als dat nodig is voor de bescherming van bijzondere natuurwaarden of landschappelijke waarden. In artikel 5.38 is aangegeven in welke gevallen gedeputeerde staten een kapverbod kan opleggen ter bescherming van deze bijzondere natuurwaarden of landschappelijke waarden. Dit verbod kan telkens voor ten hoogste 5 jaren worden opgelegd.

Het vellen van een houtopstand heeft grote gevolgen voor de omgeving. Zowel voor de natuurwaarden, landschap als voor omwonenden. Tegelijkertijd betekent het opleggen van een kapverbod een grote inperking van het eigendomsrecht. Immers de rechthebbende kan niet vrijelijk beschikken over zijn eigendom. Wij constateren dat afgelopen decennia het aantal kapverboden nihil is geweest, maar tevens dat dat in sommige gevallen grote maatschappelijke onrust is geweest over het vellen van houtopstanden. Wij willen daarom inzichtelijk maken onder welke omstandigheden in ieder geval een kapverbod overwogen zal worden namelijk:

- a. de velling vindt plaats in het broedseizoen. Het broedseizoen loopt globaal van 15 maart tot en met 15 juli, maar kan afhankelijk van de weersomstandigheden eerder beginnen, dan wel later eindigen. Van belang is of een broedgeval aan de orde is, ongeacht de periode.
Er mag alleen worden gekapt als er door een ecologische terzake kundige is aangetoond dat er geen vogels zitten te broeden. Daarnaast dient de ecologische deskundige in dezelfde controle na te gaan of geen andere beschermde diersoorten aanwezig zijn, zoals vleermuizen.
Niet alleen beschermen we op deze manier broedende vogels, maar ook vleermuizen die veelal in dezelfde periode actief zijn of aanwezig zijn. Door een richtlijn voor de broedperiode aan te houden, geven we toch handvatten. Met hierin een nuance, omdat door de huidige klimatologische verschuivingen broedgevallen eerder of later voor kunnen komen.
- b. de velling betreft een bijzonder grote, aaneengesloten oppervlakte. Hierbij wordt een richtlijn gehanteerd van vijf hectare. Dat wil overigens niet zeggen dat onder deze

- grens geen kapverbod opgelegd kan worden, als omstandigheden daartoe aanleiding geven.
- c. de velling betreft zeer oude, maar wel vitale bomen. Een harde leeftijdsgrens is hierbij niet te geven; per soort varieert dit. Een populier kan bij 80 jaar al oud zijn, maar bij een inlandse eik kan die leeftijd veel hoger liggen.
 - d. de houtopstand heeft een belangrijke natuurlijke of landschappelijke waarde. Dit kan ook cultuurhistorische betekenis zijn, maar omdat het Bal het opleggen van een kapverbod alleen mogelijk maakt om redenen die beperkt zijn tot “de bescherming van natuur- of landschapswaarden”, zal de cultuurhistorische betekenis in het licht moeten staan van de bescherming van landschap of natuur.
 - e. in de Natura 2000-gebieden instandhoudingsdoelstellingen negatieve effecten zullen ondervinden. Normaal gesproken zal een kapverbod niet nodig zijn, omdat een aanvraag voor een vergunning in het kader van gebiedsbescherming geweigerd zal worden. Echter als deze niet aangevraagd is, dient de velling wel via een kapverbod voorkomen te worden.
 - f. de velling van de houtopstand heeft onevenredige negatieve effecten op populaties van beschermde soorten, of op het voorkomen van bijzondere vegetatietypen. Ook andere soorten en vegetatietypen die buiten de Natura 2000-gebieden of –doelen vallen, zijn soms zo bijzonder dat ze beschermd dienen te worden.
 - g. er is sprake van een oude bijzondere bosgroeiplaats, met specifiek daarbij behorende bodemopbouw of vegetatiekenmerken. Het vellen van de houtopstand kan hier negatieve gevolgen voor hebben. Oude bijzondere groeiplaatsen van bos zijn zeldzaam en niet zonder meer opnieuw te ontwikkelen.
 - h. indien er sprake is van een velling die niet toelaatbaar is op grond van andere artikelen van het Besluit activiteiten leefomgeving en daarom heeft geleid tot een weigering van de aanvraag om ontheffing of vergunning. Indien er een ontheffing in het kader van soortenbescherming of een vergunning voor gebiedsbescherming is geweigerd, maar wel een kapmelding is gedaan, kan het verstandig zijn om toch op die kapmelding te reageren met een kapverbod. Dit om te voorkomen dat een onduidelijke situatie ontstaat.
 - i. velling heeft om andere redenen dan geschetst onder a tot en met g een onevenredige impact op belangrijke landschaps- of natuurwaarden. De artikelen a tot en met g zijn niet uitputtend bedoeld. Gezien de grote variatie in houtopstanden is dat ook niet mogelijk. Er zijn altijd gevallen mogelijk waar een kapverbod toch noodzakelijk is, om natuur of landschappelijke waarden te beschermen.

Benadrukt wordt dat het kapverbod geen instrument is om uitvoering van andere omgevingsbesluiten, zoals wijzigingen van omgevingsplannen te beïnvloeden. In principe leggen wij een kapverbod op voor een periode van vijf jaar, zoals artikel 11.128, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving dit mogelijk maakt. Soms kan het nodig zijn om nader onderzoek te doen naar de daadwerkelijke gevolgen voor natuur- en landschapswaarden, door het vellen van een houtopstand. In die gevallen kan een kortlopend kapverbod worden opgelegd, om lopende dit onderzoek, onomkeerbare gevolgen te voorkomen.

Afdeling 5.8 Beheersing distel en Jakobskruiskruid

Artikel 5.42 vervangt in zijn geheel de voormalige Distelverordening en de Jakobskruiskruidverordening, die zowel wat betreft taalgebruik als op beleidsinhoudelijke gronden nodig aan herziening toe waren. De Distelverordening bijvoorbeeld stamt zelfs uit 1951.

De verplichting tot bestrijding van de Kale jonker en de Speerdistel zijn opgeheven. Beide soorten veroorzaken tegenwoordig nauwelijks problemen voor de landbouw.

Sinds de jaren vijftig is veel veranderd ten aanzien van landgebruik en soortverspreiding. Zo was de kale jonker een algemene en wijdverspreide plantensoort van de natte graslanden. Door gewijzigde waterhuishouding en aangepast graslandbeheer komt de soort tegenwoordig eigenlijk alleen nog maar voor in natuureservaten. Hoogproductieve graslanden worden door de soort gemeden.

Dit geldt ook voor de speerdistel. Deze soort kan alleen kiemen in open grond en wordt zodoende alleen maar aangetroffen in open (verstoorde) grond in graslanden en omgewerkte bermen. Van massale vestiging is veelal geen sprake. Doordat de soort open grond nodig heeft voor zaadkieming, zijn meerjarige standplaatsen in een dichte grasmat vaak onbestendig. Je vindt er vaak geen nieuwe generatie speerdistels meer doordat kiemmogelijkheden in gesloten graslandvegetaties ontbreken.

De akkerdistel is een meerjarige plant die zich kan vermenigvuldigen via kruipende wortelstokken die in de grond overwinteren en daardoor, na kieming, snel grotere oppervlakten innemen. De plant kan zich moeilijk vestigen in gesloten graslandvegetaties en kiemt vooral op opengewerkte, losse en door zon beschenen gronden. Op huidige intensief beheerde graslanden krijgt akkerdistel tegenwoordig weinig kans. Wel op omgewerkte akkers, maar daar is de akkerdistel niet moeilijker te bestrijden dan andere onkruiden met kruipende wortelstokken, zoals heermoes en klein hoefblad.

Ecologie en biodiversiteit

Zowel Jakobs kruiskruid als distels zijn inheemse plantensoorten die van grote waarde en betekenis zijn voor de ecologie en biodiversiteit. Beide plantensoorten zijn een belangrijke bron van nectar en stuifmeel voor veel soorten bijen, (zweef)vliegen en dagvlinders. Naast voedselbron hebben beide planten ook een functie in de voorplantingscyclus van insectensoorten. Sommige soorten zijn zelfs geheel aangewezen op deze planten. Zo leven de Sint-jakobsvlinder (*Tyria jacobaeae*) en de Jakobskruiskruid-aarvlo (*Longitarsus jacobaeae*) alleen maar van Jakobskruiskruid. Als de plant verdwijnt zullen beide soorten dus ook verdwijnen.

Jakobskruiskruid

Verhalen in de pers en media over Jakobs kruiskruid worden nog al eens overtrokken of aangedikt. Feit is dat Jakobs kruiskruid -net als alle andere in Nederland voorkomende kruiskruiden- de gifstof '*pyrrolizidine alkaloiden*' bevat. In grote hoeveelheden kan deze stof schadelijk zijn voor landbouwhuisdieren zoals paarden en koeien. Het is echter onjuist dat koeien en paarden al sterven na het eten van één hap van deze plant. Ook over het aantal slachtoffers dat sterft aan Jakobs kruiskruid bestaan veel speculaties. Vaak wordt de combinatie van het ziektebeeld leverfalen en het aantreffen van kruiskruid – of andere geelbloeiende planten- in de wei of in het hooi aangehaald als bewijs voor Jakobskruiskruid-vergiftiging, maar dit bewijs is wel erg indirect. Kruiskruidvergiftiging kan namelijk alleen worden vastgesteld op basis van sectie of punctie, in combinatie met voerresten waarin zich Jakobs kruiskruid bevindt.

Jakobskruiskruid is inheems in Europa en westelijk Azië. De plant groeit van nature in open (verstoorde) vegetaties op zandgronden. Met name de weg- en waterbouw en natuurontwikkelingsprojecten hebben ervoor gezorgd dat de plant sinds de jaren 1970 sterk is

toegenomen. Op huidige intensief beheerde graslanden krijgt Jakobs kruiskruid weinig kans. Wel op extensieve graslanden en paardenweiden, maar daar is Jakobs kruiskruid met de nodige inspanning redelijk goed te bestrijden. Met name in ecologisch opzicht heeft de plant veel waarde en betekenis voor de biodiversiteit. Ruim 150 verschillende insectensoorten maken gebruik van de plant.

Artikel 5.42 Verwijderingsplicht akkerdistel en Jakobs kruiskruid

Doel van deze bepaling is om een juiste balans te vinden tussen het belang van de landbouw enerzijds en het belang van natuur en biodiversiteit anderzijds. Uiteraard zijn de beschermende bepalingen uit de Omgevingswet ten aanzien van (broedende vogels) onverkort van toepassing. In geval verwijdering zou leiden tot verstoring van broedende vogels, is dat derhalve op grond van de soortenbeschermingsbepalingen in de Omgevingswet niet toegestaan.

De regeling heeft betrekking op het verwijderen van de soorten van landbouwgronden. Hieronder worden gronden met een agrarische bestemming verstaan.

Afdeling 5.9 Vergunningvrije Natura 2000-activiteit

Op dit moment is er geen aanleiding om, aanvullend op de regels over Natura 2000-activiteiten in het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving, regels te stellen over Natura 2000-activiteiten in deze omgevingsverordening.

HOOFDSTUK 6 Duurzame Energie

PM

HOOFDSTUK 7 Infrastructuur

Afdeling 7.1 Algemene bepalingen

Deze afdeling bevat algemene bepalingen die van toepassing zijn op de bij de provincie in beheer zijnde wegen, vaarwegen en meren en de daarbij horende kunstwerken zoals bruggen, tunnels en aquaducten.

Artikel 7.1 Normadressaat

Het normadressaat in dit hoofdstuk geldt voor een ieder die de activiteit of activiteiten verricht. Naast deze algemene bepaling kennen de afdelingen Wegen en Vaarwegen ook specifieke zorgplichten. Het normadressaat is ook gericht aan de vergunninghouder. De vergunninghouder is meestal de eigenaar of opdrachtgever die verantwoordelijk is voor het verrichten van de desbetreffende activiteit of activiteiten. De vergunninghouder draagt er zorg voor dat de voorschriften door zijn werknemers of contractanten worden nageleefd.

Artikel 7.3 Intrekking, weigeren of wijziging omgevingvergunning beperkingengebied-activiteiten provinciale wegen en provinciale vaarwegen

Dit artikel bepaalt in welke gevallen gedeputeerde staten een omgevingsvergunning kunnen intrekken, weigeren of wijzigen. Bij het eerste lid, onder c wordt het aanmerkelijk wijzigen van omstandigheden als grond genoemd voor het intrekken of wijzigen van een omgevingsvergunning. Voorbeeld van een dergelijke omstandigheid is het opwaarderen van een weg of vaarweg naar een hogere klasse. Dit kan tot gevolg hebben dat bepaalde activiteiten niet meer toelaatbaar zijn. Ook kunnen de omstandigheden wijzigen bij de vergunninghouder, bijvoorbeeld bij een zodanige toename van het gebruik van een uitrit, dat dit vanuit verkeersveiligheid niet meer acceptabel is.

In artikel 7.3, onder d, is een termijn van één jaar genoemd. De Wabo kent ook een termijn van drie jaar. In verband met het streven naar vereenvoudiging van het omgevingsrecht voor alle omgevingsvergunningplichtige activiteiten is nu gekozen voor een uniforme regeling, die inhoudt dat na één jaar de bevoegdheid ontstaat om bij niet gebruikmaking van de vergunning tot intrekking over te gaan, of na verloop van een in de omgevingsvergunning bepaalde langere termijn.

Bij de inhoudelijke regels voor wegen en vaarwegen zijn intrekings-, weigerings- of wijzigingsgronden opgenomen voor omgevingsvergunningen in relatie tot specifieke verbodsbepalingen.

Afdeling 7.2 Wegen

Paragraaf 7.2.1 Algemeen

Artikel 7.4. Toepassingsbereik beperkingengebied provinciale wegen en beperkingengebied beheerzone provinciale wegen

Dit artikel geeft het toepassingsbereik van afdeling 7.2 Wegen aan. Deze afdeling is van toepassing op aangewezen beperkingengebieden voor provinciale wegen en beheerzones provinciale wegen. De provincie is als beheerder juridisch gezien aansprakelijk en heeft daarmee een direct “provinciaal belang” om te bepalen wat wel en niet toelaatbaar is op en direct rond deze wegen.

Aansluitend op (langs) het beperkingengebied provinciale wegen is het beperkingengebied beheerzone provinciale wegen aangewezen. De provincie is hier geen wegbeheerder. Deze beheerzones zijn echter wel aangewezen, omdat activiteiten in deze zones van invloed kunnen zijn op de belangen die met dit hoofdstuk worden beoogd te beschermen. Ten eerste kunnen activiteiten in de omgeving van de weg van invloed zijn op een doelmatig en veilig gebruik daarvan. Ten tweede is het van belang om bij kruispunten of andere uitwisselpunten de zichtlijnen te borgen. Ten derde is de zone van belang om met name bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen voor bebouwing, een toekomstige verruiming of wijziging van de weg te borgen.

Onder beperkingengebied wordt onder de Omgevingswet verstaan het bij of krachtens de wet aangewezen gebied waar, vanwege de aanwezigheid van een werk of object, regels gelden over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor dat werk of object. Deze activiteiten noemen we de beperkingengebied-activiteiten. De beperkingengebied-activiteiten zijn gekoppeld aan een omgevingsvergunning-, meld- of zorgplicht. De functie, de inrichting en het gebruik van wegen beïnvloeden de mate waarin een beperkingengebied-activiteit al dan niet toelaatbaar wordt geacht.

Er zijn beperkingengebied-activiteiten met betrekking tot een weg aangewezen, voor het uitvoeren van werken, het plaatsen van stoffen of voorwerpen, het innemen van een standplaats, het realiseren van weggebonden voorzieningen, of het houden van evenementen. Andere werkzaamheden in het beperkingengebied kunnen bijvoorbeeld inhouden het beheer van langs de weg liggende sloten, bomen, struiken en ander groen.

Deze verordening bevat geen regels voor het plaatsen van gedenktekens of bermmonumenten. Eventuele initiatiefnemers kunnen hiervoor contact opnemen met de provinciale wegbeheerder.

Tot de beperkingengebied-activiteiten behoort, gelet op in artikel 1.4 van de Omgevingswet, niet het gebruik van de weg door het wegverkeer. Eventuele nadelige gevolgen daarvan voor de weg, zijn geregeld in andere wetgeving, met name de Wegenverkeerswet en bijbehorende regelingen.

Tweede lid

Activiteiten die door of in opdracht van gedeputeerde staten plaatsvinden, vallen niet onder het toepassingsbereik van deze afdeling. Deze activiteiten betreffen met name het beheren, onderhouden of het uitvoeren van kleinschalige reconstructies aan de weg.

Dit laat onverlet dat gedeputeerde staten voor bepaalde activiteiten wel een vergunning of andere vormen van toestemming nodig heeft, meestal van een andere overheid, afhankelijk van de regels in bijvoorbeeld het betreffende omgevingsplan. Het gaat dan vooral om activiteiten gericht op nieuwe aanleg, of grootschalige reconstructies aan de weg. Daarmee wordt rechtsbescherming geboden aan derden.

Artikel 7.5 Oogmerken

Dit artikel beschrijft de doelen en belangen van de afdeling Wegen. Aan de omgevingsvergunning kunnen ter bescherming van de belangen in het eerste en tweede lid van dit artikel voorschriften worden verbonden. Ook kan de omgevingsvergunning worden geweigerd, gewijzigd of ingetrokken.

Eerste lid

In het eerste lid zijn de klassieke verkeersbelangen weergegeven, zoals het borgen van een veilig en doelmatig gebruik van de weg, als bedoeld in de Wegenverkeerswet. Het artikel ziet ook op de staat van de weg, of verruiming of wijziging daarvan. Bij de beoordeling van de aanvraag voor een omgevingsvergunning wordt getoetst of de activiteit verenigbaar is met de klassieke verkeersbelangen.

Tweede lid

Het tweede lid bevat bepalingen over andere provinciale belangen die binnen het beperkingengebied een rol kunnen spelen. Het betreft provinciale belangen zoals de bescherming van landschap, natuur, cultuurhistorie en archeologie. Bijvoorbeeld: in verband met archeologische waarden zijn bepaalde werken in de bermen niet toelaatbaar; in verband met ecologische waarden wordt een vergunning voor een kabel of leiding gewijzigd ten behoeve van de realisatie van een faunapassage. Voor wat betreft de provinciale wegen is er bovendien een grote verwevenheid met de landschappelijke inpassing, zoals neergelegd in de vigerende Nota Integraal Wegontwerp.

Artikel 7.6 Specifieke zorgplicht

De specifieke zorgplicht geldt als aanvulling op de algemene zorgplicht zoals die is neergelegd in de artikelen 1.6 en 1.7 van de Omgevingswet.

In artikel 1.6 Ow is bepaald dat een ieder voldoende zorg draagt voor de fysieke leefomgeving. In artikel 1.7 is deze zorgplicht nader ingevuld voor activiteiten met (mogelijk) nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving en is bepaald dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving, verplicht is:

a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen, b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken, c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van hem kan worden gevraagd.

De specifieke zorgplicht is van toepassing op alle activiteiten met betrekking tot het beperkingengebied provinciale wegen en het beperkingengebied beheerzone provinciale wegen. Hieronder vallen dus zowel activiteiten die omgevingsvergunning-plichtig zijn, als activiteiten die alleen onder algemene regels vallen. De specifieke zorgplicht heeft betrekking op de in artikel 7.5 genoemde belangen en bevat gedragsnormen voor de gebruikers van de provinciale weg.

Paragraaf 7.7.2 Geometrische begrenzing provinciale wegen

In deze paragraaf is de geometrische begrenzing aangegeven van de bij de provinciale wegen behorende beperkingengebieden.

Artikel 7.8 Aanwijzing en geometrische begrenzing beperkingengebied provinciale wegen en beperkingengebied beheerzone provinciale wegen

Eerste lid

Het beperkingengebied provinciale wegen is geografisch begrensd op de feitelijke beheergrens van de provinciale weg. Deze ligt meestal in het hart van een sloot.

Tweede lid

Dit lid bevat een vangnet voor het geval er een geografische begrenzing ontbreekt. Dit kan zich voordoen bij nieuwe aanleg of reconstructie van een weg, die administratief nog niet is verwerkt. In dat geval wordt tot dit informatieobject gerekend de weg en alles wat daar bij hoort, alsmede de aanliggende, bij de provincie in beheer zijnde carpoolterreinen, rustplaatsen en dergelijke.

Derde lid

Op de wegen waren op basis van de Wegenverordening provincie Fryslân variabele beheerzones van toepassing, afhankelijk van de functie van de weg. Binnen de systematiek van de Omgevingswet is er

voor gekozen om met betrekking tot het beperkingengebied voor provinciale wegen eenduidige beheerzones op te nemen. Het informatie-object beheerzone provinciale wegen, is het gebied aan weerskanten van de weg en betreft een zone van tien meter breed, gemeten vanaf de grens van het informatieobject "provinciale wegen".

Paragraaf 7.3 Inhoudelijke regels voor beperkingengebied-activiteiten rond provinciale wegen

Deze paragraaf bevat de activiteiten waarvoor een verbod geldt en de daarop van toepassing zijnde vergunnings- of meldplicht. Aan de vergunning of melding kunnen voorschriften worden verbonden. Een vergunning kan worden geweigerd, ingetrokken of gewijzigd ter bescherming van de in artikel 7.5 genoemde belangen.

Artikel 7.9 Omgevingsvergunningplicht voor werken in, op of langs provinciale wegen

Dit artikel bevat een verbodsbepaling voor de uitvoering van werken in, op, of langs provinciale wegen, zonder een omgevingsvergunning. Het gaat hier om veelsoortige verschillende activiteiten.

De vigerende Nota beheerbeleid voor provinciale wegen bevat beleidsregels voor sommige activiteiten. Daarnaast kan een verkeerskundige of landschappelijke toetsing nodig zijn aan de ontwerp-principes en criteria in de vigerende Nota Integraal wegontwerp.

Eerste lid, onder a, b en c

Onder a, b en c zijn activiteiten genoemd die vaak een relatie hebben met een ander algemeen belang, zoals water- of natuurbeheer. Het provinciaal wegenbeheer heeft hier raakvlakken mee. Zo dient voor het weglichaam de afwatering gewaarborgd te zijn, terwijl het Wetterskip een taak heeft in het beheren van het oppervlaktewater. De hiervoor noodzakelijke infrastructuur kan deel uit maken van het weglichaam.

Ook raken ecologische belangen soms aan de wegenbelangen. Denk bijvoorbeeld aan fauna-werende afrasteringen in bermen. Als de activiteiten voortkomen uit eigen provinciale programma's voor wegen of natuur, berust het eigendom en onderhoud van het werk doorgaans bij de provincie.

Onder b vallen bouwwerken ten behoeve van gemeentelijke wegen en paden, werken van het waterschap, telecombedrijven of natuurorganisaties. Een aanvraag kan bijvoorbeeld betrekking hebben op een zendmast voor telecommunicatie of een fietstunnel in de provinciale weg voor een onderliggend fietspadennetwerk.

Een vergunningaanvraag wordt getoetst aan de functie van de provinciale weg en de daarbij horende inrichtingseisen. Hiervoor en voor de landschappelijke inpassing, wordt getoetst aan de vigerende Nota Integraal Wegontwerp en aanvullend, de landelijke CROW-richtlijnen.

Er kunnen aan de omgevingsvergunning voorschriften worden verbonden over het tijdstip en de wijze van uitvoering van de werkzaamheden.

Wegaansluitingen

Incidenteel komt het voor dat een andere wegbeheerder medewerking vraagt voor een nieuwe aansluiting van een openbaar toegankelijke weg of pad, op de provinciale weg. In de praktijk worden hiervoor met de betreffende wegbeheerder overeenkomsten gesloten, waarin de voorwaarden en de afspraken over eigendom, beheer en onderhoud worden geregeld. Een vergunning is voor nieuwe wegaansluitingen niet het meest doelmatige instrument. Deze activiteit valt niet onder deze verordening.

Eerste lid, onder d

Dit onderdeel ziet op het plaatsen van borden en andere aanduidingen. Doorgaans zal een vergunning worden verleend voor aanduidingen die relevant zijn voor de weggebruiker als passant, zoals tankstations of wegrestaurants. Aanduidingen van voorzieningen kunnen ook bijdragen aan een duurzaam veilig gebruik van wegen en het voorkomen van hinder op minder geschikte routes. Voor toeristische bewegwijzering kunnen aanvragen worden ingediend voor objectbewegwijzering. De vigerende Nota Beheerbeleid voor provinciale wegen bevat hiervoor beleidsregels.

Eerste lid, onder e

Sommige aanvragen hebben betrekking op het plaatsen van beeldende kunst in wegbermen, of op rotondes, of het aanbrengen van graffiti in bijvoorbeeld een fietstunnel. Bij de beoordeling van een aanvraag wordt gelet op de verkeersveiligheid. Ook wordt beoordeeld of het te gebruiken materiaal geen verkeersafleidende werking heeft. In de Nota integraal wegontwerp wordt daarnaast een relatie gelegd met de landschappelijke inpasbaarheid. Het derde lid bevat een aantal weigeringsgronden voor deze activiteit. Voor aanvragen worden procesvereisten toegepast uit de 'Werkwijze kunst in de openbare ruimte'.

Tweede lid

Het tweede lid bevat specifieke weigeringsgronden voor de activiteiten in artikel 7.9, eerste lid onder d. Zo kunnen vergunningaanvragen voor commerciële aanduidingen worden geweigerd. Dit zijn aanduidingen voor bedrijven die niet direct relevant zijn voor de weggebruiker. Langs de meestal drukker provinciale wegen is terughoudendheid op zijn plaats ten aanzien van het plaatsen van borden en dergelijke. Naast de afleidende werking voor de weggebruiker, kan dit ook negatieve invloed hebben op de landschapsbeleving vanaf de weg. Een omgevingsvergunning kan worden verleend als een verwijzing nodig is vanuit een verkeersveiligheids- of leefbaarheidsbelang, doordat het verkeer bijvoorbeeld anders een ongewenste route gebruikt naar het betreffende bedrijf of de voorziening.

Een omgevingsvergunning kan ook worden geweigerd als er al een maximum aantal verwijzingen zijn geplaatst. De hoeveelheid informatie die een weggebruiker tot zich kan nemen is namelijk beperkt en varieert met de rijsnelheid.

Het toetsingskader wordt gevormd door nota Beheerbeleid voor provinciale wegen.

Derde lid

Het derde lid bevat specifieke weigeringsgronden voor de activiteiten genoemd in het eerste lid, onder e. Kunstuitingen in de vorm van sculpturen en dergelijke kunnen worden geweigerd binnen de obstakelvrije zone van wegen, zoals opgenomen in de vigerende Nota Integraal wegontwerp: 100km/u: 8 meter; 80 km/u: 4,5 meter; 60 km/u: 2 meter. Deze zone is gericht op het beschermen van weggebruikers die van de weg afraken. Een eventuele weigering heeft meestal betrekking op zogenaamde bots-onvriendelijke objecten.

In het algemeen kan de verkeersonveiligheid een weigeringsgrond zijn, bijvoorbeeld doordat het object afleidend of hinderlijk is voor de weggebruiker. De beoogde locatie voor de kunstuiting is ook relevant: bijvoorbeeld een druk uitwisselpunt voor het verkeer.

Op aanvragen voor kunstuitingen is het proces van toepassing zoals neergelegd in de 'Werkwijze kunst in de openbare ruimte'. Eén van de uitgangspunten hierin is dat de kunstuiting nadrukkelijk zal bijdragen aan de landschappelijke beleving van het gebied: "het inspelen op de historie, de bijzondere kenmerken en de maatschappelijke betekenis van de plek (ook wel aangeduid met *genius loci*) is daarbij van belang." De toetsing aan dit uitgangspunt kan een weigeringsgrond vormen.

Daarnaast kan op grond van deze werkwijze een adviesvraag aan Keunstwurk of diens rechtsopvolger, onderdeel zijn van de beoordeling. Keunstwurk is een organisatie die de deskundigheid in huis heeft om een oordeel te geven over een kunstobject, ook in relatie tot de gewenste locatie van het object. Een negatief advies van Keunstwurk kan eveneens grond zijn om de omgevingsvergunning te weigeren.

Artikel 7.10 Omgevingsvergunningplicht voor kabels en leidingen

Een aanvraag voor een vergunning voor kabels en leidingen wordt beoordeeld aan de hand van de vigerende Beleidsregel kabels en leidingen. In deze beleidsregel is beschreven hoe de in artikel 7.5 genoemde belangen worden afgewogen en beschermd. Doorgaans zal voor kabels en leidingen met een openbare functie een vergunning worden verleend.

Tweede lid

In het tweede lid zijn specifieke wijzigings- en intrekingsgronden genoemd. Meestal zijn deze aan de orde bij de uitvoering van infraprojecten van de provincie (en soms van derden), bijvoorbeeld een gemeente die een fietstunnel wil aanleggen onder de provinciale weg door. Voor werken met grondroering, het aanpassen van verhardingen etc., is het meestal nodig dat kabels en leidingen moeten worden verlegd. Soms kunnen ze tijdens de werkzaamheden niet blijven liggen en zijn er tijdelijk maatregelen nodig. Een enkele keer kan een kabel of leiding niet terug worden geplaatst in de provinciale weg en zal de vergunning moeten worden ingetrokken.

De vigerende beleidsregel Nadeelcompensatie kabels en leidingen bevat de berekeningsmethode voor de nadeelcompensatie van verleggingskosten en de hierbij horende procedurevereisten. Intrekking van een vergunning kan ook een handhavingsmiddel zijn als een vergunninghouder niet overgaat tot het nemen van maatregelen op verzoek van de provincie bij een infrastructureel project.

Derde lid

Een weigeringsgrond voor een vergunning kan aan de orde zijn als de aanleg van een kabel of leiding een groot risico vormt voor de weg en het gebruik daarvan. Een locatie die samenvalt met een kunstwerk met folieconstructies wordt als zodanig aangemerkt. Folieconstructies vinden toepassing bij ondergrondse werken, zoals tunnels en aquaducten. Werken nabij deze constructies kunnen een groot risico vormen, met kans op schade van grote omvang, zowel voor het kunstwerk, als voor het gebruik daarvan door het verkeer.

Naast folieconstructies worden kabels en leidingen bij voorkeur ook niet onder de verharding toegestaan. In de Beleidsregel kabels en leidingen is dit nader uitgewerkt.

Artikel 7.11 Omgevingsvergunningplicht voor uitritten op provinciale wegen

Dit artikel heeft betrekking op aanvragen voor de aanleg van, of het wijzigen of intensiever gebruiken van een uitrit. De functie, inrichting en het gebruik van een weg zijn relevant voor de beoordeling van de aanvraag. Op erftoegangswegen en in bebouwde kommen zullen uitritten doorgaans toelaatbaar zijn.

Het wijzigen van het gebruik van de inrit kan het gevolg zijn van ruimtelijke ontwikkelingen die zorgen voor een toename van verkeer. Dit kan zich onder meer voordoen bij functiewijziging van bijvoorbeeld wonen naar bedrijf, of uitbreiding van functies op het betreffende perceel.

Voor de beoordeling van een aanvraag zijn beleidsregels neergelegd in de vigerende Nota beheerbeleid voor provinciale wegen.

Tweede lid

Het tweede lid bevat specifieke weigeringsgronden voor wegen met een stroom- en gebiedsontsluitings-functie, zoals opgenomen in de bijlage Functioneel wegennetwerk van het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (onder de Omgevingswet wordt dit een Regionaal Mobiliteitsprogramma). Hier staat de verkeersfunctie voorop en zijn nieuwe uitritten doorgaans ongewenst. De mate van onveiligheid wordt onder meer beïnvloed door het gebruik en de inrichting van de weg. De provinciale wegen met een gebiedsontsluitingsfunctie kenmerken zich door een grote verscheidenheid in gebruik, maar ook in inrichting. De Nota Beheerbeleid voor provinciale wegen bevat beleidsregels over de beoordeling van deze aspecten.

Bijna alle provinciale wegen met een stroomfunctie en een enkele met een gebiedsontsluitingsfunctie, zijn op grond van de Wegenverkeerswet aangewezen als autoweg. Langs autowegen zijn uitritten niet toegestaan.

Derde lid

In het derde lid is een specifieke wijzigings- en intrekingsgrond genoemd, die zich kan voordoen als een weg wordt gereconstrueerd of wordt opgewaardeerd naar een hoger functieniveau. Dit kan met zich meebrengen dat uitritten niet langer toelaatbaar zijn vanuit verkeersveiligheidsoverwegingen, of doordat de weg aangewezen wordt als autoweg, zoals bedoeld in het tweede lid. Voor de te verwijderen uitritten vormen alternatieve ontsluitingsmogelijkheden of daadwerkelijke sanering, onderdeel van het betreffende project.

Artikel 7.12 Omgevingsvergunningplicht voor standplaatsen en weggebonden voorzieningen langs provinciale wegen

Dit artikel richt zich op activiteiten die geheel of gedeeltelijk worden verricht ten behoeve van de weggebruiker. Bij weggebonden voorzieningen moet worden gedacht aan tankstations, motels en wegrestaurants. Weggebonden voorzieningen brengen veel uitwisseling van verkeer met zich mee. Ze zijn daarmee potentieel verkeersonveilig. Anderzijds zijn ze van belang voor de weggebruikers.

Bij vergunningverlening worden voorschriften gesteld aan de inrichting van de uitritten en de locatie van weggebonden voorzieningen. Afhankelijk van de functie van een weg kan bijvoorbeeld een uitvoegstrook nodig zijn of moet een fietspad worden verlegd, zodat er geen kruisend verkeer ontstaat. De kosten van aanpassingen aan de weg komen voor rekening van de aanvrager. Op enkele locaties is de provincie tevens eigenaar van de grond waarop een tankstation is gevestigd of kan worden opgericht.

Aanvragen voor het innemen van een standplaats of verkooppunt betreffen meestal het te koop aanbieden van etenswaren (snackwagen etcetera.), of het aan huis te koop aanbieden van aardappelen, groenten en fruitproducten. Het standplaats innemen is meestal van tijdelijke aard, als gevolg van seizoengebonden activiteiten of evenementen.

Bij de beoordeling van aanvragen worden de in artikel 7.5 genoemde oogmerken betrokken. In de vigerende Nota beheerbeleid voor provinciale wegen zijn beleidsregels opgenomen over deze activiteiten. Inrichtingseisen staan in de vigerende Nota Integraal wegontwerp en aanvullend in de landelijke CROW-richtlijnen.

Tweede lid

Een omgevingsvergunning voor een standplaats kan worden geweigerd als de aanvraag bijvoorbeeld betrekking heeft op een locatie die direct ontsluit op een weg met een stroomfunctie. Afgezien van het feit dat dit soort activiteiten vaak al niet is toegestaan op grond van de wegenverkeerswetgeving,

passen ze ook niet bij de inrichting en het gebruik van die wegen. Wegen met een gebiedsontsluitings-functie variëren nogal wat betreft feitelijke inrichting en gebruik en zijn van belang bij het al dan niet toestaan van een standplaats. In de beleidsregels in de vigerende Nota beheerbeleid voor provinciale wegen, is invulling gegeven aan de toelaatbaarheid.

Artikel 7.13 Omgevingsvergunningplicht voor evenementen op of bij provinciale wegen

Vooraf binnen de bebouwde kom worden jaarlijks terugkerende activiteiten georganiseerd. Ze vallen dan onder plaatsgebonden activiteiten, waarvoor veelal tijdelijke werken of bouwwerken worden gebruikt.

Bij de beoordeling van aanvragen worden de in artikel 7.5 genoemde oogmerken betrokken. In de vigerende Nota beheerbeleid voor provinciale wegen zijn beleidsregels opgenomen die zowel zien op de activiteiten die onder deze Omgevingsverordening vallen, als de ontheffingen die nodig zijn op grond van de Wegenverkeerswet: de omgevingsvergunning regelt de fysieke aspecten zoals het plaatsen van bouwwerken of verwijsborden; de wegenverkeerswetgeving regelt het stremmen van het verkeer, eventueel noodzakelijke omleidingsroutes en dergelijke.

De beleidsregels bevatten ook criteria ten behoeve van de afweging voor de zogenaamde “schaarse” vergunningen. Dit doet zich bijvoorbeeld voor op dagen als Tweede Paasdag of Tweede Pinksterdag, waarop vaak meerdere activiteiten plaatsvinden.

Tweede lid

De mate waarin een weg beschikbaar moet blijven voor het verkeer of speciale doelgroepen zoals openbaar vervoer of hulpdiensten, speelt een rol bij de beoordeling van een aanvraag. Als de politie geen medewerking verleent aan een evenement of er anderszins een negatief advies is van de politie of hulpdiensten, is dat een weigeringsgrond voor gedeputeerde staten.

Artikel 7.14 Verbod opslag vaste en niet vaste stoffen of voorwerpen

Dit artikel bevat een verbod voor de opslag van vaste en niet-vaste stoffen op provinciale wegen, of binnen de beperkingengebieden provinciale wegen en beheerzone provinciale wegen. Indien wordt voldaan aan de voorwaarden genoemd in het tweede lid, kan de activiteit mogelijk toch plaatsvinden. Daarvoor moet tenminste twee weken voor de beoogde aanvang van de activiteit, een melding worden gedaan bij gedeputeerde staten. Gedeputeerde staten beoordelen vervolgens de melding en bepalen of de beoogde activiteit doorgang kan vinden.

Opgemerkt moet worden dat niet ieder toevallig op de weg geraken van een voorwerp of stof, aan de meldplicht is onderworpen. Meldplichtig in het kader van deze verordening zijn alleen die activiteiten die beoogd van de weg gebruik maken en die relevant zijn voor de fysieke toestand van de weg.

Het plaatsen, laten staan of liggen van voorwerpen, kan bijvoorbeeld gaan over de tijdelijke opslag van een bepaalde hoeveelheid materialen. Tevens kan het gaan over een aan het normale verkeersgebruik onttrokken voertuig, al dan niet voorzien van borden, teksten en dergelijke, met het kennelijke doel handelsreclame te maken.

Het artikel bevat regels waaraan moet worden voldaan bij een melding. Zo is de functie van een weg relevant, maar ook het gebruik van wegen. De functies van wegen zijn opgenomen op de kaart Functioneel wegennetwerk, als onderdeel van het Regionaal Mobiliteitsprogramma.

Het tijdelijke opslaan van stoffen en voorwerpen zal zich vooral voordoen bij wegen waaraan veel woon- en bedrijfsperven liggen. De meldingsplicht is begrensd tot wegen met een erftoegangs- of gebiedsontsluitingsfunctie met een gebruik tot maximaal 5.000 voertuigen per etmaal. De verkeersintensiteiten zijn te raadplegen op de website van provincie Fryslân, Cijfers en kaarten, Dashboards, Dashboard wegverkeer.

Artikel 7.15 Uitvoering activiteiten en onderhoud door gedeputeerde staten

In principe zal het beheer en onderhoud ten behoeve van de activiteiten bedoeld in de artikelen 7.9 tot en met 7.12 berusten bij de aanvrager. Bij duikers in dammen ten behoeve van de ontsluiting van percelen, berust dit bij de vergunninghouder van de betreffende dam, de zogenaamde aanligger.

In dit artikel is bepaald dat gedeputeerde staten de aanleg of het onderhoud van werken binnen het beperkingengebied met betrekking tot provinciale wegen, zelf laat uitvoeren en dat de kosten daarvan voor rekening van de vergunninghouder komen. De reden hiervoor is met name gelegen in het borgen van het veilig werken op of langs een weg en het borgen van de goede staat van een weg. De kosten komen ten laste van de aanvrager.

Afdeling 7.3 Vaarwegen

Artikel 7.17 Toedeling vaarwegbeheer

Dit artikel regelt de toedeling van het vaarwegbeheer in Fryslân aan de verschillende beheerders. In Fryslân gaat het om het vaarwegareaal gelegen binnen de provinciegrenzen. Het betreft alle vaarwegen die:

- niet door het rijk worden beheerd, want dat is al geregeld bij AMvB;
- belangrijk zijn voor de beroepsscheepvaart of de toeristisch-recreatieve scheepvaart.

Het vaarwegbeheer omvat niet het beheer van de sluizen en bruggen. Het beheer en onderhoud van deze kunstwerken wordt door de eigenaar van het kunstwerk gedaan.

Eerste lid

De systematiek van de Lijsten is overgenomen uit de Vaarwegenverordening Fryslân 2014 (Bijlage 7.2). De provinciale systemen zijn ingeregeld op deze systematiek van vaarwegnummers die met een letter beginnen. Daarom is het nodig deze systematiek één-op-één over te nemen en aan te houden.

Onder b

Met overige openbare lichamen worden bedoeld: Friese gemeenten, aanliggende provincies, of andere waterschappen werkzaam binnen de provinciegrenzen.

Onder d

Het vaarwegbeheer van de vaargeulen in de provinciale meren was al aan provincie Fryslân toebedeeld. De provinciale meren zelf worden nu ook onder het vaarwegbeheer geplaatst, zodat werken en activiteiten op de meren daarmee nu onder het publiekrecht worden gebracht en niet meer enkel onder de werking van het privaatrecht vallen.

Tweede lid

De bevoegdheid om vaarwegen of meren aan lijsten toe te voegen of te verwijderen, de bevoegdheid om aan vaarwegen en meren een vaarwegbeheerder toe te wijzen, en de bevoegdheid om de normen die gelden voor een vaarweg te wijzigen, zijn bevoegdheden die al voortvloeien uit de

bevoegdheidstoedeling aan gedeputeerde staten in artikel 2.22, tweede lid van de Omgevingswet. Dat hoeft daarom niet meer apart in deze verordening geregeld te worden.

Wel wordt de voorgeschreven procedure overgenomen uit de Vaarwegenverordening Fryslân 2014. Bij de overdracht van vaarwegen of wijzigingen zal er altijd overleg zijn tussen de openbare lichamen die het aangaat. Specifieke afspraken worden tussen partijen vastgelegd. Het aanpassen van de lijsten is vervolgens het sluitstuk van een afstemmingsproces.

Derde lid

De regel om afdeling 3.4 Awb te gebruiken bij besluiten als bedoeld in artikel 1, tweede lid, is overgenomen uit de Vaarwegenverordening Fryslân 2014. In de basis zijn alleen gemeenten, waterschappen en provincies belanghebbenden.

Ter verduidelijking volgt hierna een overzicht met een kaart van Fryslân, waarop alle vaarwegbeheerders en hun areaal zijn weergegeven.

Vaarwegbeheer in Fryslân

bijlage Vaarwegenverordening
Fryslân, 2014

peildatum 9 december 2013

Overzicht van vaarwegen, met
vaarwegbeheerder zoals
opgenomen op de lijsten A, B en C

- provincie Fryslân 819,9 km (lijst A)
- gemeente Harlingen 5,7 km (lijst B)
- provincie Overijssel 16,4 km (lijst B)
- Wetterskip Fryslân 150,9 km (lijst C)
- Rijkswaterstaat
- niet benoemd

0 2,5 5 7,5 km

Artikel 7.18 Klasse-indelingen vaarwegen en verplichtingen vaarwegbeheerder

Tweede lid

In dit artikel zijn de verplichtingen van de vaarwegbeheerder opgenomen. Met onderhoud wordt met name bedoeld het behouden van het vastgestelde vaarwegprofiel.

Met het waarborgen van het vaarwegprofiel wordt bedoeld het driedimensionale vaarwegprofiel bestaande uit vaarwegdiepte, vaarwegbreedte en vrije doorvaarthoogte. Per klasse vaarweg gelden voor de onderdelen vaarwegdiepte, vaarwegbreedte en vrije doorvaarthoogte verschillende normen.

Onder b

Door de groei van waterplanten kan het profiel van de vaarweg worden aangetast. Op de vaarwegbeheerder rust de plicht om deze waterplanten te verwijderen. Obstakels, zoals wrakken, drijfhout etcetera en vuil dienen te worden opgeruimd, zodat ze geen hinder veroorzaken voor de vaarweggebruikers.

Artikel 7.19 Toepassingsbereik beperkingengebieden provinciale vaarwegen en meren

Eerste lid

Op grond van het eerste lid worden drie soorten beperkingengebieden aangewezen: de beperkingengebieden 'Provinciale vaarwegen', 'Beheerzones provinciale vaarwegen' en 'Provinciale Meren'. Door de provinciale meren eveneens aan te wijzen als beperkingengebied, kan de provincie als verantwoordelijk vaarwegbeheerder activiteiten binnen het beperkingengebied op de provinciale meren reguleren. Met de voormalige vaarwegenverordening kon dit alleen langs privaatrechtelijke weg.

Tweede lid

Het begrip beheerzone is uitgelegd in het onderdeel algemeen aan het begin van deze afdeling.

Derde lid

Alle vaarwegen hebben een beheerzone, waarvan de breedte afhankelijk is van de klasse van de vaarweg.

Artikel 7.20 Oogmerken

Eerste lid

De regels van de afdeling Vaarwegen zijn gericht op het behoud van de staat van een vaarweg of meer, waartoe ook het belang van verruiming, wijziging of het onderhoud van die vaarweg behoort.

Met de bruikbaarheid van een vaarweg of meer wordt bedoeld dat vaarweggebruikers veilig gebruik kunnen maken van de provinciale vaarwegen en provinciale meren. Zo zijn zichtlijnen belangrijk voor vaarweggebruikers, maar wordt een beperkingenactiviteit op grond van artikel 7.24 bijvoorbeeld niet getoetst op uitzicht(lijnen) voor omwonenden.

De bruikbaarheid ziet ook op de inrichting van voorzieningen voor de vaarweggebruikers, zodat deze bijdragen aan het doelmatig gebruik van een provinciale vaarweg of provinciaal meer.

Tweede lid

In het tweede lid zijn enkele provinciale belangen benoemd, die een rol kunnen spelen bij het uitoefenen van de taken en bevoegdheden op grond van deze afdeling.

Het betreft belangen ten aanzien van de bescherming van landschap, natuur, cultuurhistorie en archeologie. Bijvoorbeeld: in verband met archeologische waarden zijn bepaalde werken langs vaarwegen niet toelaatbaar; in verband met ecologische waarden wordt een vergunning van een kabel of leiding gewijzigd voor de realisering van een faunapassage, of andere wildvoorzieningen.

Artikel 7.21 Specifieke zorgplicht

De specifieke zorgplicht geldt als aanvulling op de algemene zorgplicht zoals die is neergelegd in de artikelen 1.6 en 1.7 van de Omgevingswet (zie ook de toelichting op artikel 7.6).

De specifieke zorgplicht is van toepassing op alle activiteiten met betrekking tot de beperkingengebieden “Provinciale vaarwegen”, “Beheerzones provinciale vaarwegen” en de “Provinciale meren”. Het gaat om zowel activiteiten die omgevingsvergunning-plichtig zijn, als activiteiten die alleen onder de algemene regels vallen.

De specifieke zorgplicht heeft betrekking op de in artikel 7.20 genoemde belangen en bevat een gedragsnorm voor de gebruikers van de provinciale vaarwegen en provinciale meren.

De zorgplicht in artikel 7.21 is een bepaling met een zeer algemene strekking en geldt als algemeen kader voor alle activiteiten. Het dient tevens als vangnetbepaling.

Artikel 7.22 Algemene verboden met betrekking tot de beperkingengebieden

Eerste lid

Deze categorie betreft de zogenaamde CEMT-vaarwegen. De CEMT-vaarwegen zijn de vaarwegen voor de beroepsvaart. Het is gevaarlijk voor alle vaarweggebruikers als een schipper niet op zijn radarapparatuur kan vertrouwen. Daarom dient te allen tijde voorkomen te worden dat bouwwerken en installaties de radarreflectie kunnen beïnvloeden. De opstelling van een object is hierbij ook van belang. Door de keuze van materiaal of gebruik van speciale coatings of een draaiing van het werk of installatie, kan de mogelijke verstoring van de radar worden voorkomen. In dergelijke gevallen kan voor een werk dan mogelijkserwijs toch een vergunning worden afgegeven.

Tweede lid

Dit algemeen verbod wat betreft zichtlijnen is nodig om te voorkomen dat de bruikbaarheid van een vaarweg voor de vaarweggebruikers achteruitgaat. Het zichtlijnenprobleem speelt het meest in binnenbochten en ook bij nieuw aan te leggen aansluitingen en kruisingen.

Ook erfafscheidingen kunnen de zichtlijnen van de vaarweggebruiker belemmeren. Tot een bepaalde hoogte zijn dit geen omgevingsvergunning- of meldingplichtige werken, maar erfafscheidingen in een binnenbocht vallen bijvoorbeeld wel onder deze verbodsbepaling. Ook hier kan een aanliggende eigenaar de nodige creativiteit gebruiken ten aanzien van het materiaal. Doorzichtig materiaal voor de erfafscheiding dat niet van invloed is op de zichtlijnen, is bijvoorbeeld wel toegestaan in binnenbochten.

Het kan voorkomen, vooral in stedelijk gebied, dat historisch al is bepaald dat er sprake is van verminderde zichtlijnen. Vanuit dit gegeven kunnen nieuwe initiatieven in de bestaande situatie worden ingepast, maar mogen niet voor een verslechtering zorgen. Het artikel spreekt daarom ook over het oprichten van een nieuw werk, of het opslaan van stoffen en voorwerpen.

Derde lid

Beplanting kan het vrije uitzicht van vaarweggebruikers ernstig belemmeren. Daarnaast kan overhangend groen een engte in de vaarweg veroorzaken, hetgeen niet wenselijk is voor het onderling passeren van schepen. Ook kan overhangend groen hinder opleveren voor zeilschepen. Als een aanliggende eigenaar zijn groen op de wal regelmatig snoeit, hoeft dit verbod geen problemen op te leveren voor het al aanwezige groen.

Op de staande mastroutes (CEMT-vaarwegen, Azm, Bzm en CZM) is geen overhangend groen toegestaan vanaf het insteekwater of de oever, met uitzondering van gemeentelijke monumentale bomen. In binnenbochten van CEMT-vaarwegen mogen op basis van zichtlijnen (zie omschrijving RVW 3.7.4) de eventueel aanwezige bomen of struiken niet hoger zijn dan 2,5 meter boven streefpeil.

Bij Cm en Dm-vaarwegen (motorbootroutes) mag overhangend groen nooit meer dan een kwart van de vaarwegbreedte overhangen. Voor dat overhangende groen geldt dat het tot 3,0 meter boven de waterlijn moet zijn gesnoeid. Het kwart overhangend groen is een optelsom van overhangend groen aan beide zijden van de vaarweg.

Niet alle vaarwegen zijn even breed. De ondergrens is dat altijd een minimale breedte bevaarbaar moet zijn. Voor een Cm-klasse vaarweg is dat 12 meter breedte en voor een Dm-klasse vaarweg is dat 11,25 meter.

Indien vaarwegen smaller zijn tussen de oevers dan gestelde normen, is geen overhangende groen toegestaan vanaf de insteekwater of oever, tenzij sprake is van een gemeentelijke monumentale boom.

Vierde lid

Windturbines kunnen visuele hinder opleveren voor de vaarweggebruiker. Daarnaast kan storing op radar- en communicatieapparatuur optreden en er kan in de winter ijsafwerping plaatsvinden. Tevens is er altijd het gevaar van het losraken van de rotor of gondel, of mastbreuk. Dit is de reden om windturbines niet toe te staan in de vaarwegen, meren en beheerzones. Ook is het niet toegestaan om bij een windturbine gesitueerd buiten de beheerzone de wieken over de beheerzone, de vaarweg of het meer te laten draaien.

Artikel 7.23 Omgevingsvergunningplicht voor werken in, op, onder, boven of langs provinciale vaarwegen en in, op, onder of boven provinciale meren

Artikel 7.23 bevat verbodsbepalingen waar met een omgevingsvergunning van afgeweken kan worden. Getoetst wordt of een beperkingengebied-activiteit ook een aantasting vormt voor de instandhouding, bruikbaarheid en bescherming van de vaarwegen. Daarbij wordt bijvoorbeeld beoordeeld of sprake is van aantasting van het profiel van de vaarweg, of dat een werk het onderhoud aan een vaarweg belemmerd.

Het toetsingskader wordt gevormd door de Richtlijnen Vaarwegen 2020 van het Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat (hierna: Richtlijnen Vaarwegen 2020).

Onder f

Soms worden aanvragen ingediend voor het plaatsen van beeldende kunst op oevers, of zelfs in het water. Voor het beoordelen van kunstuitingen wordt gebruik gemaakt van de 'Werkwijze kunst in de

openbare ruimte'. Voor aanvragen worden de procesvereisten toegepast uit de 'Werkwijze kunst in de openbare ruimte'.

Tweede lid

Het toetsingskader wordt gevormd door de Nota beleidsregels vergunningverlening provinciale vaarwegen en meren.

Derde lid

Keunstwurk is een organisatie die de deskundigheid in huis heeft om een oordeel te geven over een kunstobject, ook in relatie tot de gewenste locatie van het object. Een negatief advies van Keunstwurk kan eveneens grond zijn om de omgevingsvergunning te weigeren. Zie ook de toelichting op artikel 7.9.

Artikel 7.24 Omgevingsvergunningplicht voor kabels en leidingen

Eerste lid

Voor nieuw aan te leggen kabels of leidingen wordt het volgende toetsingskader gehanteerd:

1. Voor kabels en leidingen met een openbare functie, zoals de netwerken voor gas, water, elektra, riolering of openbare telecomnetwerken, kan een omgevingsvergunning worden verleend, tenzij:
 - a. het een locatie betreft waar de risico's op aanmerkelijke schade aan een kunstwerk of verstoring van het normale gebruik van de vaarweg groot is;
 - b. er geen ruimte beschikbaar is in een kunstwerk en de daarbij horende voorzieningen voor kabels en leidingen zoals mantelbuizen;
 - c. het een locatie betreft waar schade zal ontstaan aan beplanting door aantasting van het wortelstelsel ten gevolge van grondroering.
2. Met inachtneming van het onder 1 bepaalde, kan voor leidingen ten behoeve van transport van alternatieve energiebronnen die niet wettelijk zijn geregeld, een vergunning worden verleend, indien:
 - a. het gebruik van de kabel of leiding een openbare functie dient;
 - b. het transport is ondergebracht bij een netbeheerder die aan te merken is als deskundige ten aanzien van de risico's van de te transporteren stoffen.
3. Met inachtneming van het onder 1 en 2 bepaalde, kan voor kabels en leidingen zonder openbare functie een vergunning worden verleend, indien:
 - a. ruimte beschikbaar blijft voor kabels en leidingen met een openbare functie;
 - b. de aanleg van leidingen bijdraagt aan verbetering van de leefbaarheid in de omgeving en er geen nadelige gevolgen zijn voor de bruikbaarheid van de vaarweg.

Aanvragen wordt getoetst aan de profielnormen behorende bij de classificatie van vaarwegen op grond van de 'Richtlijn Vaarwegen' van het ministerie van Verkeer en Waterstaat, of de classificatie zoals opgenomen in het PVVP op het gebied van het recreatieve vaarwegen net.

HOOFDSTUK 8 Nadeelcompensatie en schade

Artikel 8.1 Reikwijdte

De reikwijdte van afdeling 8.1 beperkt zich tot afhandeling van verzoeken om nadeelcompensatie als gevolg van rechtmatige overheidsbesluiten of overheidshandelingen.

Het is mogelijk om een vergoeding in een andere vorm dan geld te voldoen. Het nemen van een feitelijke maatregel zoals bijvoorbeeld een alternatief ontsluitingspad, kan adequater zijn dan het verlenen van een schadevergoeding in geld.

Artikel 8.2 Adviseur of adviescommissie

Artikel 3:5, eerste lid, Awb bevat de definitie van een adviseur of adviescommissie: “een persoon of college, bij of krachtens wettelijk voorschrift belast met het adviseren inzake door een bestuursorgaan te nemen besluiten en niet werkzaam onder verantwoordelijkheid van dat bestuursorgaan”.

De regeling in hoofdstuk 8 voorziet niet in een vaste adviseur, zodat gedeputeerde staten de deskundigheid van de adviseur of commissie af kunnen stemmen op de omstandigheden van het geval. In complexe gevallen kan een commissie worden ingesteld die uit maximaal drie onafhankelijke adviseurs bestaat.

Op grond van 4:126, vierde lid van de Awb kan ook een andere vergoeding dan een geldsom worden toegekend.

Artikel 8.4 Betrokkenheid aanvrager en belanghebbenden bij aanwijzing adviseur of adviescommissie

Dit artikel maakt het mogelijk voor betrokken partijen om een wrakingsverzoek in te dienen. Een wrakingsverzoek is aan de orde als een partij meent dat een adviseur niet objectief kan oordelen over het verzoek om nadeelcompensatie. De verzoeker motiveert waarom de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van een adviseur in twijfel getrokken.

Artikel 8.5 Bevoegdheden en verplichtingen

In artikel 8.5, eerste lid is bepaald dat gedeputeerde staten en aanvrager zorgen dat de adviseur of adviescommissie alle gegevens krijgt die nodig zijn voor de beoordeling. De verantwoordelijkheid voor de aanlevering van de juiste, volledige en relevante gegevens ligt met name bij de aanvrager. Het is aan de aanvrager om aan te tonen dat de geleden schade niet voor zijn rekening moet blijven.

Artikel 8.6 Onderzoeksprocedure

De totale beslistermijn voor de afhandeling van een verzoek om nadeelcompensatie moet uiteraard wel passen binnen de beslistermijn van art. 4:130 Awb. In dit artikel wordt bepaald dat het bestuursorgaan binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag beslist, en in het geval een adviescommissie is ingesteld, binnen zes maanden.

Verlenging van de beslistermijn is eenmalig mogelijk voor ten hoogste acht weken en indien de adviescommissie is ingeschakeld, voor ten hoogste zes maanden.

In het derde lid van art. 4:130 Awb is bepaald dat indien de schade mede is veroorzaakt door een besluit waartegen beroep kan worden ingesteld, het bestuursorgaan de beslissing kan aanhouden totdat het besluit onherroepelijk is geworden.

Artikel 8.7 Voorschotten

Uit de rechtspraak blijkt dat een bevoorschotting essentieel kan zijn voor een adequate nadeelcompensatie, aangezien dit onder meer kan strekken tot beperking van de schade. Om voor een voorschot in aanmerking te komen, moet er sprake zijn van aanzienlijke nadelige gevolgen voor de aanvrager, bijvoorbeeld een kans op faillissement van een bedrijf. Indien gedeputeerde staten een voorschot toekennen, wordt daarmee niet een recht op schadevergoeding erkend.

Gedeputeerde staten kunnen een zekerheidstelling verlangen, bijvoorbeeld in de vorm van een bankgarantie.

Artikel 8.8 Drempelbedrag

Een aanvraag voor vergoeding van schade wordt direct afgewezen, indien de schade lager uitvalt dan € 500 voor een natuurlijk persoon, of € 2.500 voor rechtspersonen. Het is algemeen geaccepteerd in de rechtspraak dat dergelijke relatief geringe schades in ieder geval tot het normale maatschappelijke risico worden gerekend (bagatelschade). Door hiervoor een concreet bedrag vast te stellen, ontstaat hierover duidelijkheid voor alle betrokken partijen.

In het tweede lid is bepaald dat het drempelbedrag niet van toepassing is op verzoeken tot vergoeding van planschade.

Afdeling 8.2 Tegemoetkoming schade door in het wild levende dieren

De artikelen 8.9 en 8.10 van afdeling 8.2 geven invulling aan afdeling 15.5 van de Omgevingswet, die regels bevat over schade aangericht door in het wild levende dieren.

In artikel 15.53 van de Omgevingswet is bepaald dat gedeputeerde staten op verzoek van belanghebbende(n) een tegemoetkoming in schade toekennen. Het gaat om schade die veroorzaakt wordt door van nature in het wild levende dieren. Deze categorie dieren wordt bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Dit is gebeurd in artikel 9.3 van het Omgevingsbesluit. Artikel 9.3 van het Omgevingsbesluit bepaalt dat gedeputeerde staten in voorkomende gevallen tegemoetkomingen verlenen in geleden schade door natuurlijk in het wild levende:

- a. vogels van vogelsoorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn,
- b. soorten die worden genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern, bijlage I bij het Verdrag van Bonn; en
- c. soorten genoemd in bijlage IX, onder A, bij het Besluit activiteiten leefomgeving.

Ter invulling van deze bevoegdheid stellen gedeputeerde staten beleidsregels vast.

In IPO-verband hebben de gezamenlijke provincies ervoor gekozen het verlenen van tegemoetkomingen in faunaschade te mandateren aan de uitvoeringsorganisatie BIJ12. Uit oogpunt van efficiëntie is een landelijke uitvoering met één loket en gebundelde kennis te prefereren. Daarnaast wordt uniformiteit in de uitvoering en rechtsgelijkheid over heel Nederland nagestreefd. In een afzonderlijk besluit worden de bevoegdheden met betrekking tot het verlenen van tegemoetkomingen gemandateerd aan BIJ12.

Artikel 8.9 Aanvraag tegemoetkoming schade

In artikel 8.9 wordt de elektronische wijze van indiening geregeld, voor een aanvraag om tegemoetkoming in schade veroorzaakt door natuurlijk in het wilde levende beschermde diersoorten. Op grond van artikel 4:1 Algemene wet bestuursrecht moet de voorwaarde van elektronische indiening van een aanvraag bij wettelijk voorschrift worden geregeld.

Vereist is dat de schade zo spoedig mogelijk (binnen zeven werkdagen) bij BIJ12 wordt gemeld (<https://www.bij12.nl/onderwerpen/faunazaken/tegemoetkoming-faunaschade/aanvraag-tegemoetkoming-faunaschade/>). BIJ12 is dan in de gelegenheid een taxateur ter plaatse een onderzoek naar de schadeveroorzakende diersoorten en de omvang van de schade te laten instellen. Een consulent faunazaken van BIJ12 kan dan ook adviseren hoe verdergaande schade kan worden voorkomen of beperkt. Aanvragen die later dan zeven werkdagen na constatering van de schade zijn ingediend, worden afgewezen. Onder werkdagen worden verstaan: maandag tot en met vrijdag met uitzondering van algemeen erkende feestdagen als bedoeld in de Algemene termijnenwet.

Artikel 8.10 Taxatie schade

Artikel 8.10 regelt in samenhang met de beleidsregels de wijze waarop de schade wordt vastgesteld. BIJ12 heeft een raamovereenkomst met taxatiebureaus die schade veroorzaakt door in het wild levende beschermde dieren taxeren.

De taxateur zal zijn bevindingen direct na de eindtaxatie bij de aanvrager achter laten of deze zo spoedig mogelijk toesturen. Voorzien is in de mogelijkheid dat de aanvrager zijn opmerkingen over de taxatie kan vermelden, dat de taxateur die opmerkingen van commentaar voorziet en dat de aanvrager kennis kan nemen van het commentaar van de taxateur.

HOOFDSTUK 9 Procedures

Artikel 9.1 Ontheffingen

Met artikel 9.1 is invulling gegeven aan het bepaalde in artikel 2.32, eerste lid Ow, dat met het stellen van de regel in de omgevingsverordening expliciet moet worden aangegeven of daarvan ontheffing kan worden verleend.

Uit de jurisprudentie blijkt dat een ontheffing moet zijn verleend voordat het omgevingsplan of besluit dat afwijkt van deze omgevingsverordening, door de gemeenteraad of door burgemeester en wethouders ter inzage wordt gelegd. Het is mede daarom gewenst dat de gemeente een ontheffing tijdig, bij het vooroverleg over plannen en projecten bij de provincie aanvraagt, zodat ontheffing kan zijn verleend als het ontwerp ter inzage wordt gelegd. Geadviseerd wordt om al voorafgaand aan het formele vooroverleg, informeel over de ontheffing overleg te hebben.

Tegen een verleende ontheffing kan geen zelfstandig bezwaar bij gedeputeerde staten worden ingesteld. Voor de mogelijkheid van bezwaar en beroep wordt de ontheffing gevoegd bij het plan of besluit waarop de ontheffing betrekking heeft. Tegen een op grond van artikel 9.4 geweigerde ontheffing kan wel bezwaar worden ingediend bij gedeputeerde staten.

Artikel 9.4 Wijziging en intrekking

Artikel 9.4 bepaalt onder welke omstandigheden een verleende ontheffing weer kan worden ingetrokken. Dat is bij voorbeeld het geval indien gedurende drie jaar geen gebruik is gemaakt van de ontheffing door vaststelling van het ruimtelijke plan dat voorziet in het project waarvoor ontheffing is verleend. Die bepaling voorkomt 'eeuwige rechten'.

Artikel 9.5 Beslistermijn

In artikel 9.5 is een beslistermijn opgenomen van twaalf weken. In geval van een complexe aanvraag en afweging kan die termijn worden verlengd. Vroegtijdig vooroverleg kan de afdoening bespoedigen.

Artikel 9.6 Wijzigingsbevoegdheid bij kennelijke onjuistheden

Op grond van artikel 9.6 kunnen gedeputeerde staten kleine 'administratieve' aanpassingen, zoals vernummeringen, aan de verordening vaststellen.

In artikel 2.22, tweede lid van de Omgevingswet is al geregeld dat gedeputeerde staten in plaats van provinciale staten in de omgevingsverordening regels stellen over: a. de geometrische begrenzing van locaties of concretisering van de uitoefening van een taak of bevoegdheid waarop de regel ziet, of b. uitvoeringstechnische, administratieve en meet- of rekenvoorschriften.

Deze regeling dekt echter niet het vernummern van de hoofdstukken, artikelen en bijlagen van de omgevingsverordening. Daarom is artikel 9.6 ongewijzigd overgenomen uit de provinciale verordening ruimte.

Artikel 2.22, tweede lid sluit aan bij de huidige regelingen in de Wro, Waterwet en Wet milieubeheer en bij de huidige praktijk. Nagenoeg alle provinciale verordeningen kennen namelijk de bevoegdheid voor gedeputeerde staten om aanpassingen van ondergeschikt belang of technische aanpassingen aan te brengen in de begrenzing of geometrische plaatsbepaling van de werkingssfeer van bepaalde

regels uit de verordening. Ook is de figuur bekend dat bij verordening aan gedeputeerde staten wordt opgedragen een bepaald gebied te begrenzen in overeenstemming met de voor die begrenzing in de verordening gegeven regels of bevat de verordening een reguliere bevoegdheid tot herbegrenzing door gedeputeerde staten van bijvoorbeeld de ecologische hoofdstructuur in verband met kleinschalige ontwikkelingen. Ook is het niet ongebruikelijk dat het vaststellen van diverse formulieren of de vorm en inhoud van rapportageverplichtingen bij de verordening wordt overgelaten aan gedeputeerde staten. Ook kan aan gedeputeerde staten worden overgelaten om regels vast te stellen voor de beoordeling van het voldoen aan bij de verordening gestelde normen.

ONTWERP

HOOFDSTUK 10 Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 10.1 Intrekking

De provinciale vaarwegenverordening blijft gedeeltelijk bestaan: de bepalingen die betrekking hebben op puur nautische aangelegenheden blijven hierin geregeld worden en gaan niet over naar de omgevingsverordening. Dit komt omdat dat de Omgevingswet geen betrekking heeft op het nautisch verkeer: dat valt buiten het toepassingsbereik van en de definitie van fysieke leefomgeving in de Omgevingswet.

Afdeling 10.2 Overgangsbepalingen

Artikel 10.2 Overgang divers

PM

De overgangsbepalingen zullen in de fase tussen ontwerp en definitief worden toegevoegd. Hierbij zal met name gekeken worden naar de Verordening Romte Fryslân en de Verordening Wet natuurbescherming 2017.